METHOD

OF USING THE EXERCISES

BY

JAMES E. BRIDGES, M.A.,

LATE INDIAN CIVIL SERVICE.

RANGOON :

BRITISH BURMA PRESS.

1915.

PRICE Rs. 3.

Digitized by Google

CONTENTS.

	Page.
Introduction	1
Definite Article	4
Declension	4
Verbs	4
Plural	5
Phonetic Rule	5
Prepositions	7
Imperfect	8
Imperative	11
Pronouns	14
Demonstrative Adjectives	15
Adverbs	15
Possessive Adjectives	15
Interrogation	17
Negation	18
Diminutives	20
Adjectives	21
Adjectival Verbs	21
Cardinal Numbers	23
Numeral Affixes	23
Do	26
Do	28
Money	30
The verb 'to be' and 'to have'	33
Translation into Burmese	35
Comparative	35
Superlative	35
Secondary Nouns	38
Infinitive	39
Honorific Affix	40
Causative Verbs	40
Relative Pronouns	43
Co-ordinating Conjunction	45
Subordinating Conjunctions	49
Do do	53

MJ
APR 23 '51
4-2351

Digitized by Google

	Page.
Translation into Burmese	56
Office memorandum respecting payment of money due ...	56
Do do do do ...	57
Letter objecting to quality of rice delivered ...	58
Interrogative and Indefinite pronouns (written forms) ...	62
Indefinite Adjectives	64
Interrogative Pronouns (spoken forms)	65
Indefinite Pronouns (spoken forms)	67
Time	68
Application to carry arms	70
Application for remission of capitation tax	72
Application to hold a pwe	74
Noun clause as subject or object	75
Noun clause with words spoken	77
Noun clause in the possessive	80
Noun clause with hpyit and shi	82
Translation into Burmese	85
Application for five days' leave	85
Report of an attack by dacoits on a house	87
Letter regarding consignment of green tea	88
Letter regarding price of green tea	90
Distributive adverbs	91
Application for appointment as a clerk	93
Transitive verbs	94
Passive verbs	94
Auxiliary verbal affixes	96
The word ya	98
Report of an attack by dacoits on a boat	101
Civil suit to recover part share of inheritance ...	103
Report of a thugyi on an application for remission of thathameda	106
Report of a Myook on same application	108
Translation into Burmese	109
Burmese text of letters and applications	112
Translation of letters and applications	121

Digitized by Google

METHOD OF USING THE EXERCISES.

THESE exercises have been prepared with the object of teaching the student the most common rules of the Burmese Grammar and then taking him as rapidly as possible from the use of detached sentences to the reading of a connected text. The sentences have therefore generally been taken from my Burmese Petitions which are intended to be used as a text with this part of the Manual.

The student should master the rules of Grammar as stated or referred to at the beginning of each exercise and read through the vocabulary and the exercise, paying particular attention to the pronunciation. Each exercise should be gone through several times until it is thoroughly understood and the teacher should then himself read the sentences to the student at least three times, at first slowly, then more rapidly with the book open and then with the book shut. If the teacher is not a Burman, he should then, if possible, have the sentences read out to the student by a Burman.

When an exercise has been fully mastered, the student should form new sentences by changing the number of nouns, the number and tenses of verbs, the prepositions and adverbs used, turning positive into interrogative sentences, etc. The method of doing this is briefly indicated at the end of each exercise, and the teacher and the student can easily see for himself other ways of altering the sentences.

English exercises for translation into Burmese are occasionally given in imitation of those already set in order to test the student's knowledge of the exact value of the words he uses.

The student by means of the transliteration can learn the Grammar and the language without mastering the

Digitized by Google

difficulties of the alphabet. The Burmese character is, owing to the similarity of the letters, somewhat bewildering to beginners and ample time should be allowed for the eye to become familiar with the new forms of the letters whilst the ear becomes accustomed to the sounds of the new language. After a time, which will depend on the aptitude of the student, he should begin to read in Burmese character the exercises which he already knows.

It is not intended that the student should learn by heart the lists of words given in the vocabularies; they are merely given for reference until the student is able to use a dictionary. It is useless labour for a beginner to learn long lists of words and if he wishes to learn anything by heart, he can learn the sentences given in the exercises and certain words which constantly recur, such as the days of the week, numbers, secondary nouns, prepositions, etc.

Dictation of sentences similar to those already learnt will be found a very useful exercise for familiarising the student with the sounds of the language, especially if carried out by a Burman.

It is not intended that the student should read through the grammatical notes until he has learnt many of the rules by going through the exercises and his attention has been called to others during the course of his reading. It will only be then that he can go systematically through the grammar of the language.

In the connected pieces which have been given the construction of the sentence has been indicated by a letter at the beginning of each complete sentence (*a*) (*b*) (*c*) and by a number in brackets at the end of each subordinate clause (1) (2) (3). When a clause is not continuous, as often occurs in sentences with words spoken, the same number is repeated with each portion of the clause, (*see* for example p. 101).

As the Burmese sentence often consists of a long chain of subordinate clauses ending in a principal clause, the

Digitized by Google

student should, before translating an unseen text, read right through it; and, as he does so, he should mark in pencil each subordinating* conjunction which indicates the end of a clause. He should similarly note each principal verb which ends in a tense affix (except in the imperative) and thus indicates the end of the sentence. When the student has thus broken up a passage for translation into its component parts, he will see clearly how it has been constructed and thus arrive at the general meaning of what he has read.

If a text contains only a few subordinate clauses, it will often be possible to translate the clauses beginning from the last one and working through them backwards. In the case of a long involved sentence, the clauses may be taken in their order in Burmese and as many as possible of them turned into principal sentences by omitting the conjunctions and introducing adverbs or other words to complete the meaning in English.

---

* NOTE.—The student should remember that ၍ yue is both a subordinating and a co-ordinating conjunction when it is the equivalent in English of 'and' between sentences. He should remember that ဟ်ိုင် hlyin is sometimes used as an intensive affix especially in the literary language.

Digitized by Google

I.

Definite Article (1)*

There is no definite article in Burmese.

Declension (5).

The *subject* takes the affix သည်† **thī** or ကာ **ka.**

The *possessive* is formed by ၏ **i̱** but more generally by pronouncing the word with the abrupt tone; *the possessor always precedes the person or thing possessed, like the English possessive in 's.*

The *indirect object* takes the affix အား **ā:** (only used in writing) or ကို **ko.**

The *direct object* also takes the affix ကို **ko** which is suppressed when there is an indirect object in the sentence.

Verbs (30).

The present or past takes the affix သည် **thī** or ၏ **i̱**

The future takes the affix မည် **myi̱** or ဖို့မည် **leiṃ-myi̱.**

The future affix ဖို့မည် **leiṃ-myi̱** implies eventuality and may be translated by 'possibly' with the future or by 'may' with the present tense.

The perfect (in have), or the pluperfect takes the affix ပြီး၌ **pyī:-byī** or ၌ **pyī**

---

* NOTE.—The numbers given after the headings refer to pages of the Grammar.

† NOTE.—In short simple sentences and in clauses where the noun is placed close to its verb, the nominitive affix သည် thī may be omitted.

Digitized by Google

Plural (5 and 33).

Nouns form their plural in တို့ **to** or များ **myā:** and verbs generally in ကြ **kya.**

Word Order (33).

တို့ **to** or များ **myā:** are placed immediately before the case affix.

ကြ **kya** is placed immediately before the tense affix except with ပြီးဖြို့ **pyī:-byī** when it is placed between ပြီး **pyī:** and ဖြို့ **byī**

Pronunciation.

Nouns and pronouns followed by the case affixes အား **ā:** ကို **ko** or ၏ **i̱** (suppressed) are always pronounced with the abrupt tone.

Construction (93).

In a simple Burmese sentence the subject or the object may come first according as emphasis is placed on the one or the other, but the verb with its affixes is always placed last.

Phonetic Rule (26).

All case and tense affixes are affected by the following phonetic rule :—

က or ခ **ka** or **hka**	When preceded by a vowel or a nasal င **ng,** ည **ny** ၏ **n** or ဝ **m** become	ဂ **ga**
စ or ဆ **sa** or **hsa**		ဇ **za**
တ or ထ **ta** or **hta**		ဒ **da**
ပ or ဖ **pa** or **hpa**		ဗ **ba**
ကြ **kya** or ချ **cha**		**gya**
ဆ **tha**		*tha*

Vocabulary.

ရောင်း	**yaung:**	to sell.
ဝယ်	**wè**	to buy.
ကိုက်	**kaik**	to bite.
ချက်	**chet**	to cook.
ဖတ်	**hpat**	to read (aloud).

Digitized by Google

သောက်	**thauk**	to drink, to smoke.
သွား	**thwā:**	to go.
ရိုက်	**yaik**	to beat.
စား	**sā:**	to eat.
ပေး	**pe:**	to give.
ပိုက်	**saik**	to plant.
ဆေးလိပ်	**hse:-leik**	cigar.
နွား	**nwā:**	ox, cow.
အဖေ	**a-hpe**	father.
အမေ	**a-me**	mother.
စပါး	**să-bā:**	paddy (unhusked rice)
ဆန်	**hsan**	husked rice.
ထမင်း	**htă-min:**	boiled rice.
မိန်းမ / မိမ	**meim:-ma**	woman, wife.
သား	**thā:**	son.
သမီး	**thă-mī:**	daughter.
ခွေး	**hkwe:**	dog.
ကလေး	**hkă-le:**	child.
စာအုပ်	**sā-ok**	book.
လူကလေး	**lu-gă-le:**	boy.
ကျွဲ	**kyuè:**	buffalo.
ကျောင်း	**kyaung:**	monastery, school.

Digitized by Google

(၁) မိန်းမသည်ဆန်ကိုဝယ်သည် (၂) သမီးသည် ဆေးကိုချက်ပြုတ်ပြီ (၃) ခွေးသည် ကလေးကိုကိုက်လိမ့်မည် (၄) သားသည်စာအုပ်ကိုဘတ်သည် (၅) မိန်းမကဆေး လိပ်ကိုသောက်သည် (၆) ကလေးသည် ထမင်းကိုစား သည် (၇) အဘေသည်သားကိုရိုက်သည် (၈) လူက လေးတို့သည် ကျွဲမျှားကို ဝယ်ကြမည် (၉) အမေသည် သမီးကိုဆေးလိပ်ပေးသည် (၁၀) မိန်းမတို့သည် စပါးကို စိုက်ပြီးကြပြီ။

(1) meim :-ma-*thī* hsan-go wè-*thī* (2) thă-mī :-*thī* htă-min-go chet-pyī :-byī (3) hkwe:-*thī* hkă-le-go kaik-leim-myi (4) thā :-*thī* sā-ok-ko hpat-thī (5) meim :-ma-ga hse :-leik-ko thauk-thī (6) hkă-le :-*thī* htă-min-go sā :-*thī* (7) a-hpe-*thī* tha-go yaik-thi (8) lū-gă-le:-dọ-*thī* kyuè :-myā :-go wè-gya-myi (9) a-me-*thī* thă-mi-go hse :-leik pe :-*thī* (10) meim :-ma-do-*thī* să-ba-go saik-pyī :-gya-byī

Form similar sentences changing the number of the nouns and the tenses of verbs, first with books open, then with books shut.

After these sentences have been learnt, the teacher should speak them, first slowly, then more rapidly, until the student understands them.

II.

Prepositions (73).

ကို **ko*** or သို့ **thọ** = to (with motion).
မှာ **hmā** or တွင် **twin** = in.
နှင့် **nin** = with, by or from.
ကြောင့် **kyaung** = on account of, owing to.
က **ka*** or မှ **hma** = from.

NOTE.—The student should notice that ကို **ko** and က **ka** are both case affixes and prepositions.

Digitized by Google

မှာ **hmā** or တွင် **twin** is used to express "at," "in" or "on" in speaking of time, or they may be omitted.

က **ka** is used to express "past" or "last" with or without an adjective meaning "past" or "last." **thū sa-ne-ne-ga yauk-lā-*thī*** he arrived last Saturday. **lun-gè-*thi*-tă-nin-gā-nwe-ne-ga mi-thim-baw htwet-thwā:-*thī*** the steamer left last Sunday **nauk-la-ga-mo: a-lun-yuā-*thī*** it rained much last month.

The preposition နှင့် **hnin** is used to express the conjunction "and" between two nouns; the father and the mother is အဘနှင့် အငေ **a-hpe-hnin-a-me** (father with the mother).

Word Order.

A preposition *always* follows *immediately* the word it governs.

Pronunciation.

Nouns and pronouns immediately followed by the prepositions ကို **ko** တွင် **twin** မှာ **hmā** or ကြောင့် **kyaung** are always pronounced with the abrupt tone.

Days of the week (84).

တနင်္ဂနွေနေ့	**Tă-nin-gă-nwe-ne**	Sunday.
တနင်္လာနေ့	**Tă-nin-lā-ne**	Monday.
အင်္ဂါနေ့	**In-gā-ne**	Tuesday.
ဗုဒ္ဓဟူးနေ့	**Bod-dă-hū:-ne.**	Wednesday.
ကြာသပတေးနေ့	**Kya-*th*ă-pă-de-ne**	Thursday.
သောကြာနေ့	**Thauk-kyā-ne**	Friday.
စနေနေ့	**Să-ne-ne**	Saturday.

Verbs (51).

The verb နေ **ne** 'to remain,' 'to stay' is used as an auxiliary immediately after another verb to form a tense equivalent to the present or the imperfect; လျှိုဝှက်နေသည် **kyă-nok lok-ne-*thī***, I am (or was) doing.

Digitized by Google

Vocabulary.

လေ	**le**	wind.
လေထိုက်	**le-taik**	to blow (of wind).
မိုးဝ်း	**mo:**	sky, rain.
မိုးဝ်းရွာ	**mo:-yuā**	to rain.
ချေ	**che**	to pay (money due).
ဆုံးမ	**hson:-ma**	to instruct, to correct.
ရိုသေ	**yo-*the***	to respect.
ပြန်	**pyan**	to return.
ထွန်	**htun**	to plough.
အလွန်	**a-hlun**	exceedingly.
သည်ကနေ့	***thi*-gă-ne̱**	to-day.
မနေ့က	**mă-ne̱-ga**	yesterday.
နက်ဖန်ခါ / နက်ပြန်ခါ	**net-hpan-gā**	to-morrow.
သန်ဘက်ခါ	**thă-bek-khā**	day after to-morrow.
ဖိန့်ခွဲခါ	**hpein:-nwè:-gā.**	third day from the present.
ယခု	**yă-hku**	now.
ခုတ်(ထုတ်)	**dok**	stick.
လူ	**lū**	man (person).
သားသမီး	**thā:-thă-mī:**	children (with reference to parents).
မိဘ	**mi-ba**	parents.
မြို့	**myo̱**	town.
ရွာ	**yuā**	village.
လှေ	**hle**	boat.
လှည်း(ထွည်း)	**hlè:**	cart.

Digitized by Google

အိမ်	**ein**	house.
ထယ်	**lè**	(rice) field.
ငွေ	**ngwe**	silver, money.
ရွာသား	**yua-*thā*:**	villager.
ထယ်သမား	**lè-*thă*-mā:**	cultivator.
ပွဲ	**pwè:**	theatrical performance, festival, fair.
ပွဲစား	**pwè:-zā:**	broker.

(၁) သည်ကနေ့အလွန်လေတိုက်သည် (၂) မနေ့တ
ဖိုလ်းရွာသည် (၃) အတော်သည်အင်္ဂါနေ့မှာဖြူကိုလှည်း
နှင့်သွားမည် (၄) အမေသည် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ကအိမ်ကို ပြန်
သည် (၅) ရွာသားတို့သည်သောက်ကြာနေ့မှာပွဲကိုသွား
ကြမည် (၆) ပွဲစားကနက်ဖန်ခါ ငွေကိုချေးသည် (၇) လူ
တို့သည်ထင်းကို ယခုစားနေကြသည် (၈) လယ်သမား
တို့သည်လယ်မျိုးကို သန်ဖက်ခါထွန်ကြမည် (၉) အတော်
သည်သားကိုဒုတ်နှင့်ရိုက်သည် (၁၀) မိတ္တိသည် သား
သမီးတို့ကိုဆုံးမကြသည် (၁၁) သားသည် မိဘတို့ကို ရှိ
သေသည် (၁၂) ကလေးတို့သည်ကျောင်းကို သည်ကနေ့
သွားကြသည်။

(1) *thī*-gă-nẹ a-hlun le-taik-thī (2) mă-nẹ-ga mo:-yuā-*thi* (3) a-hpe-*thi* in-gā-nẹ-hmā myọ-go hlè:-hniṇ thwā:-myi (4) a-me-*thī* bod-dă-hū:-nẹ-ga ein-go pyan-*thi* (5) yua-*thā*:-dọ-*thī* thauk-kyā-nẹ-hmā pwè:-go thwā:-gya-myī (6) pwè:-zā:-ga net-hpan-gā ngwe-go-che-myī (7) lū-dọ-*thi* htă-miṇ-go yă-hku sā:-ne-gya-*thī* (8) lè-*thă*-mā:-dọ-*thī* lè-myā:-go thă-bet-hkā htun-gya-myī (9) a-hpe-*thī* tha-go dok-hniṇ-yaik-ṭhī (10) mi-ba-do-*thī* thā:-thă-mī:-dọ-go hson:-ma-gya-*thī* (11) thā:-*thi* mi-ba-dọ-go yo-*the*-*thī* (12) hkă-le:-dọ-*thī* kyaung-go *thī*-gă-nẹ thwā:-gya-*thī*.

Make similar sentences using different days of week and adverbs.

Digitized by Google

III.

Imperative (31).

The imperative is formed by using the verb without any affix or with the affixes

တော့ **taw** လိုက် **laik** ချေ **chī** (imperious).
ပါ **pā** ဆိုး **san:** ဦး **on:** (polite).

Polite Affix 'pā' (54).

This affix is used with the imperative to soften the harshness of an order and is *always* used with the indicative mood when an inferior addresses a superior.

Word Order (54).

pā is placed before the tense affixes သည် **thī** and မည် **myī** and between ပြီး **pyī:** and ပြီ **byī**. In the imperative it is generally placed last, but always precedes the affixes တော့ **taw** and ဦး **on:**

Negation (42).

In the imperative the negation is formed by placing the verb between မ **mă** and နှင့် **hnin.** **mă-thwā :-hnin** do not go.

Word Order.

The imperative affixes are placed immediately before နှင့် **hnin** except တော့ **taw** and ဦး **on:** which are placed after it.

Let him (or *her*) is translated by the verb with ကြ **se** meaning 'to cause.'

Please let him (or *her*) is translated by the verb with ပါ ကြ **pā-ze** or ပါစေကြ **pă-le-ze.**

Digitized by Google

Please let me is translated by the verb with ပါရစေ **pă-ya-ze.**

Let us is translated by the verb with ဦး **so.**

သွားစေ	**thwā:-ze**	let him (or her) go.
သွားပါစေ	**thwā:-bā-ze**	please let him (or her) go.
သွားပါရစေ	**thwā:-bă-ya-ze**	please let me go.
သွားကြဦး	**thwā:-gya-zo**	let us go.

Vocabulary.

လာ	**lā**	to come.
လုပ်	**lok**	to do.
ဖွင့်	**hpwiṇ**	to open.
ပိတ်	**peik**	to shut.
ခေါ်	**hkaw**	to call.
ပြ	**pya**	to show.
ပြော	**pyaw**	to speak, say.
ထ	**hta**	to get up.
ထိုင်	**htaing**	to sit down.
ဈေး	**ze:**	bazaar.
မုန့်	**moṇ**	cake.
ရေ	**ye**	water.
သည်ကို	***thi*-go**	hither.
ဟိုကို	**ho-go**	thither.
သည်မှာ	***thi*-hmā**	here.
ဟိုမှာ	**ho-hmā**	there.

Digitized by Google

မြန်မြန်	**myan-myan**	quickly.
စောစော	**saw-zaw**	early.
တံခါး	**tă-gā:**	door.
ပြတင်းပေါက်	**pă-din:-bauk**	window.
လမ်း	**lan:**	road.
ရထား	**yă-htā:**	carriage.
စာ	**sā**	writing, letter, lesson.

(၁) သည်ကိုလာ (၂) ဟိုကိုသွား (၃) မြန်မြန်လုပ်ပါ (၄) လမ်းကိုပြစမ်းပါ (၅) စာအုပ်များကိုဖွင့်ကြစို့ (၆) တံခါးကိုဖွင့်ပါ (၇) ပြတင်းပေါက်ကိုမပိတ်နှင့် (၈) ကလေးကိုမုန့်ပေးပါ (၉) ဗျေးကိုမသွားနှင့် (၁၀) အိမ်ကိုပြန်တော့ (၁၁) စောစောထကြပါ (၁၂) သည်မှာထိုင်ပါဦး (၁၃) သည်ကိုမလာနှင့် (၁၄) လုပ်ပါရစေ (၁၅) လုပ်ပါဦး (၁၆) ပြောပါရစေ (၁၇) စာအုပ်များကိုဘတ်ကြစို့ (၁၈) မြန်မြန်မသွားနှင့် (၁၉) ရထားကိုခေါ်စမ်းပါ (၂၀) တံခါးကိုမပိတ်နှင့်။

(1) *th*i-go-lā (2) ho-go-thwā: (3) myan-myan-lok-pā (4) lan-go pya-zan:-bā (5) sā-ok-myā:-go hpwiṇ-gya-zọ (6) tă-ga-go hpwiṇ-bā (7) pă-din:-bauk-ko mă-peik-hniṇ (8) hkă-le-go moṇ-pe:-bā (9) ze-go mă-thwā:-hniṇ (10) ein-go pyan-bā-daw (11) saw-zaw hta-gya-bā (12) *th*i-hmā htaing-bā-on: (13) *th*i-go mā-lā-hniṇ (14) lok-pă-ya-ze (15) lok-pā-on: (16) pyaw-bă-ya-ze (17) sā-myā:-go hpat-kya-zọ (18) myan-myan mă-thwā:-hniṇ (19) yă-hta-go hkaw-zan:-bā (20) tă-ga-go mă-peik-hniṇ

Make similar sentences using different persons of the imperative, negative instead of affirmative sentences, etc.

Digitized by Google

IV.

Pronouns (6).

The personal pronouns most commonly used are :—

	To equals.	To inferiors.	To superiors.
I	ကျွန်ုပ် **kyun-nok.** m. or ကျွန်ုပ်**kyă-nok.** & f. [ကျွ်ိုပ်] [**ky-ok**]. f. [ကျော] [**kyă-ma**]. f.	ငါ **ngā** (m. & f.)	ကျွန်တော် **kyun-daw** or ကျွန်တော်မျိုး **kyun-daw-myo :** or ဘုရားကျွန်တော် **hpă-ya-kyun-daw** (feminine formed by adding ော **ma**).
YOU	ဝင်း **min :**	နင် **nin**	pronouns not used.

He is translated by သူ **thū** which is only used for rational beings and cannot be used for animals or things; *it* (or *he* or *she* applied to animals or things) is translated by repeating the noun with one of the demonstrative adjectives, သည် *thī*, ထို **hto** or ဟို **ho** or ဂျင်း **lă-gaung :**

As pronouns mark rank very sharply they are *never* used in speaking to *superiors*, who are addressed by their title and not by their name. Pronouns are *usually* avoided in speaking politely to *equals* or *inferiors*, to whom it is customary to use words implying relationship or some title connected with their profession or the execution of their religious works.

The word ခင်ဗြား or ခင်ဗျား **hkim-byā :** "Sir or Madam" is often used instead of a pronoun amongst equals, or politely by superiors, but it cannot be used to superiors.

Digitized by Google

As most of the pronouns are nouns and the words used in their place are nouns, it is usual for Burmese to speak of themselves in the third person by nouns, and to address others in the third person by nouns. This is done out of politeness to avoid giving offence by the use of the pronouns.

The pronouns of the 1st and 2nd person are often omitted, and when the student finds a sentence without a pronoun expressed, he should supply a pronoun of the 1st or 2nd person.

Demonstrative Adjectives (18).

This or these သည် *thī*

that or those ထို **hto** or ထို **ho**

the said ၄ဉ်း **ïă-gaung:**

Word order.—These adjectives always immediately precede the noun.

Adverbs (57).

Adverbs are formed by—

(*a*) postfixing ဖြာ **swā** to an adjective

(*b*) prefixing အ **a** to an adjective.

(*c*) re-duplicating an adjective.

Thus **myan-zwā a-myan** or **myan-myan** from **myan** 'quick' all mean 'quickly.'

Possessive Adjectives (19).

There are no possessive adjectives in Burmese, and their place is taken by personal pronouns in the possessive case.

Vocabulary.

ရေး အာရေး	**ye:** **sā-ye:**	to write.
သိ	**thi**	to know.

Digitized by Google

ပြန်ပြော	**pyan-pyaw**	to repeat.
ရှာဖွေ	**shā-bwe**	to search.
ဆဲ (ထည်း)	**ie̱ :**	to fall (on level).
တောင်း	**taung :**	to demand.
မြေ	**mye**	earth, ground.
စကား	**să-gā :**	word or words, speech, language.
အလုပ်	**a-lok**	work.
အမြန်	**a-myan**	quickly.
ကောင်းစွာ	**kaung :-zwā**	well.
ကောင်းမွန်စွာ	**kaung :-mun-zwā**	
ကောင်းကောင်း	**kaung :-gaung :**	
ရိုသေစွာ	**yo-*th*e-zwā**	respectfully.
ချက်ချင်း	**chet-chin :**	immediately.
သေချာစွာ	**the-gyā-zwā**	accurately, carefully.
ရိုးဖြောင့်စွာ	**yo :-hpyaung̣-zwā**	honestly.
ဖြောင့်မှန်	**hpyaung̣-hman**	regular.
အကြိမ်ကြိမ်	**a-kyein-gyein**	repeatedly.
ဖြည်းဖြည်း	**hpye :-bye :**	slowly.
အနာထရ	**a-na-dă-ya**	severely, sorely, (sufferingly).
နဲနဲ (နည်းနည်း)	**nè :-nè :**	(a little) few.

Digitized by Google

(၁) ကျွန်တော်မျိုးသည် အလုပ်ကိုကောင်းမွန်စွာ လုပ်ပါသည် (၂) သားသည်မိဘကိုရိုသေစွာစောင့်ရှောက်ပါမည် (၃) အိမ်ကိုအမြန် ပြန်ကြတော့ (၄) သည်လူကို ကျွန်ုပ်ကောင်းကောင်းသိပါသည် (၅) အဘေသည် ခင်ဗျာအိမ်ကိုချက်ချင်း သွားမည် (၆) ထိုမိန်းမသည် ဆန်ကိုနည်းနည်းဝယ်ပါသည် (၇) သည်စကားကိုဖြည်းဖြည်းပြောပြောစမ်းပါ (၈) ကျွန်တော်ရိုးဖြောင့်စွာပွဲစား။ အလုပ်ကိုလုပ်ပါသည် (၉) ကျွန်တော်မျိုးသေချာစွာရှာဖွေပါသည် (၁၀) ကျွန်တော်မျိုးမြေတွင် အနာဘရဲပါသည် (၁၁) မိုးသီးဖြောင့်မှန်စွာရွာပါသည် (၁၂) ကျွန်တော်မျိုးငွေကိုအကြွေးကြမ်တောင်းပါသည်

(1) kyun-daw-myo: *thī*-a-lok-ko kaung :-mun-zwā lok-pā-myi (2) thā :-*thī* mi-ba-dọ-go yo-*the*-zwā sā-ye :-bā-*thī* (3) ein-go a-myan-pyan-gya-daw (4) *thī*-lu-go kyăn-ok kaung :-gaung : thi-bā-*thī* (5) a-hpe-*thī* hkim-bya-ein-go chet-chin :-thwā :-myi (6) ho-meim :-ma-*thī* hsan-go nè :-nè : wè-bā-*thī* (7) *thī*-sā-gā :-go hpye :-bye : pyan-pyaw-zan :-bā (8) kyun-daw yo :-hpyaung-zwā pwè :-zā :-a-lok-ko lok-pā-*thī* (9) kyun-daw-myo : the-gyā-zwā shā-bwe-bā-*thī* (10) kyun-daw-myo:-ma mye-dwin a-nā-dă-ya lè :-bā-*thī* (11) mo : hpyaung-hman-zwā yuā-bā-*thī* (12) kyun-daw-myo : ngwe-go a-kyein-gyein taung :-bā-*thī*

V.

Interrogation (43).

The interrogation is formed by placing the affix ထား **lā:** after the tense affixes သည် **thī** or ၏ **i**, မည် **myi** and ပြီးဖြို့ **pyī:-byī** the affix သည် **thī** is then shortened to သ **thă** while ပြီးဖြို့ **pyī:-byī** is sometimes shortened to ဖြို့ **pyi:**

Digitized by Google

Negation (41).

The negation is formed as follows :—

In tenses ending in သည် **thī** or ၏ **i̤** by placing ဝ **mă** before the verb, and suppressing သည် **thī** or ၏ **i̤** **thū mă-pe :** he does (or did) not give.

(In colloquial တူး **bū :** is used instead of the suppressed tense affix).

In tenses ending in ဖြည် **myī** by placing မဟုတ် **mă-hok** (not true) after မည် **myī**.

In tenses ending in ပြီး၌ **pyī :-byī** by using မပြီ **mă-pyī** (this form is, however, used to express intention and in order to avoid ambignity Burmese generally use the negation in the present or past).

With compound verbs formed of a noun and a verb, ဝ **mă** is placed between the noun and the verb.

Note.—သည် **thī** or ၏ **i̤** is not suppressed after ဝ **mā**, and ဝ **mă** is used before **myī** ဖြည် in

(*a*) Interrogative sentences. **thū mă-pe :-*th*ă-lā :** does (or did) he not give?

(*b*) Noun clauses. **thū mă-lā-*th*i-go thi-bā-*th*ī** (I) knew that he did not come.

Yes and no (40).

Yes and *no* are little used in Burmese except in answer to questions such as "Is it not so?" "Is it so?" In other sentences they are expressed by repeating the verb in the affirmative or the negative.

Vocabulary.

နားထည်	**nā- :lè**	to understand
ကြား	**kyā :**	to hear.

Digitized by Google

ရောက်	**yauk**	to arrive (often used in the sense of to go).
နေ	**ne**	sun.
နေ့	**ne̤**	day (from sunrise to sunset).
ရက်	**yet**	day (of 24 hours).
နှစ်	**hnit**	year.
လ	**la**	moon, month.
သည်နှစ်	*th*ī-**hnit**	this year.
ယခုနှစ်	**yă-hku-hnit**	
သည်လ	*th*ī-**la**	this month.
ယခုလ	**yă-hku-la**	
မနှစ် က	**mă-hnik-ka**	last year.
ရှေ့နှစ်	**she̤-hnit**	next year.
နောက်နှစ်	**nauk-hnit**	
သေး	**the̤:**	yet.
ည	**nya**	night.
မနေ့ည	**mă-ne̤-nya**	last night.
ရန်ကုန်	**Yan-gon**	Rangoon.
မန္တလေး။	**Man-dă-le̤:**	Mandalay.

(၁) သည်စကားကိုနားလည်သလား။နားလည်ပါသည် (၂) မကြားဘူးလား။ မကြားပါခင်ဗျား (၃) သည်လူကိုသိသလား။သိပါသည် (၄) ကျွန်ုပ်အိမ်ထိ နက်ဖန်ခါလာမည်လား။ သန့်ဇော်ခါလာပါမည် (၅) ရန်ကုန်ဖြို့ကို သည်ကနေ့သွားမည်လား၊ ဖိန်းနဲ့ခါသွားပါမည် (၆) ထမင်းကိုချက်ပြီးပြီးလား။မချက်သေးပါ (၇) သည်လယ်များကိုယခုနှစ်ထုပ်မည်လား။ ရှေ့နှစ်ထုပ်ပါမည် (၈) မန္တလေးဖြို့ကိုမနှစ်က

Digitized by Google

ရောက်ပါသည် (၉) မင်းတို့ရွာ ဘိုမနေ့ညကသွားပါသည် (၁၀) ယခုနှစ်စာပါးကို စိုက်ပြီးပြီလား။ မစိုက်သေးပါ (၁၁) သည်နှစ်ပွဲစားအလုပ်ကိုလုပ်ပါသည် (၁၂) ယခုလစာပါးကိုနောင်းမည်လား။ ရောင်းပါမည်။

(1) *thī*-să-ga-go nă:-lè-*thă*-lā : || nā :-lè-bā-*thī* (2) mă-kyā :-bū :-lā: || mă-kyā :-bā hkim-byā : (3) *thī*-lu-go thi-*thă*-lā : || thī-bā-*thī* (4) kyă-nok-ein-go net-hpan-gā lā-myi-lā : =thă-bek-hkā lā-bā-myi (5) Yan-gon-myọ-go *thī*-gă-ne-tawā :-myi-lā : || hpein :-nwè:-gā thwā :-bā-myi (6) htă-min :-go chet-pyī :-byī-lā : || mă-chet-the :-bā (7) *thi*-lè-myā :-go yă-hku-hnit lok-myi-lā : || she-hnit lok-pā-myi (8) Man-dă-le :-myọ-go mă-hnit ka yauk-pā-*thī* (9) min :-dọ-yua-go mă-nẹ-nya-ga thwā :-bā-*thī* (10) ya-hku-hnit să-ba-go saik-pyī :-byī-lā : || mă-saik-the :-bā (11) *thī*-hnit pwè :-zā :-a-lok-ko lok-pā-*thī* (12) yă-hku-la să-ba-go yaung :-myi-lā : || yaung :-bā-myi.

Make interrogative sentences and answers from the sentences in previous exercises, first with books open, then with books closed.

VI.

Diminutives.

Diminutives are formed from ကလေး။ **hkă-le** : child.

မိန်းကလေး	**mein :-ma-gă-le :**	girl.
မိန်းကလေး	**mein :-hkă-le :**	
လူကလေး	**lu-gă-le :**	boy.
မြင်းကလေး	**myin :-gă-le :**	colt.
သစ်ပင်ကလေး	**thit-pin-gă-le :**	sapling.
သေတ္တာကလေး	**tit-tā-gā-le :**	little box.
မီးသင်္ဘောကလေး	**mi :-thim :-baw-gă-le :**	little steamer (launch).

Digitized by Google

Adjectives (17).

Simple adjectives of quality and quantity are generally placed immediately after the noun without any connective. In the case of diminutives the adjective is placed between the noun and ကလေး **hkă-le:**

Adjectival Verbs (49).

All adjectives of quality and the adjectives of quantity များ **myā:** "many" and နည်း **ni:** "few" may be used as verbs by the addition of the tense affixes and form their interrogation and negation in the same way as verbs. Thus နက် **net** 'black' or မည်းနတ် **me:-net** can be used as verbs; but နက်နက် **net-net** and နက်စွာ **net-swā** which are adverbial forms, အနက် **a-net** and အမည်း **a-mè:** which are noun forms, ခွေးနက် **hkwe:-net** 'black dog' which is a kind of compound noun cannot be used as verbs.

Note.—The verb ဖြစ် **hpyit** 'to be' cannot be used with simple adjectives.

Vocabulary.

ထူခဲ့	**yū-gè**	to bring.
အခွန်တော်	**a-hkun-daw**	royal revenue.
အရ	**a-ya**	yield.
အသီးအနှံ	**a-thī:-a-hnan**	crops.
သေတ္တာ သစ်တာ	**tit-tā**	box.
မြင်း	**myin:**	pony.
သားမယား	**thā:-mă-yā:**	(child and wife) family.
နှစ်စဉ်	**hnit-sin**	every year.
နှစ်တိုင်း	**hnit-taing:**	
ကြီး	**kyī:**	big.
နက်	**net**	black.
ထယ်မြေ	**lè-myo**	rice-land.

Digitized by Google

မည်း	**mè :**	dark.
နည်း	**nè :**	few, little.
မာ	**mā**	hard, well.
များစွာ	**myā :-zwā**	much, very.
များပြား	**myā :-byā :**	many.
ဆင်းရဲ	**hsin :-yè :**	miserable, poor.
ပြူ	**hpyū**	white.
မှန်	**hman**	true.
ပူ	**pū**	hot (of sun, fire).
နွေး	**nwe :**	hot (of water, food).

(၁) ရွေးကြီးသည်လူကလေးကိုကိုက်သည် (၂) သည်မြင်းဖြူကလေးကိုခုခင်းမည်လား။ ခုခင်းပါမည် (၃) ရေနွေးကိုပူခဲ့ပါ (၄) မာ၏လား။မာပါ၏ (၅) သားမယားမာကြသလား။ မာကြပါ၏ (၆) ယခုနှစ် ကျွန်တော်မျိုးတို့ အလွန်ဆင်းရဲကြပါသည် (၇) မနှစ်ကအလွန်တော်ငွေ အလွန်များပြားသည် (၈) ကျွန်တော်မျိုး လယ်မြေနှစ်ဝည် မများစွာကောင်းပါ (၉) နေပူသလား (၁၀) အသီးအနှံများယခုနှစ်ကောင်းမည် (၁၁) သည်ဆန်ဖြူပါ(၁၂) သည်စံကားမှန်သလား။မမှန်ပါ။

(1) hkwe :-gyī :-*thī* lu-gă-le-go kaik-thī (2) *thī*-myin :-byu-gă-le-go yaung :-myi-lā : || yaung :-bā-myi (3) ye-nwe-go yū-gè-bā (4) mā-ì-lā : || mā-bā-ì (5) thā :-mă-yā : mā-gya-*thă*-lā : || mā-gya-bā-ì (6) yă-hku-hnit kyun-daw-myo :-dọ a-hlun hsin :-yè :-gya-bā-*thī* (7) mă-hnit-ka a-hkun-daw-ngwe a-hlun-myā :-byā :-*thī* (8) kyun-

Digitized by Google

daw-myọ-lè-mye-myā : hnit-sin mă-kaung :-bā (9) ne :pū-*thă*-lā: (10) a-thī :-a-hnan-myā : yă-hku-hnit myā :-zwā kaung :-myi (11) *thī*-hsan mă-hpyū-bā (12) *thī*-să-gā : hman-*thă*-lā : || mă-hman-bā.

VII.

Cardinal Numbers (21).

As Burmese has separate words for "ten thousand," "one hundred thousand," "ten million," long numbers have to be decomposed before being translated into Burmese, thus eleven million six hundred and fifty thousand two hundred and fifty will be in Burmese :—

ထကျဒေ့ **tă-kă-de** (one ten million) ထသန်း **tă-than :** (one million) ခြောက်သိန်း **chauk-thein :** (six one hundred thousand) ငါးသောင်း **ngā :-*th*aung** (five ten thousand) ငါးရာငါးဆယ် **hnă-ya-ngă :-zè**.

Numeral Affixes (24).

Cardinal numbers cannot be used alone with nouns in Burmese ; certain words called "numeral affixes" must be attached to them and describe some quality of the noun mentioned; thus "two elephants" is expressed "elephants two things ridden upon," "three sticks" is "sticks three stiff things," "four monks" is "monks four honoured beings," etc.

Word order.—The numeral with its affix follows *immediately* the noun to which it refers.

Vocabulary.

အင်္ကျီ	**ein :-gyī**	jacket.
အံ့	**at**	needle.
အသီး	**a-thī :**	fruit.

Digitized by Google

အိုး	**o :**	pot.
ကုထားထိုင်	**kă-lă-htaing**	chair.
ကြက်	**kyet**	fowl.
ကြက်ဥ	**kyet-u**	fowl egg.
ငါး	**ngā :**	fish.
စားပွဲ	**să-bwè :**	table.
ဆင်	**hsin**	elephant.
ဆိုက်	**taik**	brick building.
ထီး	**htī :**	umbrella.
ဓါး (ထား)	**dā :**	sword, knife.
ပစ္စည်း	**pyis-si :**	property.
ပုကန်	**pă-gan**	bowl, dish.
ပုဇန်ပြား	**pă-gan-byā :**	plate.
ပုကန်လုံး	**pă-gan-lon :**	cup, bowl.
ပဝါ	**pă-wā**	kerchief, shawl.
ဖျာ	**hpyā**	mat.
ရဟန်း ဘုန်းကြီး	**yă-han :** **hpon :-gyī :**	Buddhist monk.
မင်း	**min :**	(king) ruler, nobleman, official.
မှင်ရည်	**hmin-ye**	ink.
မှင်ထည့်	**hmin-dan**	penholder.
သေနတ်	**thin-nat**	gun.

Digitized by Google

ထက်စွပ်	let-sut	ring.
ထွံ	hlan	spear.
သွား	thwā:	tooth.

(၁) မြင်းလေးကောင် (၂) လူနှစ်ယောက် (၃) ကြက်ဆယ်ကောင် (၄) ငါးနှစ်ကောင် (၅) လူသုံးဦး (၆) စားပွဲလေးခု (၇) ဖျာခုနစ်ချပ် (၈) ဆွဲညှပ်စိုး (၉) ဆင်ငါးစီး (၁၀) လေးနှစ်ငင်း (၁၁) ထားကိုးငင်း (၁၂) လှံသုံးချောင်း (၁၃) အိမ် ငါးဆောင် (၁၄) အင်္ကျီဆယ်ထည် (၁၅) ပုဝါငါးထည် (၁၆) ငင်းနှစ်ပါး (၁၇) ရဟန်းဆယ်ပါး (၁၈) သွားတချောင်း (၁၉) ပုကန်ငါးပြား (၂၀) သေနတ်ခြောက်လက် (၂၁) ထီးဆယ်လက် (၂၂) ကြက်ဥနှစ်လုံး (၂၃) အသီးဆယ်လုံး (၂၄) အိုးငါးလုံး (၂၅) ဒုတ်တချောင်း (၂၆) အင်္ဂလေးချောင်း (၂၇) ဒင်တံဆယ်ချောင်း (၂၈) အိမ်လေးဆောင် (၂၉) ထိုက်သုံးဆောင် (၃၀) ကုလားထိုင်ငါးခု (၃၁) လက်စွပ်တကွင်း (၃၂) ပုစွန်းနှစ်ရပ် (၃၃) သစ်ထာနှစ်လုံး (၃၄) စာတစောင် (၃၅) စကားတခွန်း

(1) myin: le:-gaung (2) lū ngā:-yauk (3) kyet hsè-gaung (4) ngā: hnă-kaung (5) lū thon:-ū: (6) să-bwè: le:-gu (7) hpyā hkun-hnă-chat (8) hlè: shit-sī: (9) hsin ngā:-zi: (10) hle hnă-sin: (11) dā: ko:-zin: (12) hlan thon:-gyaung: (13) ein ngā:-zaung (14) ein:-gyi hsè-dè (15) pă-wā ngā:-dè (16) min: hnă-pā: (17) yă-han: hsè-bā: (18) thwā: tă-chaung: (19) pă-gan ngā:-byā: (20) thin-nat chauk-let (21) htī: hsè-let (22) kyet-u hkun-hnă-lon: (23) a-thī: hsè-lon: (24) o: nga:-lon: (25) dok tă-chaung: (26) at le:-gyaung: (27) hmin-dan hsè-gyaung: (28) ein le:-zaung (29) taik thon:-zaung (30) kă-lă-htaing ngā:-gu (31) let-sut tă-gwin: (32) pyis-si: hnă-yat (33) tit-tā hnă-lon: (34) sā tă-zaung (35) să-gā: tă-hkun:

Digitized by Google

VIII.

Numeral Affixes (27).

The words used to translate *pair* are:

ရံ **yan** from အရံ **a-yan** 'a pair' used of things which are made in pairs နားဆောင်းတံရံ **nă-daung:-tă-yan** a pair of ear-tubes.

ရှည်း **shin:** from ရှည်း 'to put together side by side' used of beasts of burden, နွားနှစ်ရှည်း **nwā: hnă-shin:** two yoke of oxen.

စုံ **son** from အစုံ **a-son** 'what is complete,' 'a set' ကြယ်သီးတစုံ **kyè-*thī*-tă-zon** a set of studs.

ဖက် or ဘက် **hpet** is used to express *one of a pair* of, things which exist or are made in pairs, such as eyes hands, banks of a river, shoes, etc. When ဖက် **hpet** is used with နှစ် **hnă** 'two' to express 'a pair' it can be used of things that exist in pairs but not of those which are made in pairs, thus လက်နှစ်ဘက် **let-hnă-hpet** 'both hands' ဘိနှစ်တ ဘက် **hpă-nat-tă-hpet** can be used for one sandal, but not ဘိနှစ်နှစ်ဘက် **hpă-nat-hnă-hpet** for a pair of shoes when ရံ **yan** must be used.

Compound nouns (28).

The last part of the compound is used as a numeral affix either by inserting the numeral between the two parts of the compound or by repeating the last part of the compound, thus: **hse:-tă-leik** or **hse:-leik-tă-leik** one cigar.

Nouns of measure or time (27-28).

Nouns denoting measures of length, capacity or weight and time have no numeral affixes and are repeated after the

Digitized by Google

numeral and more generally they have merely the numerals prefixed to them,—**ngā :-din :** five bushels, **tă-hkā** (**tit-a-hkā**) one time, **tă-gyein** (**tit a-kyein**) one time, **thon :-hnit** three years, **le :-nā-yī** four o'clock.

Vocabulary.

အကြိမ်	**a-kyein**	time, turn.
အခါ	**a-hkā**	time.
အတောင်	**a-taung**	cubit.
တိုင်	**taing**	(about 2 miles).
အထောင့်	**a-htaung**	corner.
ကျပ်	**kyat** (tical)	($\frac{1}{100}$th of a viss).
ခရီး	**hkă-yī :**	journey, distance.
ပြည်	**pye**	country.
ဆီ	**hsī**	oil.
ခြေ	**chī**	foot.
ထင်း	**tin :**	bushel.
တောင်း	**taung :**	basket.
ထန်းပင်	**htan :-bin**	toddy palm.
နာနတ်သီး	**nā-nat-thī :**	pineapple.
နွားနို့	**nă-no**	milk.
ဗိဿာ	**peit-thā** (viss)	(= 3·60 lbs.)
ပေ	**pe**	foot (measure).
နားတောင်း	**nă-daung :**	ear tube.

Digitized by Google

ပြည်	**pyi**	(=$\frac{1}{16}$th of a bushel).
မြစ်	**myit**	river.
သရက်ပင်	**thă-yet-pin**	mango tree.

(၁) မြစ်ကမ်းတဖက် (၂) ခြေနှင့်ဖက် (၃) နားထောင်း ထုံ(၄) နွားထန်ကြိုး(၅) မြင်းတစုံ (၆) ဆေးလိပ်နှစ်လိပ် (၇) စာအုပ်သုံးအုပ် (၈) သရက်ကိုးပင် (၉) ထန်းတပင် (၁၀) ပြည်နှစ်ပြည် (၁၁) ရွာသုံးရွာ (၁၂) မြို့လေးမြို့ (၁၃) မင်းသုံးဦး (၁၄) အမှိုက်လေးခြင်း (၁၅) နှစ်ခါ (၁၆) သုံးကြိမ် (၁၇) နှစ်နှစ် (၁၈) သုံးလ (၁၉) ချနှစ် ရက် (၂၀) ငါးပေ (၂၁) ခြောက်တောင် (၂၂) သုံးဆောင့် (၂၃) နာနတ်သီးတဆောင်း (၂၄) ငွေငါးကျပ် (၂၅) စပါးတတင်း (၂၆) ဆိတ်ပိသာ (၂၇) ခရိုးတတိုင် (၂၈) နွားနို့တပိသာ

(1) myit-kan: tă-hpet (2) chī hnă-hpet (3) nă-daung: tă-yan (4) nwā: tă-shin: (5) myin: tă-zon (6) hse:-leik hnă-leik (7) sā-ok thon:-ok (8) thă-yet-ko:-bin (9) htan:-tă-bin (10) pye hnă-pye (11) yuā thon:-yuā (12) myọ le:-myọ (13) min: thon:-min: (14) ein le:-ein (15) hnă-hkā (16) thon:-gyein (17) hnă-hnit (18) thon:-la (19) hkun-hnă-yet (20) ngā:-be (21) chauk-taung (22) thon:-daung (23) nā-nat-thī: tă-daung: (24) ngwe ngā:-gyat (25) să-ba: tă-din: (26) hsī tă-beit-thā (27) hkă-yī: tă-daing (28) nă-nọ tă-beit-thā.

IX.

Numeral Affixes with numbers above ten (28).

The rules already given regarding numeral affixes apply when the number is below ten. When the number

Digitized by Google

is ten, a multiple of ten or an intermediate number, the use of the numeral affixes is altered as follows:

I When the number is an exact multiple of 10 the numeral affix is omitted.

မြင်းနှစ်ဆယ် **myin : hnā-hsè** twenty ponies.

နွားထိုးဆယ် **nwā : thon :-zè** thirty oxen.

II When the number is exactly 10 the numeral affix may be used or not.

မြင်တဆယ်။ **or** မြင်းဆယ်ကောင် **myin tă-hsè** or **myin : hsè-gaung** ten ponies.

ဖျာတဆယ်။ or ဖျာဆယ်ချပ် **hpyā tă-hsè** or **hpyā hsè-gyat** ten mats.

III With all other numbers the noun is placed first and the number with its numeral affix immediately after it.

ဖျာနှစ်ဆယ်ငါးချပ် **hpyā hnā hsè-ngā :-gyat** twenty-five mats,

ရဟန်းဆယ်လေးပါ **yă-han : hsè-le :-bā :** fourteen monks

ဓားဆယ်နှစ်စင်း **dā : hsè-hnā-sin :** twelve knives.

မြင်းနှစ်းဆယ်ငါးကောင် **myin : hnă-hsè-ngā :-gaung** twenty-five ponies.

နွားဆယ်လေးကောင် **nwā :-hsè-le :-gaung** fourteen oxen.

The words

(*a*) ရေ **ye** (from အရေ **a-ye** "number") preceded by a numeral affix.

(*b*) ပေါင် **paung:** "total"

(*c*) ချိန် **chein** (from အချိန် **a-chein** "weight")

} without any numeral affix,

may be used with any number according to the rules given above: **lu-ū :-ye hnă-hsè** or **lu-baung: hnă-hsè** twenty men. **nwā :-kaung-ye hsè-chauk-kaung** sixteen oxen. **hsi-gyein tă-hsè** ten (viss) of oil. **să-bā :-tin :-ye thon :-ze** thirty baskets of paddy.

Digitized by Google

In dates and measures of weight the numeral affix changes according as the number is an exact multiple of ten or an intermediate number (29).

In *dates.*

ပြည့် **pyi** 'full' is used with 10 or exact multiples of ten.

ရှ **hku** (no particular quality) is used with other numbers.

In measures of weight.

ခွက် **hkwet** 'cup' is used with 10 or an exact multiple of 10.

သဿာ **peit-thā** 'viss' (=3·60 lbs.) is used with other numbers.

Money.

The words ငွေ **ngwe** silver, ငွေဒင်္ဂါး **ngwe-din :-gā :** coined silver, ကျပ်သုံးဒင်္ဂါး **kyat-thon :-din :-gā :** current coin, are used when speaking of money.

The affixes used are:—

ကျပ် **kyat** tical (one-hundredth part of a viss) or ပြား **pyā :** what is flat.

The word for anna ($\frac{1}{16}$th of rupee) is ဝဲ **pè :** for pie,* ($\frac{1}{12}$th of one anna) ဖိုင် **paing** and for pice (=3 pies) ဖိုက်ဆံ **pais-hsan.**

Abbreviations are generally used for money:—

o over the number for rupee (probably from ငွေ **ngwe**).

ˋ over the number for anna (from ဝဲ **pè :**).

ε over the number for pie (from ဖိုင် **paing**).

Thus ၅-ဂျ-၃ **le :-gyat ngā :-bè : thon :-baing** = Rs. 4 annas 5 and pies 3.

---

*Note.—ငွေငါးပြား **ngwe ngā :-byā :** means five rupees, but when **ngwe** is omitted it means five pice.

Digitized by Google

Measures of Capacity.

(used for paddy and other grain).

4 ဝေယျ **să-lè**	=	တပြည် one **pyī**
4 ပြည် **pyi**	=	ထစိတ် one **seik**
2 စိတ် **seik**	=	တင်္ဒါ one **hkwè:**
2 ဒါ **hkwè:** or 16 **pyi**	=	ထောင်း one **tin:**

Vocabulary.

အချိန်	**a-chein**	weight.
ခြင်း	**chin:**	basket, pannier.
ခွက်	**hkwet**	cup, viss (with 10 and multiples of ten).
ငွေ	**ngwe**	silver, money.
ငွေဒင်္ဂါး	**ngwe-din:-gā:**	coin.
တိုင်	**taing**	post.
ပဲ	**pè:**	anna.
ပိုက်ဆံ	**pais-hsan**	pice,
ပိုင်	**paing**	pie.
မီးသွေး	**mi:-*th*we:**	charcoal.
ရှား	**shā:**	cutch.
လက်ဖက်လဘက်	**lă-hpet**	green tea.
အနှံ လောက်	**hkan** **lauk**	about.

Digitized by Google

(၁) လူဦးရေတဆယ်(၂) နွားခေါင်ရေနှစ်ဆယ်(၃) ဆန်တင်းရေ နှစ်ဆယ်နှလေးတင်း (၄) ထွေကောင်ရေနှစ်ဆယ်ငါးကောင်(၅)ဆိုချိန် နှစ်ဆယ်ခြောက်ဒဿ(၆)ရှားချိန်လေးထောင် (၇) တိုင်လုံးရေဆယ်လုံး (၈) လူပေါင်းဆယ်တခုယောက် (၉) ရက်ပေါင်းနှစ်ဆယ်ခန့် (၁၀)စပါးငါးရာလောက် (၁၁)ငွေလေးဆယ် (၁၂) ဆိုက်တဆယ် (၁၃) ငွေဒင်္ဂါးသုံးဆယ် (၁၄) လက်စွပ်ကွင်းရေတတွင်း (၁၅) သစ်တာလုံးခရေလေးရာ (၁၆) ပိုက်ဆံနှစ်ပြား (၁၇) ငွေတကျပ်လေးပဲ (၁၈) မီးသွေ ငါဒဿခန့် (၁၉) လက်ဖက်ဆယ်တခြင်း (၂၀) ထောင်နှစ်ရာ လေးဆယ်ခုနစ်ခု နှစ် (၂၁) ထောင်နှစ်ရာလေးဆယ်ပြည့် နှစ် (၂၂)ထောင်ကိုးရာကိုးဆယ်နှစ် (၂၃) စပါးတင်းရေ တရာငါးဆယ် (၂၄) ငွေဒင်္ဂါး တသိန်း နှစ်တောင်း သုံးရာလေးဆယ် ကိုးကျပ် (၂၅)ငွေတသန်း ငါးသိန်း ခြောက်သောင် သုံးရာနှစ်ဆယ်

(1) lu-u :-ye tă-hsè (2) nwā :-kaung-ye hnă-hsè (3) hsan-tin :-ye hnă-hsè-le :-din : (4) kyuè :-kaung-ye hnă-hsè-ngā :-gaung (5) hsi-gyein hnă-hsè-chauk-peit-thā (6) sha-gyein le :-daung (7) taing-lon-ye hsè-lon : (8) lu-baung: hsè-tă-yauk (9) yet-paung: hnă-hsè-gaṇ (10) să-bā : ngā :-yā-lauk (11) ngwe le :-zè (12) hsī-hkwet tă-hsè (13) ngwe-din :-ga : thon :-zè (14) let-sut kwin-ye tă-gwin : (15) tit-tā lon-ye le :-yā (16) pais-hsan hnă-pyā : (17) ngwe tă-gyat le :-bè : (18) mī :-*th*we : ngā :-beit-thā-gaṇ (19) lă-hpet hsè-tă-chin : (20) htaung-hnă-ya le :-zè hkun-hnă-hku-hnit (21) htaung-hnă-ya le :-zè byi-hnit (22) htaung ko :-ya-ko :-gu hnit (23) să-ba :-tin :-ye tă-ya-nga :-zè (24) ngwe-din :-ga : tă-thein : hnă-thaung : thon :-ya-le :-zè-ko :-gyat (25) ngwe tă-than :-nga :-*th*ein : chauk-thaung : thon :-ya-hnă-hsè.

Digitized by Google

X.

The verb "to be" and "to have."

The verb 'to be' is translated into Burmese by—

(*a*) ရှိ **shi** when some idea of place is conveyed such as 'to be here,' 'to be at home,' etc.

(*b*) ဖြစ် **hpyit** when no idea of place is conveyed. In addition to meaning 'to be,' ဖြစ် **hpyit** also means 'to become,' 'to happen.'

The verb 'to have' is rendered in Burmese by ရှိ **sih** with a noun followed by the preposition မှာ **hmā** 'in,' thus 'the merchant has a son' would be 'in the merchant a son is.'

'To have with' is rendered in Burmese by ပါ **pā** with a noun followed by the preposition မှာ **hmā**. ပါ **pā** means 'to accompany,' 'to be with' and from this meaning it comes to be used in the sense of 'to be included,' 'to be mentioned,' thus 'have you a pencil with you' would be in Burmese 'does a pencil accompany in you' when ပါ **pā** means 'to be included,' 'to be mentioned' it is often used in abbreviated expressions [*see* page 90 (*d*)].

NOTE.—In interrogative sentences the verbs ဖြစ် hpyit is often suppressed especially in conversation ဟိုလူဘိန်းစား လား ho-lū bein:-zā:-lā: Is that man an opium eater?

Vocabulary.

ခဲတံ	**hkè:-dan**	pencil.
လယ်မြေ	**lè-mye**	paddy-land, paddy-field.
ပိုင်	**paing**	to own, to possess.
ပါ	**pā**	to accompany, to be included, to be mentioned.
မင်ဘိုး	**hmin-o:**	ink-pot.
နီ	**nī**	red.

Digitized by Google

လူကောင်း	**lu-gaung :**	honest man.
လူဆိုး	**lu-zo :**	bad character.
တော	**taw**	jungle, forest.
အမဲ	**a-mè :**	big game.
မောင်နှမ	**maung-hnă-ma**	brother and sister.
ဘိန်းစား	**bein :-zā :**	opium eater.

(၁) အတောအဝိမ်မှာရှိသလား။ရှိပါသည် (၂) အငေးအဝိမ် မှာမရှိပါ (၃) သည်မိမ္ဘင်းအမေဖြစ်သလား။ကျွန်ုပ်အမေ ဖြစ်ပါသည်။ (၄) သည်မိမ္ဘမှာ သားတယောက်ရှိပါသည် (၅) ကျွန်တော်မျိုးမှာနွား နှစ်ကောင်ရှိပါသည် (၆)ခဲတံပါ သလား။ မပါပါ (၇) သည်လယ်မြေကို ကျွန်တော်မျိုးပိုင် သည် (၈)သည်မြင်းကိုခင်ဗျားပိုင်သလား (၉) မှင်အိုးမှာ မှင်နက်ရှိသလား။ မှင်နီရှိပါသည် (၁၀) ထိုလူလယ်သမား လား (၁၁) သည်လူ လူဆိုလား (၁၂) သည်တောမှာအမဲ ရှိသလား (၁၃)သူတို့သည်မောင်နှမဖြစ်ကြပါသည် (၁၄) ထိုသူဘိန်းစားဖြစ်သလား။

(1) a-hpe ein-hmā shi-*thă*-lā : || shi-bā-*thī* (2) a-me ein-hmā mă-shi-bā (3) *thī*-meim :-ma min-a-me hpyit-thă-lā : || kyă-nok-a-me hpyit-pā-*thī* (4) *thī*-meim :-ma-hmā thā :-tă-yauk shi-bā-*thī* (5) kyun-daw-myo-hmā nwā :-hnă-kaung shi-bā-*thī* (6) hkè :-dan pā-*thă*-lā : || mă-pā-bā (7) *thī*-lè-mye-go kyun-daw-myo : paing-bā-*thī* (8) *thī*-myin :-go hkim-bya : paing-*thă*-lā : (9) hmin-o :-hmā hmin-net shi-*thă*-lā : || hmin-nī shi-bā-*thī* (10) ho-lū lè-thă-mā :-lā : (11) *thī*-lū lū-zo :-lā : (12) *thī*-taw-hmā a-mè :-shi-*thă*-lā :; (13) thū-do-*thī* maung-hnă-ma hpyit-kya-bā-*thī* (14) ho-lū bein :-zā : hpyit-thă-lā :

Digitized by Google

Translate into Burmese:—

(1) The man came from the village yesterday (2) The women will go to town to-morrow (3) The child has gone to school (4) Please show me the road (5) Do not go to that house (6) Let this man go (7) Let me wear the ring (8) Let us go by rail (9) Is the broker at home (10) My father is not at home (11) This boy is my son (12) The cultivator has three buffaloes.

(1) Do you understand the Burmese language? No (2) Is (your) father at home? Yes (3) Have the cultivators ploughed (their) fields (4) The village is far (distant) (5) It is not far from here (6) This child is very naughty (7) Is that white dog yours (your dog)? (8) Three men came to (our) village yesterday (9) The broker bought one thousand baskets of paddy to-day (10) The cultivator ploughs with two pairs of buffaloes (11) Please have a boat ready to-morrow (12) I want three carts this afternoon.

XI.

Comparative.

In forming the comparative the adjective does not change its form as in English and the preposition ထက် **htet** 'above, beyond' is merely placed after the person or thing compared with.

The verb သာ **thā** meaning 'to surpass, to exceed' is often used in addition to ထက် **htet.** In writing ၍ **yue** which gives the verb the force of a participle is used, but is generally omitted in speaking; သာ **thā** may be rendered in English by 'much.'

Superlative.

The superlative is formed by placing the adjective between the *a* and *hson*: of အဆုံး **a-hson**: meaning 'extremity,' 'end,' thus အကောင်းဆုံး **a-kaung:-zon:** (*lit* at the extremity of goodness) best.

Digitized by Google

As the superlative in Burmese is really a noun it cannot, like an adjective, be turned into a verb by the addition of a tense affix and the verb ဖြစ် **hpyit** 'to be' must always be used with the superlative.

Vocabulary.

သေး	**shaw**	to reduce.
မိန်းမကလေး	**meim :-ma-gă-le :**	girl.
မိန်းကလေး	**mein :-hkă-le :**	
သစ်ပင်	**thit-pin**	tree.
ဈေးနှုန်း	**ze :-hnon :**	bazaar rate.
စက်	**set**	machine, mill.
ကောင်း	**kaung :**	good.
ထိမြာ	**leim-mā**	clever.
လှ	**hla**	pretty, handsome.
အလုံး	**a-lon :**	all.
အားလုံး	**ā :-lon :**	
ပျင်း	**hpyin :**	useless, stupid.
ပျင်း	**pyin :**	lazy.
နီး	**nī :**	near.
မြန်	**myan**	swift.
နည်း (ခဲ)	**nè :**	few, small.
ပင်ပန်း	**pin-ban :**	distressed (by bodily or mental fatigue).
အခြား	**a-chā :**	other.
ထခြား	**tă-chā :**	
အနက်	**a-net**	amongst, out of (66.)

Digitized by Google

(၁) သည်စပါး ဟိုစပါးထက် သာကောင်းသည် (၂) အတော်သည်သားထက်လိမ္မာသည် (၃) မိန်းကလေးအားလုံး တို့အနက် သည်မိန်းကလေး အလှဆုံးဖြစ်သည် (၄) သည် ထောမှာ သည်သစ်ပင် အကြီးဆုံးဖြစ်သည် (၅) သည် ကလေးထိုကလေးထက်သာဖျင်းသည် (၆) အိမ်များအားလုံး အနက် သည်အိမ်အကြီးဆုံးဖြစ်သည် (၇) သည်လမ်း ထို လမ်းထက်သာနီးသည် (၈) ကျွန်ုပ်မြင်းသူ့မြင်းထက်သာမြန် သည် (၉) လူကလေး အားလုံးတို့အနက် သည်လူကလေး အပျင်းဆုံးဖြစ်သည် (၁၀) အခြားနှစ်များထက် ကျွန်တော် မျိုးတို့သည် ယခုနှစ်ပင်ပန်းကြသည် (၁၁) သည်ဈေးနှုန်း အခြားစက်နှုန်းများထက်နည်းပါသည် (၁၂) သည်ထက် ကျွန်ုပ်တို့နှုန်းကိုမလျှော့နိုင်ပါ။

(1) *thī*-să̆-bā : ho-să̆-bā :-det thā-kaung :-*thī* (2) a-hpe-*thī* thā̆ :-det leim-mā-*thī* (3) mein :-hkā̆-le :-ā-lon :-dọ-a-net *thī*-mein :-hkā̆-le : a-hla-zon :-hpyit-thī (4) *thī*-taw-hmā *thī*-thit-pin a-kyi :-zon :-hpyit-thī (5) *thī*-hkā̆-le : ho-hkā̆-le :-det thā-hpyin :-*thī* (6) ein-myā :-ā :-lon :-a-net *thī*-ein a-kyi :-zon :-hpyit-thī (7) *thī*-lan ho-lan :-det thā-ni :-*thī* (8) kyă-nok-myin : thụ-myin :-det thā-myan-*thī* (9) lu-gă̆-le :-ā :-lon :-dọ-a-net *thī*-lu-gă̆-le : a-pyin :-zon :-hpyit-thī ; (10) a-chā :-hnit-myā :-det kyun-daw-myo :-dọ-*thī* yă-hku-hnit pin-ban:-gya-*thī* (11) *thī*-ze :-hnon : tă̆-chā :-set-hnon :-myā :-det nè :-bā-*thī* (12) *thī*-det kyă̆-nok-tọ hnon-go mă̆-shaw-hnaing-bā.

Digitized by Google

XII.

Secondary nouns (66).

Word order.—Secondary nouns always follow the noun they refer to and are themselves always followed by a preposition; with **a-htan** the preposition is, however, often omitted.

Vocabulary.

လုပ်ကိုင်	**lok-kaing**	to do, to work.
ထည့်	**htè**	to put in, place in.
ကစား	**kă-zā :**	to play.
တက်ပြေး	**tet-pye :**	to run up.
ဆင်းပြေး	**hsin :-pye :**	to run down.
ဝင်	**win**	to enter.
ဝင်လာ	**win-lā**	to come and enter
လူး	**lū :**	to wallow.
အမှု	**a-hmu**	act, action, law case.
အမှုဖွဲ့	**a-hmu-swè :**	to bring a case.
ရေတွင်း	**ye-dwin :**	well.
အဝတ်	**a-wut**	clothes.
တရားလို	**tă-yă-lo**	plaintiff, complainant.
တရားခံ	**tă-yă-hkan**	defendant, accused.
ရှုံ့	**shun.**	mud.
သူခိုး	**thă-hko :**	thief 90 (*e*).
လက်	**let**	hand, authority.
အဖက်	**a-hpet**	side 27.

Digitized by Google

(၁) သားသည်အမေထံသို့စာရေးပါသည် (၂) သည်ရွာ နားမှာရေတွင်းရှိသလား (၃) အဝတ်များကို သေတ္တာထဲမှာ ထည့်ပါ (၄) ကလေးတို့သည်အိမ်ရှေ့မှာကစားနေကြသည် (၅) သမီးသည်အိမ်ပေါ်သို့တက်ပြေးသည် (၆) ကျွန်တော် မျိုးတို့သည် ရွာပတ်လည်မှာ လယ်မြေကို ထုပ်ကြပါသည် (၇) တလေးဘို့သည် အိမ်အပြင်ဘက်က ထိုင်နေကြသည် (၈) တရားခံအပေါ်မှာ ကျွန်တော်မျိုးအမှုစွဲပါသည် (၉) တရားလိုသည်အိမ်အတွင်းသို့ဝင်လာပါသည် (၁၀) ကျွတ်ို သည်ရှဲထဲမှာ လူးနေကြသည် (၁၁) သူရိ တို့သည် အိမ်ပေါ် ကဆင်းပြေးကြသည် (၁၂) ကျွန်တော်မျိုးသည် ပွဲစားကြီး လက်အောက်တွင်ပွဲစားကလေးလုပ်ကိုင်နေပါသည်။

(1) thā:-*thī* a-me-htan-thọ sā-ye:-bā-*thī* (2) *thī*-yuā-nā:-hmā ye-dwin:-shi-*thă*-lā: (3) a-wut-myā:-go tit-ta-dè:-hmā htè-bā (4) hkă-le:-dọ-thī ein-shẹ-hmā kă-zā:-ne-gya-*thī* (5) thă-mi:-*thī* ein-bāw-*thọ* tet-pye:-*thī* (6) kyun-daw-myo:-dọ-*thī* yuā-pat-li-hmā lè-mye-go lok-kya-bā-*thī* (7) hkă-le:-dọ-*thī* ein-a-pyin-bek-ka htaing-ne-gya-*thī* (8) tă-yă-hkan-a-paw-hmā kyun-daw-myo: a-hmu-swè:-bā-*thī* (9) tă-yă-lo-*thī* ein-a-twin:-*thọ* win-lā-bā-*thī* (10) kyuè:-dọ-*thī* shuṇ-dè:-hmā lū:-ne-gya-*thī* (11) thă-hko:-dọ-*thī* ein-baw-ga hsin:-pye:-gya-*thī* (12) kyun-daw-myo:-*thī* pwè:-zā:-gyi:-let-auk-twin pwè:-zā:-gă-le: lok-kaing-ne-bā-*thī*.

BHEA

XIII.

Infinitive (33).

There is no infinitive proper in Burmese but there is a gerund which is formed by combining a verbal root with ရန် **yan** or ဖို့ **hpọ**.

Digitized by Google

This gerund is used to express—

(*a*) end or purpose,	**thū-*thī* kyi-yan-lā-*thī*** he came to see.
(*b*) necessity	**a-lok-lok-yan shi-*thī*** (I) have work to do.
(*c*) possibility	**hsan-wè-yan mă-shi-bă** (*lit.* there is not to buy rice) it is not possible to buy rice.

End or purpose may also be expressed by—

(*a*) a verb in the future tense with ဖြည့် **myī.**

(*b*) the conjunction အောင် **aung** meaning 'so that,' 'in order that.'

Word order.—ရှာ **yan** ပို့ **hpo** and အောင် **aung** are placed at the end of their clause.

Honorific affix (55).

တော် **taw** is used as honorific affix with nouns relating to kings, Buddhist monks, nobles or officials ရုံးတော် **yon:-daw** royal court မြို့တော် **myo-daw** royal city, capital တော်မူ **taw-mū** is used in the same manner with verbe ဆင်နွှဲပေးတော်မူ ပါ **a mein pe:-daw-mū-bā** please give an order (addressed to an official).

Causative verbs (37).

The verb ပေ **se** 'to send' is used after another verb to form a causative verb. When used as an auxiliary verb it may also mean 'to permit, to allow.'

Vocabulary.

ရ	**ya**	to get, obtain.
ကျ	**kya**	to fall.
ပွဲခံ	**pwè:-khan**	to give theatrical performance, hold feast

Digitized by Google

လာရောက်	**lā-yauk**	to come.
ကြံစည်	**kyan-zī**	to plan, intend.
ကြားလိုက်	**kyā:-laik**	to inform.
ရောင်းချ	**yaung:-cha**	to sell off.
နိုင်	**naing (51)**	(following another verb) to be able.
နှိုင်	**hnaing**	
ထွင်း	**thwin:**	to put in, place in, bring in.
လွှတ်လိုက်	**hlut-laik**	to send.
ကုန်	**kon**	to be finished, exhausted.
သိသာ	**thi-*thā* (52)**	to have the opportunity of knowing.
ငွေကြို	**pwè:-gyo**	underbroker.
ပင်ထဆယ်	**pin-lè**	sea.
ပင်လယ်စပ်	**pin-lè-zat**	neighbourhood of the sea.
ကြွေး	**kyue:**	debt.
ကြွေးမြီ	**kyue:-myī**	
ဇာတ်	**zāt**	play by actors.
ရုပ်သေး	**yok-the:**	puppet, marionette.
အမိန့်	**a-mein**	order.
အလုပ်	**a-lok**	work, occupation.
အကြောင်း	**a-kyaung:**	fact, circumstance.
သူဌေး	**thă-hte:**	merchant.
သူဌေးလင်း	**thă-hte:-min:**	noble merchant.
မီးရထား	**mī:-yă-htā:**	railway engine, railway.
လှေထိုးသား	**hle-do:-*thā*:**	boatman.

Digitized by Google

ကြပ်	**kyat**	tight, difficult.
အနည်းငယ်	**a-ni :-ngè**	little.
မျှ	**hmya**	even.
ဖြင့်	**hpyiṇ**	by means of.
အားဖြင့်	**ā :-hpyiṇ**	
ရှေ့လ	**shẹ-la**	next month.

(၁) တနားလိုသည် ကျွန်တော်မအပေါ်မှာကြွေးမြီရှင်ရှိသည် (၂) တရားခံတို့သို့ ကျွန်တော်မက ကြွေးငြိုးပေးရန်အနည်းငယ်မျှရှိပါသည် (၃) စပါးစေ့နှုန်းက ယခုနှစ်မှာကျတို့ရှိသည် (၄) ဇာတ်ရုပ်သေးပွဲကိုခံပါရစေခင်အမိန့်ပေးတော်မူပါ (၅) ကျွန်တော်မျိုးသည်မိဘတို့သိစေရန်စာရေးပါသည် (၆) သည်နှစ်မှာ အလုပ်ထုပ်ကိုင်၍အလွန်ကြပ်ပါသည် (၇) ကျွန်တော်မျိုးသည်ရန်ကုန်မြို့သို့လာရောက်ရန်ကြိုးစည်ပါသည် (၈) ပွဲစားကြီး သိသာရန်စာအားဖြင့်အကြောင်းကိုကြားလိုက်ပါသည် (၉) ရှေ့လမှာသူငှေးမင်းထံ စပါးရောင်းချရန် ကျွန်တော်မျိုး လာနိုင်မည် (၁၀) သည်နှစ် စပါးများကို သခင်တို့စက်ကို သွင်းရန်မိုးရထားနှင့်ကျွန်ုပ်တော်မျိုးယူခဲ့ပါသည် (၁၁) လွှတ်ထိုးသားစားရန် ဆန်ကုန်ပါသည် (၁၂) ပွဲကြိုကိုပင် လယ်ဝင်မှာ စပါးဝယ်ရန်ကျွန်တော်မျိုးလွှတ်လိုက်ပါသည်။

(1) tă-yă-lo-*thī* kyun-daw-ma-a-paw-hmā kyue :-myī-ya-yan shi-*thī* (2) tă-yă-hkan-dọ-*thọ* kyun-daw-ma-ga kyue :-myī-pe :-yan a-ni :-ngè-hmva shi-bā-*thī* (3) să-ba-ze :-hnon :-ga yă-hku-hnit-hmā kya-bọ shi-*thī* (4) zat-yok-the :-pwè :-go hkan-bā-ya-aung a-meiṇ pe :-dāw-mū-bā (5) kyun-daw-myo :-*thī* mi-ba-dọ thi-ze-yan să-ye :-bā-

Digitized by Google

thī (6) *thī*-hnit-hmā a-lok lok-kaing-yan a-hlun-kyat-pā-*thī* (7) kyun-daw-myo :-*thī* Yan-gon-myo-*thọ* lā-yauk-yan kyan-zī-bā-*thī* (8) pwè :-zā :-gyi : thi-*thā*-yan sā-ā :-hpyiṇ a-kyaung-go kyā :-laik-pā-*thī* (9) shẹ-la-hmā thă-hte :-min :-htan să-ba : yaung :-cha-yan kyun-daw-myo : lā-hnaing-myī (10) *thī*-hnit să-ba :-myā :-go thă-hkin-dọ-set-ko thwin :-yan mı :-yă-htā :-hniṇ kyun-daw-myo : yū-gè-bā-*thī* (11) hle-do :-*thā* :-sā-yan-hsan kon-bā-*thī* (12) pwè :-gyo-go pin-lè-zat-hmā să-ba : wè-yan kyun-daw-myo : hlut-laik-pā-*thī*.

XIV.

Relative Pronouns (15).

Vocabulary.

ကြဲ	**kyè :**	to sow broadcast.
မျော	**myaw**	to float down.
လို	**lo**	to want, desire.
တင်ပို့	**tin-pọ**	to send (by rail or boat).
စုဆောင်း	**su-hsaung :**	to collect, gather together.
နေထိုင်	**ne-htaing**	to reside, dwell.
လဲ	**lè :**	to exchange.
အလို	**a-lo**	want, wish.
နယ်	**nè**	district.
စပါးစေ့	**să-bă-zẹ**	paddy seed.
နေ့ရက်	**nẹ-yet**	date.
နေ့	**nẹ**	day (from sunrise to sunset).
ရက်	**yet**	day (of 24 hours).

Digitized by Google

ကျယ်	**kyè**	broad, extensive.
ကျယ်ဝန်း	**kyè-wun:**	
မိမိ	**mi-mi**	one's self.
ကြေးငွေ	**kye:-ngwe**	cash, money.
မိုးလေ	**mo:-le**	rain.
အိတ်	**eik**	bag.

(၁) ကျွန်ုပ်ယခုလွှတ်လိုက်သော လူကိုငွေပေးလိုက်ပါ (၂) ခင်ဗျားအလိုရှိရာ ကုန်များကို ကျွန်တော်ကောင်းမွန်စွာဝယ်ပါသည် (၃) ကျွန်တော်မျိုး လုပ်သည့် လယ်မြေသည်ယခုနှစ်မကောင်းပါ (၄) သည်နယ်မှာ ကြုံဖြိုးစပါးစေ့များများကြုံ (၅) ခင်ဗျား လိုသော နေ့ရက် ရောက်အောင်ကုန်များကိုတင်ပို့ပါမည် (၆) သည်မြို့တွင်သယ်လုပ်သောမြေအလွန်ကျယ်ဝန်းပါသည် (၇) ပွဲစားကြေးပေးပို့လိုက်သောစာကိုကျွန်တော်ရပါသည် (၈) ကျွန်တော်သည် မိမိမှာရှိသောကြေးငွေများနှင့် စပါးများ ကိုဈေးပါသည် (၉) ကျွန်တော်တို့ နေထိုင်သောမြို့မှာ မိုးလေကောင်းပါသည် (၁၀) သခင်တို့တင်ပို့လိုက်သော ဆန်အိတ်ငါးရာကို ကျွန်တော်ရပါပြီ (၁၁) အိတ်နှစ်ဆယ်ငါးအိတ် ရှိသောဆန်သည် မဖြူပါ (၁၂) ကောင်းသော ဆန်အိတ်များကိုကောင်းသောဆန်အိတ်နှင့်လဲပါ။

(1) kyă-nok yă-hku hlut-laik-thaw-lu-go ngwe-pe:-laik-pā (2) hkim-bya:-a-lo-shi-yā kon-myā:-go kyun-daw kaung:-mun-zwā wè-bā-myi (3) kyun-daw-myo:-lok-thi-lè-mye-*thī* yă-hku-hnit mă-kaung:-bā (4) *thī*-nè hmā kyè:-byi-să-bă-zę-myā: myaw-gya-byī (5) hkim-bva:-lo-*th*aw-nę-yet yauk-aung kon-myā:-go kyun-daw tin-pọ-bā-myi (6) *thī*-myọ-dwin lè-lok-thaw-mye a-hlun-kyè-

Digitized by Google

wun :-bā-*thī* (7) pwè :-za :-gyī :-pe :-pọ-laik-thaw sa-go kyun-daw-ya-bā-*thī* (8) kyun-daw-*thī* mi-mi-hmā-shi-*thaw* kye :-ngwe-myā :-hniṇ sā-ba :-myā :-go su-hsaung :-bā-*thī* (9) kyun-daw-dọ ne-htaing-*thaw* myọ-hmā mo :-le kaung :-bā-*thī* (10) thă-hkin-dọ-tin-pọ-laik-thaw hsan-eik ngā :-ya-go kyun-daw ya-bā-byī (11) eik hnă-hsè-ngā :-eik-hmā shi-*thaw* hsan-*thī* mă-hpyū-bā (12) mă-kaung :-*thaw* hsan-eik-myā :-go kaung :-*thaw*-hsan-eik-hniṇ lè :-bā.

XV.

Co-ordinating conjunctions (68).

Co-ordinating conjunctions are but little used as Burmese do not use short abrupt sentences as in English, but use numerous subordinate clauses. These co-ordinating conjunctions are generally only used in formal or legal language.

The English co-ordinating conjunctions are rendered as follows in Burmese:

And (*connecting nouns*) is rendered by နှင့် **hnin** thus, 'the father and the mother' would be **a-me-hnin a-hpe-*thī***. *And* is more usually suppressed and a compound noun used, thus **thā-thă-mī**: (sons and daughters) children.

And (*connecting sentences*) can only be rendered in Burmese by turning one of the sentences into a subordinate or participial clause; thus 'the dacoits attacked the house and took away the house owner,' would be 'the dacoits having attacked, etc.'; 'the rain was scanty and the cultivators were unable to cultivate', would be 'as (or because) the rain was scanty, etc.,' 'and' is then translated by ၍ **yue**, or သော်ကြောင့် **thaw gyaung** *see* pp. 68 & 69.

Or (*connecting nouns or sentences*) may be rendered by:

(*a*) သို့မဟုတ် *tho*-**mă-hok** (if it is not so),

(*b*) ဖြစ်စေ **hpyit-se** (let it be),

Digitized by Google

Or (*connecting numbers*) is omitted altogether, thus four or five days would be **le :-ngā :-yet.**

Or (*connecting interrogative sentences*) is more idiomatically rendered by repeating the interrogative, thus: Is this river shallow or deep? would be သည် မြစ်တိမ်သလား။ နက်သလား။ ***th*ī-myit tein-*th*ă-lā : net-thă-lā.** Is this river shallow? Is it deep?

Both ..... and when used with verbs is rendered by by duplicating each verb and placing လည်း **li :** between. "He both ate and drank," would be **thū sā :-li : sā :-*th*ī thauk-li : thauk-thī.**

Neither ..... nor is rendered in the same manner, by လည်း **li :** repeated and the verb in the negative မိုယ်း လည်း မရွာ၊လေလည်း၊လော၊ **mo :-li-: mă-yuā le-li : mă-lā** it neither rained, nor did the wind blow.

Either ..... or or *whether ..... or* is rendered by:

(*a*) ဖြင့်ဆေ **hpyit-se** repeated.

(*b*) သော်လည်းကောင်း **thaw̄-lă-gaung :** repeated (more used in the literary language) but the more idiomatic way of rendering *whether ..... or* is to repeat the verb in the positive and negative: I do not know whether he came or not, would be **thū-lā-*th*i ma-lā-*th*i-go mă-thi-hā**, he came, he did not come, I do not know.

But is rendered by သို့ရာထူင် ***th*o̤-ya-dwin** or သို့သော်လည်း ***th*o̤-*th*aw̄-li :**

Not only ..... but is rendered by

(*a*) အပြင် **a-pyin**, outside.

(*b*) မက **mă-ka**, to be more, exceeding.

(*c*) မှတပါး **hma-tă-bā :** apart from, besides.

Digitized by Google

(*b*) and (*c*) are more used in the literary language.

Vocabulary.

တတ်	**tat**	to know, (after another verb) to be able.
ပို့	**po.**	to convey, to send.
တွေ့	**twe.**	to meet.
ဆောင်း	**taung :**	to demand.
ဆောင်းခံ	**taung :-hkan**	
ထွက်	**htwet**	to go or to come out, (of crops) to yield.
ညီ	**nyī**	younger brother (of man).
ကျောင်း	**kyaung :**	monastery, school.
မိုးသဖော်	**mi :-thim :-baw**	steamer.
ထွေခ	**hle-ga**	boat hire.
ထွေခွန်တော်	**hle-gun-daw**	royal boat tax.
များပြား	**myā :-byā**	many, much.
ရှေးရှေး	**she :-she :**	former.
တိမ်	**tein**	shallow.
နက်	**net**	black, deep.

(၁) သူသည်စာဆည်တတ်လည်းမတတ်။ဝေဒရေးလည်းမတတ်
(၂) ဟိုလူ လူကောင်းလား။လူဆိုးလား (၃) သည်လူ
တို့တွေ့သည်းမတွေ့။သိလည်းမသိ (၄) သည်သူဖြစ်ငေ။သူ.

Digitized by Google

သားဖြစ်ဝေနက်ဖန်ခါလာမည် (၅) ရန်ကုန်မြို့ကဦးရထား နှင့်သို့မဟုတ်ဦးသင်္ဘောနှင့်လာသလား (၆) သည်နယ်မှာ လယ်သမားတို့သည် ဝပါးကိုကြဲသလား သို့မဟုတ်စိုက်သ လား (၇) ယခုနှစ်မှာကျွန်တော်မျိုးသည် လွှခမရသည် ပြင်၊ လွှေခွန်တော်များပြားသည် (၈) ကျွန်တော်မျိုးလယ် များမှာခွေးခွေးသော နှစ်များက တသောင်းကိုးထောင်ထွက် သောလယ်များဖြစ်ပါသည် (၉) ထိုတုံကင်းထဲ၌ဝပါးတာ ရှည်စွာထားလျှင်မြစ်ရေသောင်၊ မိုးသီးရေသောင်းစိုစွတ် ပါလိမ့်မည် (၁၀) သို့ဖြစ်ပါသော့ကြောင့် ဦးရထားကလေး နှင့်ဆန်တအိတ်ဖြစ်ခဲ့၊ နှစ်အိတ်ဖြစ်ဝေ၊ တင်ပေးလိုက် ပါ (၁၁) မိတ်တို့သည်စာလည်းမပေးဂွေလည်းခဲ့ (၁၂) ဆန် အိတ် ၅၀၀ ရှိပါပြီ။ သို့သော်ဆန်အိတ်အချို့ကျွန်တော် သတောမကျပါ။

(1) thū-*thī* sā-hpat-li :-mă-tat sā-ye :-li : mă-tat (2) ho-lū lu-gaung :-lă : || lu-zo :-lā : (3) *thī*-lu-go twẹ-li :-mă-twẹ thi-li :-mă-thi (4) *thī*-lū-hpyit-se thu-thā :-hpyit-se net-hpan-gā lā-myi (5) Yan-gon-myọ-ga mī :-yă-htā :-hniṇ *thọ*-mă-hok mī :-thim :-baw-hniṇ lā-*tha*ă-lā : (6) *thī*-nè-hmā lè-*tha*ă-mā :-dọ-*thī* să-ba :-go kyè :-*tha*ă-lā : *thọ*-mă-hok saik-thă-lā : (7) yă-hku-hnit-hmā kyun-daw-myo :-dọ-*thī* hle-ga mă-ya-*thī*-pyin hle-gun-daw myā :-byā :-*thī* (8) kyun-daw-myọ-lè-myā :-hmā she :-she :-*tha*w-hnit-myā :-ga tă-thaung :-ko :-daung htwet-thaw-lè-myā : hpyit-pā-*thī* (9) hto-ton-kin :-dè :-dwin să-bā : tā-she-zwā-htā :-hlyin myit-ye-*tha*w-lă-gaung : mo :-ye-*tha*w-lă-gaung : so-sut-pā-leiṃ-myī (10) *thọ*-hpyit-pā-*tha*w-gyaung mī :-thim :-baw-

Digitized by Google

gă-le :-hniṇ hsan-tă-eik-hpyit-se hnă-eik-hpyit-se tin-pe :-laik-pā (11) mi-ba-dọ-*thī* sā-li : mă·pe : ngwe-li : mă-pọ (12) hsan-eik-ngā :-ya-go ya-bā-byī *thọ-thaw* hsan-eik-tă-chọ kyun-daw thă-baw-mă-kya-bā.

XVI.

Subordinating Conjunctions (70).

Subordinating conjunctions often affect the tense affix, which precedes them, (*see* Appendix III).

If the same word is the subject or the object of one or more clauses, it is only used in one clause and always omitted in the other. In such sentences as "as soon as they arrived, they ate their food," "he did not go because he was tired," *they* and *he* can only be expressed in one clause.

Word Order.—Subordinating conjunctions are *always* placed at the end of their clause.

Construction.—In a complex sentence the subordinate clause is *always* placed first.

present participle = ထျက် **lyet.**

past participle = ရ **yā·**

'and' (connecting sentences) = ၍ **yue**

The following conjunctions are rendered as follows in Burmese :

Digitized by Google

because = ရှိ **yue.**
သောကြောင့် **thaw-gyaung.**
နှင့် **hnin.**
အတွက် **a-twet.**
ဖြင့် **hpyin** (more literary).

if = သေဒ် **thaw** (more literary).
ထျင် **hlyin.**
မှ **hma.**
က **ka.**
ချေက **che-ga.**

when = ရာ **yā.**
သောအခါ *th***aw-a-hkā**
သောကာလ *th***aw-kā-la.**
သောအခိုက် *th***aw-a-hkaik.**
သောအချိန် *th***aw-a-chein.**
ထျင် **hlyin.**
သေဒ် *th***aw** (more literary).

Digitized by Google

before = { ဝ ..... ခင် **mă** ..... **hkin.** ; ဝ ..... ၌ **mă** ..... **hmī** (more literary). }

Vocabulary.

ကောက်	**kauk**	paddy plant.
ကောက်ပင်	**kauk-pin**	
ကောက်စိုက်	**kauk-saik**	to plant paddy.
အလိုရှိ	**a-lo-shi**	to want, to require
ဖျား	**hpyā:**	to have fever.
ထွက်သွား	**htwet-thwā:**	to go away.
ဆုတောင်း	**hsu-taung:**	to pray.
ပို့သ	**po̱-tha**	to send.
ခြင်	**chin**	to measure.
သေ	**the**	to die.
ဗျာဒါး	**hmā-htā:**	to instruct
တန့်ရပ်	**taṉ-yat**	to stop.
ရွာသား	**yuā-*thā*:**	villager.
ဝယ်သူ	**wè-*thū***	buyer.
ပါး	**pā:**	scarce.
ထက်ဖက်	**tă-hpet**	green tea.
ထဆက်		

Digitized by Google

မေတ္တာ	**myit-tā**	love, good wishes.
သခင်	**thă-hkin**	master, lord.
ဘူတာရုံ	**bū-dā-yon**	railway station.
တွဲ	**twè:**	railway carriage or truck or steamer flat.
ကြာ	**kyā**	long (of time).
ပေါးပင်	**să-bă-bin**	paddy plant.

(၁) မိုးယံးရွာသေ့ကြောင့်ကျွန်တော်မလာပါ (၂) ရွာသားတို့သည်ကောက်စိုက်လျက်ရှိကြသည် (၃) ကျွန်တော်မျိုးသည်ဈေးကိုရောက်လျှင် လူအားလုံးတို့သည်ထွက်သွားကြပြီ (၄) လူဆိုးတယောက် နွားကိုဒုတ်နှင့်ရိုက်ရာ ကျွန်တော်မျိုးကလှည်းကိုတန့်ရပါသည် (၅) ခင်ဗျားကုန်များကိုအလိုရှိကမ္ဘာထားလိုက်ပါ (၆) ငယ်သူပါးသော အတွက်လဘက်ဈေးနှုန်းက ကျတို့ရှိသည် (၇) မောင်သန့်ဗျား၍မလာနိုင်ပါ (၈) ကျွန်ုပ်ကဆုတောင်း၍ မေတ္တာပို့သလျက်ရှိပါ၏ (၉) လယ်များတွင် ရေများသော့ကြောင့်လယ်သမားတို့သည်ကောက်မစိုက်နိုင်ကြပါ (၁၀) သခင်ကကျွန်တော်အား ပွဲစားကြီးအလုပ်ပေးလျှင် အလွန်ကျေးဇူးတင်ပါမည် (၁၁) ဘူတာရုံမှာတွဲများမခြင်ခင် လေးရက်လောက်ကြာနေပါသည် (၁၂) မိုးယံးမကောင်းလျှင်စပါးပင်များသေပါလိမ့်မည်။

(1) mo:-yuā-*th*aw-gyaung kyun-daw̄ mă-lā-bā (2) yuā-*thā*:-dọ-*thī* kauk-saik-lyet shi-gya-*thī* (3) kyun-daw̄-myo:-*thī* ze-go-yauk-hlyin lū-ā:-lon:-dọ-*thī* htwet-thwā:-gya-byī (4) lu-zo:-tă-yauk nwā:-myā:-go dok-hniṇ yaik-yā kyun-daw̄-myo:-ga hlè-go taṇ-yat-pā-*thī* (5) hkim-byā: kon-myā:-go a-lo-shi-ga hmā-htā:-laik-pā (6) wè-

Digitized by Google

*th*ū pā :-*th*aw-a-twet lă-hpet-ze-hnon :-ga kya-bo shi-*th*ī (7) Maung Than hpyā :-yue mă-lā-hnaing-bā (8) kyă-nok-ka hsu-taung :-yue myit-tā-po-tha-lyet shi-bā-ị (9) lè-myā :-dwin ye-myā :-*th*aw-gyaung lè-*th*ă-ma :-dọ-*th*ı kauk mă-saik-hnaing-gya-bā (10) thă-hkin-ga kyun-daw-ā : pwè-zā :-gyi :-a-lok pe :-hlyin a-hlun kye :-zu :-tin-bā-myı (11) bū-dā-yon-hmā twè :-myā : mă-chin-gin le :-yet-lauk kyă-ne-bā-*th*ī (12) mo : mă-kaung :-hlyin să-bă-bin-myā : the-bā-leiṃ-myī.

XVII.

Subordinating Conjunctions—(*continued*).

after	နောက်	**nauk**
	မှ	**hma**
while	စဉ်	**sin**
	စဉ်တွင်	**sin-dwin.**
	စဉ်အခါ	**sin-a-hkā**
	စဉ်အခိုက်	**sin-a-hkaik**
	တုန်း	**ton :**
	ရာ	**yā**
	ရာတွင်	**ya-dwin**
although	လျက်နှင့်	**lyet-hnin**
	သော်လည်း	**thaw-li :**
just as, no sooner.....than, as soon as	.....လျှင်.....ခြင်း	
	..... **hlyin** ..... **chin :**	

Digitized by Google

according as	အတိုင်း	**a-taing:**
	အရ	**a-ya**
	အထိုက်	**a-laik**
	အလျောက်	**a-lyauk**
	လျှော်ညီစွာ	**lyaw̄-nyī-zwā**
as much as	သရွေ့	**thă-yue̯** (more literary)
	သမျှ	**thă-hmya**
	သလောက်	**thă-lauk**

Vocabulary.

စာပြန်	**sā-pyan**	to return a letter, *i.e.*, answer.
ခြေးယူ	**chī:-yū**	to borrow.
တတ်	**tat**	to be able.
ကြိုးစား	**kyo:-zā**	to endeavour.
စောင့်ဆိုင်း	**saung-hsaing:**	to wait.
ပြောပေး	**pyaw-pe:**	to speak on behalf of another person.
အမြတ် အစွန်း	**a-myat-a-sun:**	profit.
အနည်းငယ်	**a-ni:-ngè**	little, small.
သာ	**thā**	only.
ယနေ့	**yă-ne̯**	to-day.
ထုန်း	**ton:**	to cease bearing fruit.
ကျီ	**kyī**	granary.

(၁) အမြတ်အစွန်းအနည်းငယ်မျှမယူတဲ့ငွေတရာလျှင် နှစ်ကျပ်သာယူပါမည် (၂) ပွဲစားကလေးလုပ်နေစဉ် ထျန်တော် စပါးသွား ဝယ်ဘူးပါသည် (၃) ရန်ကုန်မြို့မှ

Digitized by Google

ထွက်လာပြီးသည့်နောက်လယ်များကိုကျွန်တော်သွားရောက်ကြည့်ရှုပါသည် (၄) လယ်ထွက်စပါးပြီးမှလေသူကြီးတို့လာနိုင်ကြလိမ့်မည် (၅) စာရလျှင်ရခြင်းအလွန်သိလိုပါ၍စာပြန်ပေးပါ (၆) ကုန်သည်များထံကငွေများခြေးယူသော်လည်းကျွန်ုပ်လိုချင်သးလော်မရပါ (၇) စပါးကုန်သည်အများတို့သည်အောက်ပြို့အောက်ရွာကစပါးများကို ရနိုင်သလောက်ဝယ်လျက်နေကြပါသည် (၈) စာတွင်ပါသည့်အတိုင်းကုန်များကိုယခုသင်္ဘောတွင်တင်ပို့လိုက်ပါပြီ (၉) ခင်ဗျားတတ်နိုင်သမျှကြိုးစားလျက်ဆန်အိတ်များကိုပို့လိုက်ပါ (၁၀) ကျွန်ုပ်တို့အကြောင်းကိုသိသည့်နှင့်လျော်ညီစွာသူဌေးကိုပြောပေးပါ (၁၁) ကျွန်တော်စပါးစေ့ကောင်းသည့်တိုင်စောင့်ဆိုင်း၍နေပါသည် (၁၂) စပါးတုန်းလျှင်တုန်းခြင်းကျိုးကိုဖျက်ရပါသည်။

(1) a-myat-a-sun : a-ni :-ngè-hmya mă-yū-bè : ngwe-tă-yā-hlyin hnă-kyat-thā yū-bā-myī (2) pwè-za-gă-le :-lok-ne-zin kyun-daw să-bā : thwā :-wè-bū :-bā-*thī* (3) Yan-gon-myọ-hma htwet-lā-pyī :-*thị*-nauk lè-myā :-go kyun-daw-thwā-yauk kyị-shu-bā-*thī* (4) lè-dwet-să-bā : pyī :-hma hle-thă-gyī :-dọ lā-hnaing-gya-leiṃ-myi (5) sā-ya-hlyin-ya-gyin : a-hlun-thi-lo-ba-yuẹ sā-pyan-pe :-bā (6) kon-*thè*-myā :-htan-ga ngwe-myā :-go chī :-yū-thaw-li : kyun-nok-tọ lo-gyin-*thă*-lauk mă-ya-bā (7) să-bā :-kon-*thè*-a-myā :-dọ-*thī* auk-myọ auk-yuā-myā :-ga să-bā :-myā :-go ya-hnaing-*thă*-lauk wè-lyet-ne-gya-*thī* (8) sa-dwin-pā-*thị*-a-taing : kon-myā :-go yă-nẹ-thim :-baw-dwin tin-pọ-laik-pā-byī (9) hkim-byā :-tat-hnaing-*thă*-hmya kyo :-zā :-lyet hsan-eik-myā :-go tin-pọ-laik-pā (10) kyun-nok-tọ-a-kyaung-go thi-*thị*-hniṇ-lyaw-nyī-zwā thă-hte-go pyaw-pe :-bā (11) kyun-daw să-bā :-ze : kaung :-*thị*-taing-aung saung-hsaing :-yuẹ ne-bā-*thī* (12) să-bā : ton :-hlyin-ton :-gyin : kyị-go hpyet-ya-bā-*thī*.

Digitized by Google

Translate into Burmese :—

(1) This road is longer than that road (2) Is this paddy better than that paddy (3) This house is the largest of all houses (4) Is this rice not whiter than that rice (5) Put the inkstand on the table (6) The children are in front of the house (7) The dog is under the house (8) My house is in the middle of the village (9) The cultivator went to town to sell (his) paddy (10) The price of paddy must rise soon (11) The man who stole the buffalo is my son (12) The house I live in is near the bazaar.

(1) Please send (me) the goods by the first available steamer ((you) meet with) (2) The villagers applied for permission to hold a (feast) pwè (3) The floods were heavy and the cultivators were unable to plant (their) paddy (4) The tide was falling and the paddy boats had to wait at the mouth of the creek (5) We cannot start before the tide rises (6) As soon as they arrived, they went to the bazaar (7) If you come to town, come to see me (8) If it does not rain to-morrow, we will go to Rangoon (9) If you will lend me (some) money, I shall be very grateful (10) We arrived in Rangoon on the 12th waning of Pyatho 1245 B. E. (11) Have you a dah with you (12) The child ate his rice and went away.

XVIII.

(*a*) să-ye :-gyī :-Ko-On-Dan (*b*) kyŏk-Ko-Hpe-ga yă-hku-hlut-laik-thaw Maung-Hpo :-Nyan-go (1) shin :-yue (2) să-bā :-bo :-ngwe-go pe :-laik-pā (1).

The construction of the Burmese text is indicated by a letter at the beginning of each complete sentence (*a*), (*b*), (*c*) and by a number at the end of each subordinate clause (1), (2), (3). Where a clause is not continuous, the same number is repeated with each portion of the clause. In the letter given above (*a*) is merely the heading of the letter. In clause (*b*) first translate (2) **shin :-yue**, then the second part of (1) then the first part of (1). Notice that as the

Digitized by Google

verb is always placed last in a Burmese sentence, it is often possible to begin translating from the end of the sentence and take the words backwards.

Ko-On-Dan (2).*

(*b*) **kyŏk** colloquial abbreviation of **kyun-noḳ** (xxxvii).

Ko-Hpe (2).

ga phonetic change of **ka** (xxvi).

kyŏk Ko-Hpe-ga hlut-laik-thaw relative clause (15).

yuẹ conjunction (71).

să-bā:-bo:-ngwe compound noun = **să-bā:-ị-a-hpo:-ngwe** (88) (*a*).

pe:-laik-pā (32).

XIX.

(*a*) Ko-Thaṇ sā-ye:-laik-pā-*thī* să-ye-gyī:-Ko-On-Dan (*b*) Maung-Hpo:-Nyan (hniṇ) Maung-San-Hpe hnă-yauk-tọ-go (1) Ko-Thaṇ mă-lā-hmī-a-twin: (2) să-bā:-chin-ya-*th*aw-ă-hkā (3) ngwe (go)-hkan-(yan) lā-hlyin (4) pe:-bā (1).

Maung-Thaṇ.

The words given in brackets are omitted in Burmese. Notice that in this letter the writer speaks of himself in the third person by his name and his name should therefore be translated into English by I. He also addresses the person he is writing to in the third person (94).

Ko-Thaṇ (2).

(*a*) **laik** euphonic affix.

pā polite affix (54).

Ko-On-Dan (2).

* NOTE.—The numbers given in the notes refer to pages of the grammar.

Digitized by Google

(*b*) **Maung-Hpo :-Nyan** (2).

hnă-yauk (24).

to (5).

go phonetic change of **ko** (xxvi).

(2) **mă**.....**hmī** conjunction often used with **a-twin:** in the interval before = before. (74 and Appendix III.)

(3) **ya** auxiliary verb (52), often used as it is here euphonically.

thaw-a-hkā conjunction. (74 and Appendix III.)

(4) **yan** (33).

hlyin conjunction. (72 and Appendix III).

(4) **pe :-bā** (32).

XX.

(Maung Maung) kyā:-yauk a-si-yin-hkan-laik-pā-*thī* thă-hte :-gyi:-hkim-byā:

(*a*) a-yin-la hsè-thon:-yet-ne-ga kyun-daw-hmā-laik-thī-a-taing: (1) E-yā-wă-dī-hkaw (*th*aw)-mi :-thim :-baw-hniṇ thă-hkin-do tin-po-laik-thaw hsan-eik-ngā :-ya-go kyun-daw ya-shi-bā-byī.

(*b*) tan-za-go-li: ya-shi-bă-byī.

(*c*) *th*o-thaw hsan-eik-tă-cho (go) kyun-daw-thă-baw-mă-kya-bā.

(*d*) eik-hnă-hsè-ngā:-eik-twin shi-*th*aw-hsan-*thī* mă-hpyū-bā.

(*e*) ngā:-eik-hmā să-bă-lon : myā :-zwā-pā-bā-*thī*.

Digitized by Google

(*f*) shit-hsè-hkun-hnă-eik-hmā hsan-byū-hniṇ-hsan-nī tă-wet-sī yaw-ne-bā-*thī*.

(*g*) hsè-thon :-eik-hmā hsan-*thī* haung-lun :-yuę (1) auk-pā-thī.

(*h*) kyan (*th*aw) eik-myā : kaung :-bā-*thī*.

(*i*) *th*ọ-hpyit-thaw-gyaung kyun-daw mă-hnit-thet-thaw-eik-paung : tă-ya-thon-zè-go kyun-daw nauk-thim :-baw-hniṇ pyan-pe:-laik-pā-leiṃ-myī.

(*j*) lă-gaung :-dọ-a-twet kon-kya-*th*aw-ză-yeik-ā :-lon-go thă-hkin-dọ hkan-ya-bā-leiṃ-myī.

(*k*) ī-mă-kaung :-*th*aw hsan-eik-myā :-go kaung :-*th*aw-eik-myā :-hniṇ lè :-yuę (1) pă-htă-ma-kyon-*th*aw mī :-thim :-baw-hniṇ kyun-daw-hsī-*th*ọ pe :-hpyit-aung pe :-bā.

(*l*) nauk-kya-hlyin (1) a-myat-mă-ya-myi-go (2) kyun-daw-so:-yein-bā-*thī*.

(*m*) sā-chok-thị-a-hkā-ga (1) kyun-daw (go) ban-go-pya-bā-*thī*.

(*n*) lă-gaung :-ban :-hniṇ hsan-*thī* mă-tū-hlyin (1) kyun-daw let-mă-hkan-naing-bā.

(*o*) seik-mă-hso:-bā-hniṇ thă-hkin.

hsan-*th*è-Maung-Maung.

In this letter a rice trader is complaining to the Manager of a rice firm of the rice supplied to him. As he considers that he is writing to a person superior to himself he uses the pronoun **kyun-daw** in speaking of himself (page 8). He speaks of the Manager in the third person as **thă-hkin**, 'master' (pages 10 and 11) or **thă-hte-gyi** : 'great

Digitized by Google

merchant' and of the firm as **thă-kin-do** 'masters,' all these words should therefore be translated by 'you.'

kyā:-yauk to inform equals (95).

a-si-yin-hkan to address superiors (95).

laik euphonic affix.

hkim-byā (7).

(*a*) **yet-ne** (84).

ga phonetic change of **ka** (xxvi).

a-taing: conj. (73 and Appendix III.)

E-ya-wă-dī Irrawaddy.

hnin prep. with, (here 'by') (63).

tin-po the use of double verbs is very frequent in Burmese—**tin** to place above, to load (on steamer or railway truck) and **po** 'to convey'; here 'to ship.'

laik euphonic affix.

ya-shi double verb of which the first **ya** 'to get,' 'to receive' is transitive and the second **shi** 'to be' in sense of 'to have' is intransitive, lit: I have received and it is with me (94).

bā phonetic change of **pā** (xxvi and 54).

(*b*) **byī** phonetic change of **pyī** (xxvi).

(*c*) ***tho*-thaw** conj. (69).

tă-cho (20).

thă-baw-kya (lit: mind falls) to approve. In verbs formed of a noun and a verb, the negation must be placed between the noun and the verb (43).

Digitized by Google

(*d*) **eik** ..... *th*aw relative clause (15).

*th*ī (5 and xxvi).

mă-hpyū-bā (41).

(*e*) **hmā** (63). Notice that **hmā** 'in' has long **ā** and **hma** 'from' has short **a**.

myā :-zwā (20 and 57).

pā (48).

(*f*) **tă-wet** = **htet-wet**.

sī (60).

(*g*) **lun :** to exceed.

yue conj. (71 and Appendix III).

(*i*) **eik-paung :** (29).

pyan adv.

leiṃ-myī (35).

(*j*) **lă-gaung :** (9).

a-twet (66).

kon-kya double verb **kon** 'to be finished' 'expended,' **kya** 'to fall' = incurred.

ā :-lon : (19).

ya auxiliary verb (52).

(*k*) **ī** literary form of *th*ī (18).

*th*aw (17).

myā : (5).

ṗă-htă-ma (22).

Digitized by Google

kyon 'to meet with to find' = available.

hsī colloquial form of **a-htan** (67).

hpyit auxiliary verb (51).

aung (34 and Appendix III).

(*l*) **nauk-kya** (lit. to fall behind) = to be late.

a-myat-mă-ya-myi-go noun clause in the accusative (76) (iv). Notice the negation with the future affix **myi** (42).

(*m*) **a-hkā** conj. (74 and Appendix III).

(*n*) **hlyin** conj. do do

let-hkan (**let** = hand, **hkan** = to receive) verb formed of a noun and a verb. Notice position of negation (43).

(*o*) **mă** ..... **hnin** (42).

thă-hkin (11).

hsan-*thè* (89 *b*).

Interrogative and Indefinite Pronouns and Adverbs (pages 12 and 13 and Appendix I and II)

(*Written forms.*)

The interrogative pronouns and adverbs *in the written language* are formed from the adjective ဗျည်သည် **myī-*thi*** what? which?

Indefinite Pronouns and Adverbs.

The interrogative pronouns and adverbs are also used as indefinite pronouns and adverbs by adding to them the adverb ၌ **hmya** 'even' (corrupted to ၍ **hma** in the spoken and sometimes in the written language), or by adding the

Digitized by Google

verb မဆို **mă-hso** a contraction of မဆိုဘဲ **mă-hso-bè**: without mentioning, not to mention.

The forms in မျှ **hmya** can only be used in negative sentences whereas those in မဆို **mă-hso** can be used both in negative and affirmative sentences.

Interrogative Affix.—In questions to which the answer is not simply 'yes' or 'no' (*i.e*, when မည် **myi** or တယ် **be** is used in the question) the interrogative affix လဲ **lè**: must be used.

The verbs ဖြစ် **hpyit** and ရှိ **shi** are often suppressed in interrogative sentences, thus မည်သူလဲ **myi-*th*ū-lè**: instead of မဲ့ည်သူဖြစ်သလဲ **myi-*th*ū-hpyit-thă-lè**: who is he?

Word Order.—The interrogative and indefinite pronouns and adverbs are placed *immediately* before the verb.

The adverb မျှ **hmya** or မှ **hma** is always placed *immediately* after the case affix.

Vocabulary.

ထက်	**tet**	to go up, to rise.
နေထိုင်	**ne-htaing**	to live, to reside.
စွတ်	**sut**	to wet *or* to be wet.
စို	**so**	to wet *or* to be wet.
ကုန်	**kon**	goods, merchandise.

(၁)သည်လူမည်သူလဲ။(၂)ဤကိုမည်သည့်အခါသွားသလဲ။(၃)တံခါးကိုမည်သူပိတ်သလဲ။မည်သူမှမပိတ်ပါ။(၄)ထိုလယ်များကစပါးမည်မျှထွက်မည်လဲ။(၅)သည်အမှုမည်သို့ဖြစ်သလဲ။(၆)မည်သူမဆိုလာလျှင်မဝင်စေနှင့်။(၇)မည်သည့်ကုန်မဆိုအသိုရှိလျှင်ကျွန်တော်တင်ပို့ပါမည်။(၈)ရေမည်သည့်အချိန်တက်မည်လဲ။(၉)ကျွန်တော်မျိုးအိမ်နားမှာ

Digitized by Google

မည်သည့်အိမ်မျှမရှိပါ။ (၁၀)မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် လာသလဲ။မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မှမလာပါ။ (၁၁)ခင်ဗျား နေထိုင်သောမြို့မှာ စပါးတင်းပေါင်းမည်မျှဝယ်နိုင်ပြီလဲ။ (၁၃) မိုးမိုးသောကြောင့် စပါးအိတ်မည်မျှပျက်စီးသလဲ။

(1) *thī*-lū myi-*thū*-lè: (2) myọ-go myī-*thị*-a-hkā thwā:-*hă*-lè: || myi-*thị*-a-hkā mă-thwā -bā (3) tă-ga-go myi-*thū* peik-thă-lè:|| myi-*thū*-hma mă-pèik-pā (4) hto-lè-myā:-ga să-bā: myi-hmya htwet-myī-lè: (5) *thī*-a-hmu myi-*thọ* hpyit-thă-lè: (6) myī-*thū* mă-hso lā-hlyin mă-win-ze-hnin (7) myi-*thị*-kon-mă-hso a-lo-shi-hlyin kyun-daw tin-pọ-bā-myi (8) ye myi-*thị*-a-chein tet-myī-lè: (9) kyun-daw-myọ-ein-na -hmā myi-*thị*-ein-hmya mă-shi-bā (10) myi-*hị*-a-kyaung-gyaung lā-*thă*-lè: || myi-*thị*-a-kyaung-gyaung-hma mă-lā-bā (11) hkim-byā:-ne-htaing-*thaw* myọ-hmā să-bā:-tin-baung: myi-hmya wè-hnaing-myī-lè: (12) mo:-so-*thaw*-gyaung să-ba-eik myi-hmya pyet-sī:-*thā*-lè:

XXII.

Indefinite Adjectives (20).

These adjectives are formed according to the rules given for numeral affixes, thus ယောက် **yauk** is used for rational beings, ကောင် **kaung** for animals, etc.

These adjectives are often used with indefinite pronouns to give greater emphasis.

Vocabulary.

အထက်က	**a-htek-ka**	formerly.
ထိုထိ	**le-lan**	auction.
ဘူး	**hpū:**	ever, before.
အရပ်	**a-yat**	place, quarter.

Digitized by Google

(၁) ငွေတချခုကိုယူခဲ့။ (၂) လေလံမှာ ကျွန်တော်သည် မြင်းတကောင် တလေ ကို ဝယ်ပါသည် ။ (၃) လူတစုံ တယောက်ကို ခေါ်နှင့်။ (၄) မည်သည့် တစုံတခုမရှိပါ။ (၅) မည်သူတစုံတယောက်ကိုမပြောနှင့်။ (၆) ကျွန်ုပ်တို့အရပ်မှာ မည်သူတဦးတယောက်မျှပါးမရပါး။ (၇) ဈေးကိုသွားသော် လည်းလူတယောက်ကိုမှမတွေ့ပါ၊ (၈) ကျွန်တော်မျိုး လုပ် ကိုင်သောတောကိုအထက်ကိုမည်သူတဦး တယောက်မှမဝင် ဘူးပါ။

(1) să-bwè: tă-hku-gu-go yū-gè-bā (2) le-lan-hmā kyun-daw-*thī* myin:-tă-gaung-tă-le-go wè-bā-*thī* (3) lū-tă-zon-tă-yauk-ko mă-hkaw-hniṇ (4) myi-*thị* tă-zon-tă-hku mă-shi-bā (5) myi-*thū* tă-zon-tă-yauk-ko mă-pyaw-hniṇ (6) kyun-nok-tọ-a-yat-hmā myi-*thū* tă-ū-:-tă-yauk-hmya să-bā: mă-ya-bā (7) ze-go thwā:-thaw-li: lū-tă-yauk-ko-hma mă-twẹ-bā (8) kyun-daw-myo: lok-kaing-*thaw* taw-go a-htek-ka myi-*thū* tă-ū-:-tă-yauk-hma mă-win-bū:-bā.

XXIII.

Interrogative Pronouns and Adverbs.

(12 and Appendix I).

(*Spoken forms*).

The interrogative pronouns and adverbs *in the spoken language* are formed from the literary form အဘယ် **a-bè** by suppressing the initial *a*.

The verbs ဖြစ် **hpyit** and ရှိ **shi** 'to be' are often suppressed in interrogative sentences, thus **bè-*thū*-lè:** instead of **be-*thū*-hpyit-thă-lè:** "Who is he?" **bè-hmā-lè:** instead of **bè-hmā-shi-*tk*ă-lè:** "Where is it?"

Digitized by Google

Vocabulary.

စိုးရိမ်	**so :-yein**	to be anxious.
ရှုပ်ထွေး	**shok-htwe :**	to be tangled, (of diseases) prevalent.
ပေါက်	**pauk**	to come out, to be current (of price).
ဟာ	**hā**	thing
corruption of အရာ	**(a-yā)**	
အမည်	**a-myī**	name.
နာမည်	**nā-myī**	
နာမယ်	**nā-mè**	
အသက်	**a-thet**	breath, life, age.
ကိစ္စ	**keis-sa**	object, business, matter.
ရောဂါ	**yaw-gā**	disease.

(၁) ခင်ဗျာ့နာမည်ဘယ်သူလဲ။(၂)ခင်ဗျာ့အသက်ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲ။(၃)သည်ဟာဘာခေါ်သလဲ။(၄)ခင်ဗျာ့အိမ်ဘယ်မှာလဲ။(၅)သည်လယ်ကစပါးဘယ်နှစ်လောက်ထွက်မည်လဲ။(၆) ဘယ်ကြောင့်မလာသလဲ။ (၇) ဘယ်ကလာသလဲ။ (၈)ဘယ်သွားမည်လဲ။(၉) တရားခံကဘယ်အိမ်က ငွေခိုးသလဲ။(၁၀)စပါးဈေးဘယ်လိုပေါက်သလဲ။(၁၁)မီးရထားဘယ်အချိန်ထွက်မည်လဲ။(၁၂)မြို့ကိုဆယ်တော့သွားမည်လဲ။

(1) hkim-bya-nā-myī bè-*thū*-lè : (2) hkim-bya-a-thet bè-lauk shi-byī-lè : (3) *thī*-hā bā-hkaw-*thă*-lè : (4) hkim-bya-ein bè-hmā-lè : (5) *thī*-lè-ga să-bā :-bè-lauk htwet-myī-lè : (6) bè-gyaung mă-lā-*thă*-lè : (7) bè-ga lā-*thă*-lè : (8) bè-thwā :-myī-lè : (9) tă-yă-hkan-ga bè-ein-ga ngwe-hko :-*thă*-lè : (10) să-bā :-ze : bè-lo pauk-thă-lè : (11) mī :-yă-htā : bè-a-chein htwet-myī-lè : (12) myo-go bè-daw thwā :-myī-lè :

Digitized by Google

Make similar sentences by using interrogative pronouns and adverbs with the sentences in exercise I and other exercises.

(1) Where did the woman buy the rice? (2) At what time did the daughter cook the rice? (3) What dog bit the child? (4) Who read the book? (5) What kind of cigar did the woman smoke? (6) When did the child eat the rice? (7) How many oxen did the women sell? (8) Why did the boys buy the buffaloes? (9) How many cigars did the mother give to the daughter? (10) When did the women plant the paddy?

XXIV.

Indefinite Pronouns and Adverbs

(13 and Appendix II).

(Spoken forms.)

The interrogative pronouns and adverbs are also used as indefinite pronouns and adverbs by adding to them the adverb မှ **hmya** 'even' (corrupted to မ **hma**) or by re-duplicating the verb.

The forms in မ **hma** can only be used in negative sentences whereas those with the verb re-duplicated can be used both in negative and affirmative sentences.

Word Order.—The indefinite pronouns and adverbs are placed *immediately* before the verb.

The adverb မ **hma** is always placed immediately after the case affix.

(၁) ဘာဝယ်ပြောသလဲ။ ဘာမှမဝယ်ပြောပါ။ (၂) ဘာမှမစိုးရိမ်နှင့်။(၃)ဘယ်ကိုမှနှင့်လာသလဲ။ ဘာကိုမှနှင့်မှမလာပါ။(၄) ဩပေါမှာ ရောဂါများ ရှိသော့ကြောင့် ဝယ်သူများ ဘယ်အရပ်ကမှမလာပါ။ (၅) ခင်ဗျားကုန် ကိုဘယ်တော့ခါမှကျွန်တော်မရောင်းနိုင်ပါ။ (၆) ဘယ်ကြောင့် မလာသလဲ။ ဘယ်ကြောင့်မှမလာပါ။

Digitized by Google

(1) bā pyaw-*th*ă-lè : || bā-hma mă-pyaw-bā (2) hā-hma mă-so :-yein-hniṇ (3) bè-keis-sa-hniṇ lā-*th*ă-lè || bè-keis-sa-hniṇ-hma mă-lā-bā (4) myọ-baw-hmā yaw-gă-myā : shi-*th*aw-gyaung wè-*th*ū-myā : bè-a-yat-ka-hma mā-lā-bā (5) hkim-bya-kon-myā :-go bè-daw-a-hkā-hma kyun-daw mă-yaung :-hnaing-bā (6) bè-gyaung mă-lā-*th*ă-lè : || bè-gyaung-hma mă-lā-bā.

XXV.

Time (85).

Vocabulary.

ထိုး	**hto :**	to thrust at, push.
မွန်းတည့် (တဲ့)	**mun :-tè**	to be noon.
နေမြင့်	**ne-myiṇ**	to be late (morning).
နစ်မြုပ်	**nit-myŏk**	to be submerged.
ထွက်	**htwet**	to leave, to come out, (of crops) yield.
တတ်	**tat**	to know, (as auxiliary) to be wont (51).
ကြက်ဦးတွန်	**kyet-ū :-dun**	first cock crow.
မြန်မာ မြွာ	**myă-mā**	Burmese.
ဆောင်းဥတု	**hsaung :-u-du**	cold season.
နာရီ	**nā-yī**	hour.
ဘိုက်	**taik**	brick building, merchant's office.
တိတိ	**ti-di**	exactly.
ထု	**lu**	about to.
ရာသီဥတု	**yā-*th*ī-u-du**	seasons.

Digitized by Google

မိုးလေ ဝသာ	**mo :-le-wā-tha**	rains.
မိုးဦး	**mo :-ū :**	beginning of rains
မိုးနှောင်း	**mo :-hnaung :**	end of rains.
မီးလောင်	**mī :-laung**	to catch fire.
နောက်ကျ	**nauk-kya**	to be late.
ခေါင်း	**hkaung :**	scarce.
ခေါင်းပါး	**hkaung :-bā :**	scarce.
ပြင်းထန်စွာ	**pyin :-htan-zwā**	violently.
အချိန်	**a-chein**	time.

(၁)ဘယ်နှစ်နာရီရှိပြီလဲ။လေးနာရီထိုးပြီ။ (၂) တိုက်ကို လာလျှင်မှန်းမတဲ့ခင်လာပါ။(၃) သူဘယ်တော့ရောက်သလဲ။ နေမြင့်မှရောက်ပါဆည်။(၄) နာရီပြန်တချက်တီးအချိန်တွင် အိမ်တအိမ်မီးလောင်ပါသည်။(၅) ယခုကျွန်တော်တို့နေထိုင် သောနယ်မှာ ရာသီဥတု မိုးမ လေဝသ ကောင်းပါ သည်။ (၆)မိုးဦးခေါင်၍စပါးပင်စိုက်ပျိုးခြင်းနောက်ကျပါသည်။ (၇) မိုးလယ် မိုးနှောင်းကောင်းသော်လည်း၊ လေပြင်း ထန်စွာတိုက်သော့ကြောင့်အသီးအနှံများ ရေမှာနစ်မြုပ်ပါ သည်။(၈)မီးရထားဘယ်အချိန်ထွက်မည်လဲ။ သုံးနာရီတိတိ ထွက်သွားမည်။(၉)သူဘယ်တော့ပြန်သွားမည်လဲ။ လေးနာ ရီခွဲပြန်ပါမည်။ (၁၀)ထားပြတိုသည်ကြက်ဦးတွန်မှာရွာကို တိုက်ကြသည်။(၁၁)ခြောက်နာရီထိုးလျှင်၊ထွက်ကြစို့။(၁၂) ဆောင်းဥတုမှာမြစ်ရေလူမျိုးပွဲများစွာခံတတ်သည်။

(1) bè-hnă-nā-yi shi-byī-lè : || le:-nā-yi hto:-byī (2) taik-ko lā-hlyin mun :-mă-tè-gin lā-bā (3) thū bè-daw-yauk-thă-lè : || ne-myin-hma yauk-pā-*thī* (4) nā-yī-byan-tă-chet-tī :-a-chein-dwin ein-tă-ein mī :-laung-bā-*thī* (5) yă-hku kyun-daw-do ne-htaing-*th*aw-nè-hmā yā-*thī*-u-du mo :-le-wă-tha kaung :-bā :-*thī* (6) mo-ū : hkaung:-yue să-

Digitized by Google

bă-bin-saik-pyo :-gyin : nauk-kya-bā-*thī* (7) mo-lè mo-hnaung : kaung :-*thaw*-li : le pyin :-htan-zwā taik-chin-gyaung a-thī :-a-hnan-myā : ye-hmā nit-myŏk-pā-*thī* (8) mī :-yă-htā : bè-a-chein-htwet-myi-lè : || thon :-nā-yī ti-di-htwet-thwā :-myī (9) thū bè-daw pyan-thwa :-myī-lè : || le :-nā-yī-gwè : pyan-bā-myi (10) dă-mya-dọ-*thī* kyet-u :-dun-hmā yua-go taik-kya-*thī* (11) chauk-nā-yi hto :-lu-byī || htwet-kya-zọ (12) hsaung :-u-du-hmā Myă-mā-lu-myo : pwè :-myā :-zwā hkan-dat-thī.

XXVI.

Man :-dă-le :-myọ

nè-baing-wun-dauk-miṇ yon :-daw-hnaik.

hpă-ya-kyun-daw-Maung-Hkin shi-hko : (yue) a-si-yin-daw-myat hkan-bā-*thī* hpă-yā :

(*a*) kyun-daw-myo :-*thī* Shan :-pye-*thọ* kon-myā :-go yū-hsaung (yue) thwā :-lā (yue) yaung :-cha (yue) ne-htaing -*thū* hpyit-pā-yue (1) mi-mi-ko-go kwè-kā-yan (2) dă-lwè-tă-zin :-hniṇ tnin-nat-tă-let-ko kaing-hsaung-bā-ya-aung (3) a-meiṇ (go) pe :-thă-nā :-daw-mū-bā (4) hpă-yā :

Man :-da-le :myo Mandalay.

nè-baing-wun-dauk-min : compound noun = **nè-go-paing-*th*aw-wun-dauk-min :** lit : the noble assistant-minister who owns a district, *i.e.*, Assistant Commissioner in charge of a subdivision or subdivisional officer [xxxiii (9)].

nè territory, district.
paing to own.
wun minister of state.
htauk to support, to assist.
min : noble (10).
yon :-daw (55).
hnaik = hmā (63).
hpă-ya-kyun-daw (8).
Maung Hkin (2).

Digitized by Google

shi-hko: (**yue**) having bowed, may be translated into English by 'respectfully' 'humbly.'

a-si-yin-daw-myat-hkan lit to apply for the eminent royal order, *i.e.*, to apply for or report for orders.

a-si-yin verbal noun from **sī-yin** to arrange, judge, give orders (3).

daw̄ phonetic change of **taw̄** (xxvi).

myat eminent (17).

hkan to receive *or* to apply for (45).

hpă-yā: vocative.

(*a*) **kyun-daw-myo:** (8).

Shan-pye Shan country, Shan States.

yū-hsaung double verb, to take and carry.

thwā-:-lā to go and come, *i.e.*, to travel about.

yaung:-cha to sell off (46).

ne-htaing to stay and sit, *i.e.*, to continue.

ne-htaing-*th*ū compound noun = **ne-htaing-*th*aw-*th*ū** [90 (*d*)]

hpyit (47).

yuẹ (71).

(2) **mi-mi** (11)

kwè-kā double verb to hide (or be hidden) and ward off *i.e.*, to protect.

yan (33).

Digitized by Google

(3) **dă-lwè** compound noun from **dā** sword.

lwè to hang from the shoulder.

tă-zin: = **tit** one + **sin:** (25).

hnin̤ (68).

tă-let = **tit** one + **let** (26).

kaing-hsaung double verb **kaing** to hold and **hsaung** to carry = to carry.

ya (52).

aung (34).

pe:-thă-nā: double verb, 'to give and to pity'—**thă-nā:** is the honorific verb of pe: (36). The ordinary verb and the honorific verb are often used together.

daw-mū (55).

XXVII.

hpă-ya-kyun-daw Tunte:-myo̤-(i̤)a-paing: (hmā) Hkă-yan:-yuā (hmā)-ne (*th*aw) Maung-Hpo: shi-hko: (yue̤) a-thă-na:-daw-myat hkan-bā-*thī* kye:-zu:-daw-shin thă-hkin-gyī:-hpă-yā:

(*a*) a-kyaung: (hpyit-thī)-hmā (*b*) kyun-daw-myo:-*thī* lū-o (hpyit-yue̤) (1) a-thet hkun-hnă-hsè kyaw-yue̤ (2) lok-kaing (yue̤) mă-sā:-naing-*th*aw-gyaung (3) yon:-daw-ga taung:-hso-*th*aw lū-gun-daw-go chan:-*th*ā-pe:-daw-mū-bā hpă-yā:

Tunte:-myo Twantay township.

Hkă-yan name of a village.

***th*aw** (15).

Digitized by Google

a-thă-na-daw-myat royal eminent pity.

a-thă-na-daw-myat-hkan (lit to apply for the royal eminent pity) is a form of address to a superior, more respectful than **a-si-yin-daw-hkan** and both these formulas may be translated 'I beg to apply for orders' or 'I beg to submit.'

kye :-zū : benefit *or* gratitude.

kye-zū :-dāw royal benefit.

kye-zu :-daw-(a)-shin master of royal benefit = royal benefactor (88 note).

thă-hkin (11).

(*a*) **a-kyaung :-hmā** is an abbreviation of **a-kyaung : hpyit-thī-hmā** the circumstances are as follows :—

(3) **lok-kaing** double verb, 'to work and to carry,' *i.e.*, to work.

lok-kaing (yue)-sā : lit : having worked to eat, *i.e.*, to earn one's living.

naing (51).

thaw-gyaung conj. (71 and App. III).

(4) **yon :-dāw** (55).

thaw (15).

lū-gun-dāw compound noun, the royal tax of (on) people, *i.e.*, capitation tax.

chan :-*th*ā-pe : (lit to give happiness, ease) hence with reference to taxation 'to give remission' and with reference to an offence 'to give remission of sentence,' 'to let off,' 'to pardon,' and with reference to life 'to spare.'

Digitized by Google

chan:-*thā* (**chan:** cool + **thā** pleasant) happiness, ease, rest.

pe:-daw-mū (55).

XXVIII.

(*a*) hpă-ya-kyun-daw Thi-yi-he-ma-yat (hmā)-ne (*th*aw) Maung-Hpo-Hka shi-hko:-(yuẹ) a-si-yin-daw-hkan-bā-*thi* hpă-yā:

(*b*) Bod-da-bā-*thā* (hniṇ) Myă-mā-lu-myo:-dọ (ị) hton:-zan-shi-yā (1) let-htat-min:-gă-la (ị)-a-hkan:-a-na-dwin htaung-shit-ya-ko-zè-chauk-hku Me-la-hsè-yet-nẹ(ị)-nya-ga-sa-yuẹ hsè-hnă-yet-nẹ (ị)-nya-daing: (2) ko-baing-mye-baw hnaik yok-the:-zin (go) hsauk-lok-pyī:-hlyin (3) zāt-yok-son hkin:-gyin: (yuẹ) pya-tha-bā-ya-aung (2) a-meiṇ (go) pe:-thă-nā:-daw-mū-bā (4) a-shin-hpă-yā:

(*a*) **Thi-yi-he-ma-yat** Thī-yi-he-ma quarter (**a-yat**) of Mandalay. (88 note).

Maung-Hpo-Hka (2).

shi-hko: etc., see previous petition.

(*b*) **lū-myo:**=**lū-i-a-myo:** (88 note).

yā (73 and App. III).

(2) **let-htat-min:-gă-lā** marriage feast **min:-gă-la** (P) means any auspicious ceremony and is often used alone to mean 'marriage.'

a-hkan:-a-nā: proper accompaniment, ceremony

me-la month of May.

yet-nẹ (84).

sa to begin (50).

Digitized by Google

yok-the :-zin=**yok-the-i-sin.**

yok-the : (**yok** form, figure + **the :** small) marionette.

sin frame or stage raised for any purpose, here marionette stage.

hlyin (72 and App. III).

zāt performance by actors.

zāt-yok-son = **zāt** + **yok**(-**the :**) + **a-son** a complete performance with actors and marionettes.

hkin :-gyin : synonymous verbs 'to spread out.'

pya-tha synonymous verbs 'to show.'

pe :-thă-nā : see previous petition.

XXIX.

Noun clause as subject or object (75).

Vocabulary.

ကြား	**kyā :**	to hear.
ချင်	**chin**	to wish.
ကြန့်ကြာ	**kyaṇ-gyā**	late, delayed.
စိတ်ဆို့	**seit-hso :**	angry.
ပျက်စီး	**pyet-sī :**	to be destroyed, ruined.
စစ်ဆေး	**sit-hse :**	to inquire.
ကြည့်	**kyi̤**	to look.
စိုးရိမ်	**so :-yein**	to be anxious.
လွန်	**hla**	very (61).

Digitized by Google

ထင်	**htin**	to think.
ပျင်ဆင်	**pyin-zin**	to make ready.
ပြီး	**pyī :**	to be finished.
ကြာ	**kyā**	long (of time).
သိတင်း သတင်း	**thă-din :**	news.
အမြတ်	**a-myat**	profit.
နယ်	**nè**	territory, district.
လှေသူကြီး	**hle-thă-gyī :**	boat owner.
ထုန်ကင်း	**ton-kin :**	cargo boat.

(၁)သည် ရွာမှာနေသည်မှာဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ။(၂) ကျွန်ုပ်အတော်မမာသည်မှာသုံးလရှိပြီ။ (၃)ခင်ဗျားကိုမတွေ့ သည်မှာကြာလှပြီ။ (၄)ခင်ဗျားစပါးတင်းပေါင်း မည်မျှဝယ် နိုင်မည်ကိုကျွန်ုပ် သိချင်ပါသည်။ (၅)သခင်တို့စက်မှာပွဲစား ကြီး တယောက် အလိုရှိသည်ကိုကျွန်တော် ကြားပါသည်။ (၆) ကျွန်ုပ်ကြွန်ုကြာ၍ မလာမချောက်သည်ကို စိတ်မဆိုးပါ နှင့်။(၇)ပွဲကြိုစပါးရသည် မရသည်ကို ကျွန်တော်သိတင်းမ ကြားပါ။(၈)ကျွန်ုပ်သည်ဆန်အိတ်မည်မျှပျက်စီးသည်ကိုစစ် ဆေးကြည့်မည်။ (၉) ဆန်နောက်ကျ လျှင်အမြတ်မရမည်ကို ကျွန်တော်ပိုးရိပ်မိပါသည်။(၁၀)ခင်ဗျားနယ်မှာမိုးလင်းရွာသည် မရွာသည်ကိုသေချာစွာသိချင်ပါသည်။(၁၁)လှေသူကြီးတို့ သည်ယခုနှစ် အမြတ်ရငွေးမည်ကို ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

Digitized by Google

(၁၂) ကျွန်တော့ တုန်ကင်းများကို ယခု ပျင်ဆင်လျက်နေသည်မှာရှေ့လလောက်ပြီးနှင်ပါပြည်။

(1) *thi*-yuā-hmā ne-*thi*-hmā bè-lauk-kyā-byī-lè: (2) kyă-nok-a-hpe mă-mā-*thi*-hmā thon:-la shi-byī (3) hkim-bya-go mă-twe-*thī*-hmā kyā-hla-byī (4) hkim-bya: să-bā:-tin:-baung: myī-hmya wè-hnaing-myi-go kyă-nok thi-gyin-bā-*thi* (5) thă-hkin-do-set-hmā pwè:-zā:-gyī:-tă-yauk a-lo-shi-*thi*-go kyun-daw kyā:-bā-*thī* (6) kyă-nok kyan-gyā-yue mă-lā-mă-yauk-thi-go seik-mă-hso:-bā-hnin (7) pwè:-gyo să-bā-ya-*thi* mă-ya-thi-go kyun-daw thă-din:-mă-kyā:-bā (8) kyă-nok-thi hsan-eik myī-hmya-pyet-sī:-*thi*-go sit-hse:-kyi-myī (9) hsan-nauk-kya-hlyin a-myat-mă-ya-myi-go kyun-daw so:-yein-bā-*thī* (10) hkim-bya-nè-hmā mo:-yuā-*thi* mă-yuā-*thi*-go the-gyā-zwā thi-gyin-bā-*thī* (11) hle-thă-gyi:-do-thī yă-hku-hnit a-myat-ya-on:-myi-go kyun-daw htin-bā-*thī* (12) kyun-daw-ton-kin:-myā:-go yă-hku-pyin-zin-lyet-ne-thī-hmā she-la-lauk pyī:-hnaing-bā-myī.

XXX.

Noun clause with words spoken (78).

Construction.—The subject or the object of the principal clause is often placed first, sometimes followed by a subordinate clause, then the words spoken (which may or may not be followed by **hu**), and finally the principal verb.

Note.—ကာ **ka** is generally used as the nominative affix with verbs of speaking, thinking, etc.

Vocabulary.

အသင့်	**a-thin**	ready.
အသင့်ထား	**a-thin-htā:**	to keep ready,

Digitized by Google

ထိုက်	**laik**	to follow.
ထိုက်ခဲ့	**laik-hkè**	to accompany.
ဆွဲခေါ်	**hswè:-hkaw**	to drag and call.
တင်	**tin**	to be stranded.
ကျွေး	**kyue :**	to feed.
ပြောဆို	**pyaw-hso**	to speak, say.
ဖမ်း ထမ်း	**hpan :**	to arrest.
ထောင်းပန်	**taung :-ban**	to entreat, expostulate.
ဆေး	**hse :**	paint.
သုတ်	**thok**	to rub, wipe.
ဆေးသုတ်	**hse :-thok**	to paint.
နောင်	**naung**	in future.
မြက်	**myet**	grass.
သောင်	**thaung**	sandbank.
စာဇင်	**sā-zin**	Sergeant.
ဆင်းရဲ	**hsin :-yè:**	poor, miserable.
ချိန်ခွင်	**chein-gwin**	pair of scales.

(၁)သူကနက်ဖန်လာမည်ဟုပြောပါသည်။(၂)ရွာသူကြီး ကိုမြက်နှင့် စပါးအသင့်ထားပါဟုမှာလိုက်ပါ။ (၃)တရားခံ ကလိုက်ခဲ့ရမည်ဟုဆွဲခေါ်ပါသည်(၄)လယ်သမားများသည် မိမိတို့စပါးကို ယခု ရောင်းလျက် နေကြသည်မှာ ကျွန်တော်

Digitized by Google

ကြားရသည်။ (၅)ကျွန်တော့်တုန်ကင်းသည် သောင်ပေါ်မှာ တင်၍နေသည်ဟုကျွန်တော်သတင်းရပါသည်။(၆)အထက် ပြည်တွင် အခြားအရပ်များမှာလည်းမိုးပါးသည်ကိုကျွန် တော်သတင်းရပါသည်။ (၇)ဆန်ဈေးနောင်မည်မျှ တက်ဦး မည်ကိုကျွန်တော်မပြောဝံ့ပါ။ (၈)လွှဲသူကြီးတို့သည် စပါး များပြီမှ လာနိုင်ကြလိမ့်မည် ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။ (၉) တရားခံက၊ထမင်းကြွေးပါ၊တလလျှင်ငွေငါးကျပ်ပေးပါမည်၊ ပြောဆိုပါသည်။(၁၀)စာဇင်ကငွေငါးကျပ်ပေးမှလူကိုဘမ်း မည်ပြောပါသည်၊(၁၁)ကျွန်တော်မျိုးက ဆင်းရဲလှပါသည် မပေးပါရစေနှင့်တောင်းပန်ပါသည်။ (၁၂)တရားခံကချိန်ခွင် ကိုကောင်းမွန်စွာဖျင်ဆင်၍ ဆေးသုတ်ပါမည်ဟုပြောဆိုပါ သည်။

(1) thū-ga net-hpan lā-myī-hu pyaw-bā-*thī* (2) yuā-thă-gyi-go myet-hniṇ-să-ba-go a-thiṇ-htā :-bā-hu hmā-laik-pā (3) tă-yă-hkan-ga laik-hkè-ya-myī-hu hswè :-hkaw-bā-*thī* (4) lè-*thă*-mā :-myā :-*thī* mi-mi-dọ-să-ba-go yă-hku-yaung :-lyet ne-gya-thī-hu kyun-daw-kyā :-ya-*thī* (5) kyun-daw-ton-kin :-*thī* thaung-baw-hmā tin-yuẹ ne-*thī*-hu kyun-daw thă-din :-ya-shi-bā-*thī* (6) a-htet-pye-dwin tă-chā :-a-yat-myā :-hmā-li : mo :-pā :-*thī*-hu kyun-daw kyā :-ya-bā-*thī* (7) hsan-ze : naung myī-hmya-tet-on :-myi-go kyun-daw mă-pyaw-wuṇ-bā (8) hle-thă-gyi :-dọ-*thī* să-bā :-myā : pyī :-hma lā-hnaing-gya-leiṃ-myī kyun-daw-htin-bā-*thī* (9) tă-yă-hkan-ga | htă-min :-kyue :-bā | tă-la-hlyin ngwe-ngā :-gyat pe :-bā-myī | pyaw-hso-bā-*thī* (10) să-zin-ga ngwe-ngā :-gyat-pe :-hma lu-go-hpan :-myī pyaw-bā-*thī* (11) kyun-daw-myo :-ga hsin :-yè:-hla-bā-*thī* mă-pe :-bă-yă-ze-hniṇ taung :-ban-bā-*thī*; (12) tă-yă-hkan-ga chein-gwin-go kaung :-mun-zwā pyin-zin-yuẹ hse :-thok-pā-myī-hu pyaw-hso-bā-*thī*.

Digitized by Google

XXXI.

Vocabulary.

Noun clause in the possessive (77).

ရပ်တန့်	**yat-tan**	to halt, stop, (of price) firm.
လွှဲပေး	**hlwè:-pe:**	to transfer, remit.
အာမခံ	**ā-ma-hkan**	to stand security.
သဘောတူ	**thă-baw-tū**	to agree.
တက်	**tet**	to raise.
ချ	**cha**	to lower.
ကျေးဇူး	**kye:-zū:**	gratitude.
ကျေးဇူးတင်	**kye-zu-tin**	to be grateful.
အစီရင်ခံ	**a-si-yin-hkan**	to report.
စီရင်ချက်	**si-yin-gyet**	judgment.
စီရင်ချက်ချ	**si-yin-gyet-cha**	to give judgment.
စ	**sa**	to begin.
လျှောက်တား	**shauk-htā:**	to petition.
ငွေစက္ကူ	**ngwe-sek-kū**	paper money.
ကိုယ်တိုင်	**ko-daing**	self.
လက္ခဏာ	**let-hkă-nā**	appearance.
ဆန္ဒ	**hsan-da**	wish.
ကျန်းမာ	**kyam:-mā**	well, healthy.

Digitized by Google

ချမ်းသာ	**chan :-*thā***	(*n*) happiness, (of revenue) remission. *adj.* happy.
အခွင့်	**a-hkwin**	permission.
သတင်းစာ	**thā-din :-zā**	newspaper.

(၁)လဘက်ဈေးရပ်တန့် နေကြောင်းကျွန်တော်စဝါရေးပါသည်(၂)ခင်ဗျားသွေးလိုက်သောဥစ္စာကြူငါးရောကိုယခုနေ့ရှိပါကြောင်းကျွန်တော်စာရေးပါသည်။(၃)ပွဲစါးကြီးကသုကိုယ်တိုင် အာမခံမည် သတော်တူကြောင်းပြောဆိုပါသည်။(၄)အသီးအနှံယခုနှစ်များစွာကောင်းမည်လက္ခဏာကိုကျွန်တော်မြင်ရပါသည်။(၅)သူ့ဆွေးတို့သည်စပါးဈေးကိုတက်လိုချလိုသည်ဆန္ဒမည်သို့ရှိသလဲ။(၆)ကျွန်ုပ်သည်ခင်ဗျားကျန်းမာချမ်းသာပါစေကြောင်းဆုတောင်းပါသည်။(၇)ကျွန်တော်ကိုအလုပ်ပေးလျှင် ကျေးဇူးတင်ပါမည်အကြောင်း စာရေးပါသည်။(၈)ကျွန်တော်မျိုးကိုအခွင့်ငါးရက် ပေးပါမည်အကြောင်းအစိုရင်တော် ခံပါသည်။ (၉)တရားခံပေါ်မှာ စိုရင်ချက်ကျကြောင်းကို ကြားသိရလေသည်။ (၁၀) သူဌေးတို့ကို တမ်းဆီး ကြောင်းကို သတင်းစာမှာ ပါရှိလေသည်။ (၁၁) လယ်သမားတို့လယ်များကိုထွန်လုပ်ပိုက်မျိုးစရှိကြောင်းကို ကျွန်တော်အစိုရင်ခံပါသည်။ (၁၂)တရားခံအပေါ်မှာ စိုရင်ရင်ချက်ပေးတော်မပါမည့်အကြောင်းကျွန်တော်မျိုးလျှောက်ထားပါသည်။

(1) lă-hpet-ze : yat-tan-ne-gyaung : kyun-daw-sā-ye :-bā-*thī* (2) hkim-byā : hlwè :-pe :-laik-thaw ngwe-sek-kū-ngā :-ya-go yă-hku-ne ya-shi-bā-gyaung : kyun-daw sā-ye :-bā-*thī* (3) pwè :-zā :-gyī :-ga thū-ko-daing ā-ma-hkan-myī thă-baw-tū-gyaung : pyaw-hso-bā-*thī* (4) a-thī :-a-hnan yă-

Digitized by Google

hku-hnit myā :-zwā-kaung :-myi let-hkă-na-go kyun-daw-myin-ya-bā-*thi* (5) thă-hte :-dọ-*thi* să-bā :-ze :-go tet-lo-*thi* cha-lo-*thi* hsan-da-myi-*thọ* shi-*thă*-lè : (6) kyun-nok-thi hkim-byā : kyam :-mā chan :-*thā*-bā-ze-gyaung : hsu-taung :-bā-*thi* (7) kyun-daw-go a-lok-pe :-hlyin kye :-zū :-tin-bā-myi-a-kyaung-go sā-ye :-bā-*thi* (8) kyun-daw-myo-go a-hkwin-ngā :-yet pe :-bā-myi-a-kyaung : a-si-yin-daw-hkan-bā-*thi* (9) tă-yă-hkan-baw-hmā si-yin-gyet-kya-gyaung-go kyā :-thi-ya-le-*thi* (10) thă-hko :-dọ-go hpan :-zī :-gyaung-go thă-din :-za-hmā pā-shi-le-*thi* (11) lè-*thă*-mā :-dọ-*thi* lè-myā :-go htun-lok saik-pyo :-za shi-gyaung-go kyun-daw a-si-yin-hkan-bā-*thi* (12) tă-yă-hkan-a-paw-hmā si-yin-gyet cha-pe :-daw-mū-bā-myi-a-kyaung : kyun-daw-myo : shauk-htā :-bā-*thi*.

XXXII.

Noun clauses with ဖြစ် hpyit or ရှိ shi (80).

Vocabulary.

ခံ	**hkan**	to receive *or* to apply for (45). to bear, to suffer.
စီရင်ချက်ကျ	**si-yin-gyet-kya**	judgment is given.
အသုံး	**a-thon :**	use.
အသုံးလို	**a-thon :-lo**	to require.
ဝဝ	**ma-za**	to help, oblige.
မီးလောင်	**mī :-laung**	to catch fire *or* to be on fire.
ဆုံး	**hson :**	to be lost.
မွှေနှောက်	**hmwe-hnauk**	to disturb, injure.
စီရင်	**sī-yin**	to judge.
ဖြစ်ထွန်း	**hpyit-htun :**	to result, flourish.
ရှံ	**shan**	to overflow.
ပျက်ပြား	**pyet-pyā :**	to be destroyed, ruined.

Digitized by Google

အုပ်ထိန်း	**ok-htein :**	to rule, govern.
ကျောက်	**kyauk**	to kick.
ပြစ်မှု	**pyit-hmu**	guilt.
ထင်ရှား	**htin-shā :**	evident, clear.
လောင်	**htaung**	prison.
ထောင်ဒဏ်	**htaung-dan**	punishment of imprisonment.
အထူး	**a-htū :**	particularly.
အကြံ	**a-kyan**	plan.
အကျိုး	**a-kyo :**	advantage, profit.
ထောဋ်က်	**taw-hnget**	wild bird.
ခြေ	**chī**	foot.
ဥပဒေ	**u-pă-de**	code.
ဒီရေ	**dī-ye**	tide.
ရေ	**ye**	
ကျေးရွာ	**kye :-yuā**	village.
ဖြေ	**e-mya**	very cool.
ရှားပါး	**shā :-bā :**	scarce.

(၁)တရားခံပေါ်မှာပြစ်မှုထင်ရှားရှိနေသဖြင့်ထောင်ဒဏ်ငါးလခံစေစီရင်ချက်ချလိုက်သည်။(၂)လတက်ဈေးရစ်တန့်ရှိနေကြောင်းကျွန်တော်စာရေးလိုက်ပါသည်၊(၃)ငွေကိုအထူးအသုံးလိုသည်ဖြစ်ပါ၍ ပေးပို့မဝပါ။ (၄)ရွာတွင်မိုးလောင်သည်ဖြစ်၍လူများကုန်ဆုံးပါသည်။(၅)သည်အကြံကိုခင်ဗျား လိုက်မည် ဖြစ်လျှင် အကျိုးရှိပါလိမ့်မည်။ (၆)

Digitized by Google

တောဌကိတ္ထိသည်လယ်ခြမ်းကို မွေနှောက်သည် ဖြစ်သော့
ကြောင့်ကျွန်တော်မျိုးကောင်းမွန်စွာထွက်ပိုင်မစားရပါ။(၂)
စာဓင်ကကျွန်တော်မျိုးကို ခြေနှင့်ကျောက်သည် ဖြစ်သော့
ကျောင့်ဥပဒေရှိသည်အတိုင်းစီရင်တော်မူပါ။ (၈) ယခုရော
ကျသည်ဖြစ်၍ ရွာသားတို့သည်လယ်မြေများကို ထွန်ထွက်
နိုင်ကြသည်။(၉)အသီအမှန်ဖြစ်မထွန်းရှားပါး ရှိကြသည်။
(၁၀) လယ်မြေများကို ရေရှုန်သည်ဖြင့်၍ နှစ်စဉ်မကောင်း
ပျက်ပြားရှိကြပါသည်။(၁၁)ကျေးရွာတွင် ယခုသူကြီးအုပ်
ထိန်းခြင်းကခံနိုင်စရာမရှိဖြစ်ပါသည်။(၁၂)မည်သည့်အခါ
မှကျေးရွာသားတို့ပြဿနာသည်မရှိ။

(1) tă-yă-hkan-baw-hmā pyit-hmu htin-shā :-shi-*th*aw-gyaung htaung-dan-ngā :-la hkan-ze si-yin-gyet-cha-laik-thī (2) lă-hpet-ze : yat-taṇ-shi-ne-gyaung : kyun-daw-sā-ye :-laik-pā-*thī* (3) ngwe-go a-htū :-a-thon :-lo-*thī* hpyit-pā-yuẹ pe :-pọ ma-za-bā (4) yua-dwin mī :-laung-*thī* hpyit-yuẹ lū-myā : kon-hson :-bā-*thī* (5) *thī*-a-kyan-go hkim-byā : laik-myi-hpyit-hlyin a-kyo :-shi-bā-leiṃ-myi (6) taw-hnget-tọ-*thī* lè-mye-go hmwe-hnauk-thī-hpyit-thaw-gyaung kyun-daw-myo :-kaung :-mun-zwā lok-kaing mă-sā :-ya-bā (7) sā-zin-ga kyun-daw-myo-go chi-hniṇ kyauk-thī-hpyit-thaw-gyaung u-pā-de-shi-*th*i-a-taing : sī-yin-daw-mū-bā (8) yă-hku ye-kya-byī-hpyit-yuẹ yuā-*thā* :-dọ-*thī* lè-mye-myā :-go htun-lok-hnaing-gya-*thī* (9) a-thī :-a-hnan mă-hpyit mă-htun : shā :-bā :-shi-gya-*thī* (10) lè-mye-myā :-go ye-shan-*thī*-hpyit-yuẹ hnit-sin-mă-kaung : pyet-pyā :-shi-gya-bā-*thī* (11) kye :-yuā-dwin yă-hku-thă-gyī :-ok-htein:-gyin-go hkan-hnaing-zā-yā mă-ṣhi-hpyit-pā-*thī* (12) myī-thị-a-hkā-hma kye :-yuā-*thā* :-dọ e-mya-bū :-*thī* mă-shi.

Digitized by Google

Translate into Burmese:—

(1) Who is this man? (2) What dog bit my daughter? (3) Where do (you) live? (4) How much paddy did (you) buy? (5) How many men are reaping paddy? (6) Whom did you meet in the bazaar? I met no one (7) What kind of cigars do you smoke? (8) What are you doing? I am doing nothing (9) When did you come to (my) house? (10) How far is your village from the town? (11) Why did you not come yesterday? (12) Where are you going?

(1) I hear that it rained in Rangoon yesterday (2) How long have you lived in this village? [the living in this village how much long has it been?]; (3) It is a long time since I met you [the not meeting you has been long] (4) He says that he will come to-morrow (5) They told (me) that the broker would return to-morrow; (6) I hear that the crops will be very good this year (7) How long have (you) known this broker (8) Tell (instruct) the broker that (I) wish to see meet him to-morrow morning (9) Did the broker say that (he) could not come to-day? (10) (I) did not hear him say so (these words) (11) (I) do not know whether the cultivator has sold (his) paddy or not (12) I saw the cultivators ploughing their land.

XXXIII.

(*a*) Man:-dă-le:-myọ.

(*b*) htaung-shit-ya ko:-zè-chauk-hku No-wim-bă-la hnă-yet.

(*c*) Man:-dă-le:-myọ-a-ye:-baing-miṇ-yon:-daw-hnaik shauk-yan.

(*d*) hpă-ya-kyun-daw du-ti-ya-a-hkun-să-ye: Maung-Ba shi-hko: (vue) a-si-yin (go)-hkan-bā-*thi* kye-zu-shin-thă-hkin-gyi:-hpă-yā:

Digitized by Google

(*e*) a-kyaung:-hmā (*f*) htaung-shit-ya ko-zè-chauk-hku Auk-to-bă-la hnă-hsè-le :-yet-ne kyun-daw-myọ-(ị) a-mi a-thet-ngā :-zè-yuè-*thū* the-zon :-shi-yue (1) kyun-daw-myo-go a-hkwiṇ-ngā :-yet pe :-bā-myị-(ị) a-kyaung: (go) (2) a-si-yin-hkan-bā-*thī* (3) hpă-yā:

(*b*) **No-wim-bā** corruption of English 'November.'

(*c*) **a-ye :-baing=a-ye :-go-paing-*thaw*-*thū*** (89) (*c*) he who owns the affairs (of state), originally meant 'plenipotentiary' and was the title given to ambassadors. It has come to be used as meaning 'Deputy Commissioner' but was not used in this sense in Burmese times.

shauk-yan verbal noun 'petition' (34).

(*e*) **a-kyaung :-hmā** abbreviation of **a-kyaung : hpyit-thī-hmā** the facts are as follows: It corresponds to the English 'as follows,' I beg to petition as follows, I beg to write as follows, and it is a formula found at the beginning of almost every Burmese letter.

(*f*) **Auk-to-bā** corruption of the English 'October.' **yet-ne** (84).

a-thet-ngā :-zè-yuè-*thū* compound noun used instead of a relative clause and placed after the noun where the use of the relative clause would be awkward or misleading. In the present case if the relative clause preceded **kyun-daw-myo :** it would refer to **kyun-daw-myo :** and not to **a-mi.**

the-zon : synonymous verbs.

shi redundant (80).

yue conjunction (71 and App. III).

Digitized by Google

(2) **ngā:-yet** numeral affix (28).

The whole of (1) is a noun clause in the possessive depending on **a-kyaung:** the literal translation would be 'I beg to request the fact of (you will give me)' and as pointed out (82) **a-kyaung:** corresponds here to the English conjunction 'that' which does not exist in Burmese. 'I beg to request that you will give me.'

a-si-yin-hkan *see* previous petition.

XXXIV.

(*a*) hpă-ya-kyun-daw Ngă-Hpyū shi-hko: (yue) a-si-yin-daw-hkan-bā-*thi* kye-zu-shin-thă-hkin-gyī:-hpă-yā:

(*b*) a-kyaung:-hmā (*c*) htaung-shit-ya ko:-zè-chauk-hku Me-la hsè-yet-ne-dwin dă-mya-lū-zo:-chauk-yauk kyun-daw-myo (i)-ein-*tho* win-yauk (yue) (1) thin-nat-tă-let pyit-hpauk (yue) (2) ein-*thā*:-myā:-go yaik-hnet (yue) (3) a-hpo:-ngwe nga-ya-dan shwe-nă-daung:-tă-yan-go-li: yū-hsaung-thwā:-bā-gyaung: (4) a-shin-hpă-yā: thi-*thā*-daw-mū-yan (5) shauk-pā-*thī* (6) hpă-yā:

(*a*) **Ngă-Hpyū** (2).

shi-hko: *see* previous petition.

a-si-yin do do

kye-zu-shin do do

thă-hkin (11).

(*b*) **a-kyaung:-hmā** *see* previous petition.

Digitized by Google

(*c*) **Me** corruption of English 'May.'

yet-ne̤ (84).

dwin (63).

dă-mya (written **htā:-pya**=**htā:-pya-***thaw-thū* lit. he who shows a sword) dacoit.

lu-zo: bad character, used synonymously with **dă-mya,** need not be translated into English.

chauk-yauk (24).

win-yauk synonymous verbs 'to enter and to arrive. **yauk** is often used in Burmese where we should say 'come' or 'go.'

thin-nat (written **the-nat** lit. the spirit that kills) gun.

tă-let = **tit+let** (26).

pyit-hpauk synonymous verbs, **hpyit** (sometimes written **pit**) 'to throw,' **hpauk** generally means 'to fire as with blank cartridge' or 'to let off as a cracker' **mi-o:-hpauk.**

ein-*thā***:** compound noun (88) (*a*).

yaik-hnet synonymous verbs, **hnet** has the same meaning as **yaik** but is not used alone.

tă-yan = **tit+ayan** (27).

gyaung: noun clause (77).

thi-*thā* (52).

XXXV.

(*a*) pwè :-zā :-Ko-Thet sā-pe :-bā-*thī* U :-Aung-Baw.

(*b*) lă-hpet-chin : hsè-tă-chin : lă-gaung :-la-zan :-hsè-ngā :-yet-ne̤-dwet sā-bo̤-thim :-baw-dwin tin-po̤-laik-pā-*thī*

Digitized by Google

(*c*) lă-gaung : (ị)-să-yin :-hpyat-paing :-li : htè-pọ-laik-pā-*thī* (*d*) lă-hpet-ze :-myā :-li : yat-taṇ-shi-ne-*the* :-gyaung :

(*a*) **Ko-Thet** (2).

Ū :-Aung-Baw (2).

(*b*) **hsè-tă-chin :** numeral affix. (27).

la-zan : (83).

hsè-ngā :-yet-ne-dwet = **hsè-ngā :-yet-ne-htwet-thaw** relative clause with **thaw** suppressed xxxiii (9) and (90) (*d*).

sā-bo-thim :-baw = **sā-po-*th*aw-thim :-baw** compound noun formed with relative clause, the ship which carries letters = the mail steamer.

tin-po double verb **tin** 'to put on' (boat or truck) **po** 'to send' = to ship or to rail.

laik euphonic.

pā polite affix (54).

lă-gaung : (18).

să-yin :-hpyat-paing : compound noun **să-yin :-ga-hpyat-thaw-a-paing :** the portion which they have cut (which has been cut) from the accounts = bill of lading, mate's receipt.

htè-pọ double verb 'to enclose and to send.'

yat-taṇ double verb 'to stand and to stop' = 'be firm.'

shi redundant (80).

gyaung : noun clause (77). Notice that the words **sā-pe :-tā-*th*ī** have to be understood after **gyaung :**

Digitized by Google

XXXVI.

(*a*) Ko Thet sā-pe :-bā-*thī* Ū : Aung Baw (*b*) Man :-dă-le :-myọ-hnaik lă-hpet-pauk-ze :-myā :-go auk-ka-ye :-thā : (yuẹ) htè-pe :-laik-pā-*thī* (*c*) lă-hpet-myā : a-lo-shi-ga (1) hmā-htā :-laik-pā (*d*) tin-pọ-laik-pā-myī (*e*) a-htet-lă-hpet-hpo : (i) kyan-ngwe-myā : (go) a-htū:-a-thon :-lo-*thī* hpyit-pā-yuẹ (1) pe :-pọ ma-za-bā-myi-a-kyaung :

A-twin :-daung hkun-hnă-hsè-ngā :-gyat-ka hkun-hnă-hsè-shit-kyat-hti.

Taung-lat chauk-hsè-ngā :-gyat-ka chauk-hsè-shit-kyat-hti.

Pyin-daung ngā :-zè-ga ngā :-zè-shit-kyat-hti.

(*a*) **Ko-Thet** (2).

Ū :-Aung-Baw (2).

(*b*) **pauk-ze** : = **pauk-thaw-ze** :-**hnon** : the market-rate that comes up, the current rate.

ye :-**thā** : synonymous verbs **ye** : to write **thā**: to draw a line.

auk-ka = **auk-hmā** below.

(*c*) **a-lo-shi** used transitively.

ga phonetic change of **ka** conj. (72 and App. III).

hmā-htā :-**laik-pā** (31).

tin-pọ double verb.

lă-hpet-hpo : = **lă-hpet-(i)-a-hpo** : [88 (a)]

kyan-ngwe = **kyan-*thaw*-ngwe** the money that remains over = balance.

hpyit-pā-yuẹ redundant use of **hpyit** (80).

ma-za to help, favour, oblige.

Digitized by Google

Atwin :-daung Taung-lat and **Pyin-daung** names of different kinds of green tea.

kyat numeral affix (30).

hti prep. (65).

XXXVII.

Distributive Adverbs (60).

'Each' may be translated into Burmese by :—

(1) ၏ **sī** 'singly' which always follows the numeral affix. It is sometimes attached to the numeral affix used as a subject, but more often as a direct or indirect object, thus 'they each carried a gun,' might be translated, '**thū-do-*thī* tă-yauk-sī thin-nat-tă-let-ko kaing-gya-*thī*,**' but the more usual translation would be '**thū-do-*thī* thin-nat-tă-let-si-go kaing-gya-*thī*.**'

(2) တွင် '**hlyin**' which is equivalent to the English 'per' or 'a', **tă-la-hlyin tă-gyein,** once a month.

In speaking *ko* is often used instead of **hlyin, 'tă-la-go ngwe-tă-hsè pe :-myī,**' I will give ten rupees a month.

(3) ဆယ်းဆယ်း **a-thī : a-thī :** or ဆယ်းထီး **a-thī :-*thī* :** (20) 'severally,' (more used in the literary language), **lū a-thī :-*thī* :-do-hmā-nwā :-tă-gaung shi-gya-*thī*** 'the men each had a bullock.'

Note:—ကျ **kya** 'falling,' 'at the rate of,' is often combined with ၏ **sī** or တွင် **hlyin ; thū-do-go ngwe-thon :-gyat-kya-zī pe :-bā,** 'give them each three rupees.'

Vocabulary.

ဆပ်	**hsat**	to repay.
ပေးဆောင်	**pe :-hsaung**	to pay.
ထပ်းဆောင်	**htan :-hsaung**	to pay.

Digitized by Google

ကိုင်	**kaing**	to hold, seize.
ငှက်ပျောသီး	**hnget-pyaw-*thī*:**	plantain.
ကေ	**e-ka**	acre.
နှုန်း	**hnon:**	rate.
သရက်သီး	**thă-yet-thī:**	mango.
ထားပြ	**dă-mya**	dacoit.

(၁) ကလေးတို့မှာ ခွေးတကောင်စီရှိကြသည်။ (၂) ကလေးတို့ကို ငှက်ပျောသီး တသုံးစီပေးပါ။ (၃) ရွာသားတို့သည် မြို့ကိုအသီးသီး သွားကြသည်။ (၄) ထမင်းကြွေးခကို တလလျှင်ငွေငါးကျပ်ကျ ကျွန်တော်ပေးပါမည်။ (၅) ကျွန်တော်မတလကို ခငွေတဆယ်ကျဆပ်ပါမည်။ (၆) လူကလေးတို့သည် ကျောင်းကိုဖျာတချပ်စီ ယူခဲ့ ကြသည်။ (၇) လွေတစင်းလျှင် သုံးကျပ်ကျအခွန်ငွေကို ကျွန်တော်ပေးဆောင်ပါသည်။ (၈) ရွာသားတို့သည်တအိမ်လျှင် ရှစ်ပဲကျစီပေးရပါသည် (၉) လယ်မားတို့သည်လယ်မြေတကေလျှင် နှစ်ကျပ် လေးပဲနှုန်း ထမ်း ဆောင်ရပါသည်။ (၁၀) ကလေးတို့သည် သရက်သီး တလုံးစီစားကြသည်။ (၁၁) ထားပြတို့သေနတ်တလက်စီကိုင် ကြသည်။ (၁၂) ကျွန်တော်မျိုးသည် ဆန်တတင်းလျှင် သုံးကျပ်ဈေးနှုန်းနှင့်ဆန်တင်းရေနှစ်ဆယ် လေးတင်းရောင်းရပါသည်

(1) lu-gă-le:-dọ-hmā hkwe:-tă-gaung-zī shi-gya-*thī* (2) hkă-le:-dọ-go hnget-pyaw-*thī*: tă-lon:-zī pe:-bā (3) yuā-*thā*:-dọ-*thī* myọ-go a-thī:-*thī*: thwā:-gya-*thī* (4) htă-min:-kyue:-ga-go tă-la-hlyin ngwe-ngā:-gyat-kya kyun-daw pe:-bā-myī (5) kyun-daw-ma tă-la-go ngwe-tă-hsè-

Digitized by Google

gya hsat-pā-myī (6) lu-gă-le :-do-*thī* kyaung :-go hpyā-ta-chat-sī yū-gè-gya-*thī* (7) hle-tă-zin :-hlyin thon :-gyat-kya a-hkun-ngwe-go kyun-daw pe :-hsaung-ya-bā-*thī* (8) yua-*thā* :-do-*thī* tă-ein-hlyin shit-pè :-gya-zī pe :-ya-bā-*thī* (9) lè-*thă*-mā :-do-*thī* lè-mye-tă-e-ka-hlyin hnă-kyat-le :-bè :-hnon : htan :-hsaung-ya-bā-*thī* (10) hkă-le :-do-*thī* thă-yet-thī : tă-lon :-zī sā :-gya-*thī* (11) dă-mya-do-*thī* thin-nat-tă-let-sı kaing-gya-*thī* (12) kyun-daw-myo :-*thī* hsan-tă-din :-hlyin thon :-gyat-ze :-hnon :-hniṇ hsan-tin :-ye hnă-hsè-le :-din : yaung :-ya-bā-*thī*.

XXXVIII.

(*a*) hpă-ya-kyun-daw Maung-Thet shi-hko : (yue) a-si-yin-daw (go) hkan-bā-*thī* hpă-yā :

(*b*) a-kyaung :-hmā (*c*) a-shin-hpă-ya (i)-yon :-daw-hnaik tă-la-hlyin laza-ngwe-ngā :-zè-hniṇ să-ye :-tă-yauk a-lo-shi-daw-mū-gyaung : (1) kyā :-thi-ya-yue (2) lă-gaung :-a-lok-a-kaing-go kyun-daw-myo-ā : pe :-daw-mū-bā-hlyin (3) a-lun kye :-zū :-tin-shi-bā-myi-a-kyaung : (4) shi-hko : (yue) a-si-yin-daw hkan-bā-*thī* (5) hpă-yā :

(*a*) **Maung Thet** (2).

(*b*) **a-kyaung :-hmā** *see* previous petition.

(*c*) **tă-la-hlyin = tit+la + hlyin** (60).

a-lo-shi (lit. the want is) 'to want, to require' (often used as a transitive verb).

gyaung : noun clause direct object of **kyā :-thi** (77).

(2) **kyā :-thi** double verb 'to hear and to know' = 'to hear.'

ya (52).

Digitized by Google

lă-gaung: used as the personal pronoun of the third person; **thū** is only applied to rational beings (9).

hlyin (72 and App. III).

(4) **kyĕ-zū-tin** to place gratitude, to be grateful.

tin-shi double verbs with separate subjects, I will place and there will be (gratitude).

XXXIX.

Transitive verbs (37). Some intransitive verbs are made transitive by aspirating the initial consonant of the verb or if it has a corresponding aspirate by changing it for such aspirate.

Passive verbs (38). There is no passive voice in Burmese; the passive idea is rendered by using an active verb and understanding the subject, thus 'this book was printed last year is rendered (I—we—they) printed this book last year. *thī*-**sa-ok-ko mă-hnit-ka pon-hnoik-laik-thī**

Vocabulary.

နိုး	**no:**	to be awake.
နှိုး	**hno:**	to awake.
လဲကျ	**lè:-kya**	to fall (on a level).
လှဲချ	**hlè:-cha**	to fell.
ဆဲးဆီး	**hpan:-zī:**	to seize, arrest.
ချုပ်ထား	**chok-htā:**	to lock up.
ကောက်ခံ	**kauk-hkan**	to collect.
ပျောက်ပျက်	**hpyauk-hpyet**	to destroy, squander.
ပို့ဆက်	**po-hset**	to submit, send.

Digitized by Google

ချည်နှောင်	**chī-hnaung**	to tie up.
ကျက်	**kyet**	to be cooked.
သစ်ပင်	**thit-pin**	tree.
ထူသွား	**yū-thwā :**	to carry away.
အရေးပိုင်	**a-ye :-baing**	Deputy Commissioner.
သူကြီး	**thū-gyī :** or **thă-gyī:**	headman.
အခွန်ထော်	**a-hkun-daw**	royal revenue.
ထရုတ်	**tă-yok**	Chinaman.
အိမ်ရှင်	**ein-shin**	house owner.

(၁)ကလေးနို့သည်။ကလေးကိုစောစောနို့ပါ။(၂)သစ်ပင်သည်အိမ်ပေါ်ကို လဲကျသည်။ လယ်သမား သစ်ပင်ကိုလဲချသည်။(၃)ထမင်းကျက်ပြီလား။ ထမင်းကိုယခုချက်ပါ။ (၄)သည်သစ်ပင်များကို မနှစ်က စိုက်ဖျိုးကြသည်။ (၅)ကျွန်တော်ကိုဘမ်းဆီးချုပ်ထား၊ မနှေလေးပြီသို့တင်ပို့၊ အရေးပိုင်မင်းရုံးတော်မှာစစ်ဆေးရပါသည်။ (၆)ရွာဘားတို့ သတောတူသောသူကြီးကိုခန့်ထားပါသည်။(၇)သူကြီးသည်ကောက်ခံသောအခွန်တော်ငွေကိုဖျောက်ဖျက်သည်။ (၈)ယခုသူကြီးဆုပ်ချုပ်စေလျှင်ရွာပျက်စီးပါလေမည်။(၉)တရုတ်တယောက်ကိုဘမ်းဆီးပြီးလျှင်ရုန်းတော်သို့ပို့ဆက်ကြသည်။(၁၀)အိမ်ရှင်ကို ကြိုးနှင့် ချည်နှောင်ပြီးလျှင် ယူသွားကြသည်။ (၁၁)တားပြအားလုံးကိုမရသော်လည်း လူတယောက်ကိုဘမ်းဆီးရသည်။ (၁၂)တရားခံပေါ်မှာစီရင်ချက်ချသည်။

Digitized by Google

(1) hkă-le: no:-*thī*: || hkă-le-go saw-zaw hno:-bă (2) thit-pin-*thī* ein-baw-go lè:-kya-*thī* || lè-*thă*-mā: thit-pin-go hlè:-cha-*thī* (3) htă-min:-kyet-pyī-lā: || htă-min-go yă-hku chet-pā (4) *thi*-thit-pin-myā:-go mă-hnit-ka saik-pyo:-gya-*thī* (5) kyun-daw-go hpan:-zī: chok-htā: Man:-dă-le:-myo-*thọ*-tin-pọ a-ye:-baing-miṇ-yon:-daw-hmā sit-hse:-ya-bā-*thī* (6) yuā-*thā*:-dọ thă-baw-tū-*thaw* thă-gyi:-go hkaṇ-htā:-bā-*thī* (7) thă-gyi:-*thī* kauk-hkan-*thaw* a-hkun-daw ngwe-go hpyauk-hpyet-*thī* (8) yă-hku-thă-gyi:-ok-chok-se-hlyin yuā-pyet-sī:-bā-myi (9) Tă-yok-tă-yauk-ko hpan:-zī:-byī:-hlyin yon:-daw-*thọ* pọ-hset-kya-*thī* (10) ein-shin-go kyo:-hniṇ chi-hnaung-byi:-hlyin yū-thwā:-gya-*thī* (11) dă-mya-ā:-lon:-go mă-ya-*thaw*-li: lū-tă-yauk-ko hpan:-zī:-ya-*thī* (12) tă-yă-hkan-baw-hmā si-yin-gyet-cha-*thī*.

XL.

Auxiliary verbal affixes (50).

Vocabulary.

ချ	**cha**	to pull off.
နစ်မြုပ်	**nit-myŏk**	to sink.
စာချုပ်	**sa-chok**	to enter into a contract.
ထိုက်	**taik**	to strike against, collide.
အဆာ:	**a-sā:**	quality.
အဆာ:ဇာ:	**a-sā:-zā**	all qualities (5).
ထဖြည်းဖြည်း:	**tă-hpye:-bye:**	slowly (58).
အသစ်	**a-thit**	new.
အကြောင်းမျိုး:	**a-kyaung:-myo:**	(kind of facts) all the facts.

Digitized by Google

ထုန်ကင်း	**ton-kin :**	cargo boat.
လုံးဆုံး	**lon :-lon :**	at all.
စာချုပ်	**sā-gyok**	contract (*n*).
အထွန်တရော	**a-lun-dă-ya**	exceedingly.
တတန်...တတန်	**tă-dan.....tă-dan**	(one stretch ... one stretch) partly ... partly.
နှစ်တိုင်း	**hnit-taing :**	every year (20).

(၁) တရက်နှစ်ရက်အတွင်းတုန်ကင်းကိုမချနိုင်လျှင် တဖြည်းဖြည်းနှစ်မြုပ်လိမ့်မည်။ (၂)စပါးစျေးနောင်မည်မျှ တက် ဦးမည်ကို ကျွန်တော် မပြောဝံ့ပါ။ (၃) ခင်ဗျားကုန်များကို လုံးလုံး မရောင်းရသေးပါ။ (၄) နောက်စျေးတက်လျှင်ဖြစ်စေ၊ကျလျှင်ဖြစ်စေ၊ ကျွန်ုပ်တို့စာချုပ်အသစ်ကိုချုပ်ရပါလိမ့်မည်။ (၅) ကျွန်တော်ယခုအိမ်သို့ အလွန်တရောပြန်ချင်ပါသည်။ (၆) ပွဲစားကြီးအလုပ်ကို အခြားလူများထက် ကျွန်တော် ရထိုက်ပါသည်။ (၇) စပါးကို မိုးရထားလမ်းရောက်အောင်လှည်း (လဲ့) ထတန်လှေတတန်တင်ရပါသည် (၈) သည်နယ်ကစပါးကို ရန်ကုန်မြို့ဘက်သို့ သာကုန်သည်များသည် ယူသွားတတ်ကြပါသည်။ (၉) ခင်ဗျားသည်အကြောင်းမျိုးကို သိသာရန် အစီရင်ခံပါသည်။ (၁၀) နှစ်တိုင်းထက်တိုး၍အလုပ်ကြီးစွာလုပ်လိုပါသည်။ (၁၁)တုန်ကင်းသည်မီးသင်္ဘောကလေးနှင့် တိုက်မိသည်။ (၁၂) ဆန်အစားစားနှုန်းများကိုရေးထည့် (ထဲ့) လိုက်စေချင်ပါသည်။

Digitized by Google

(1) tă-yet hnă-yet-a-twin : ton-kin :-go mă-cha-hnaing-hlyin tă-hpye :-bye : nit-myok-leiṃ-myī (2) să-bā :-ze : naung myī-hmya tet-on :-myi-go kyun-daw mă-pyaw-wuṇ-bā (3) hkim-bya :-kon-myā :-go lon :-lon : mă-yaung :-ya-*the* :-bā (4) nauk ze :-tet-hlyin-hpyit-se kya-hlyin-hpyit-se kyun-nok-tọ sā-gyok-a-thit-ko chok-ya-bā-leiṃ-myi (5) kyun-daw yă-hku ein-*thọ* a-lun-dă-ya pyan-gyin-bā-*thī* (6) pwè :-za :-gyi :-a-lok-ko a-chā :-lū-myā :-det kyun-daw ya-htaik-pā-*thī* (7) sā-ba :-go mi :-yă-hta :-lan :-yauk-aung hlè :-tă-dan hle-tă-dan tin-ya-bā-*thī* (8) thī-nè-ga să-ba-go Yan-gon-myọ-bet-thọ-*thā* kon-*thè*-myā :-*thī* yū-thwā :-dat-kya-bā-*thī* (9) hkim-byā : *th*:-a-kyaung-myo-go thi-*thā*-yan a-si-yin-hkan-bā-*thī* (10) hnit-taing :-det-to :-yue a-lok kyī :-zwā lok-lo-bā-*thī* (11) ton-kin :-*thī* mī :-thim :-baw-gă-le :-hniṇ taik-mi-*thī* (12) hsan-a-sā :-zā :- ze :-hnon :-myā :-go ye :-htè-laik-se-gyin bā-*thī*.

XLI.

The word yā.

yā is often difficult to translate because it has so many different meanings. It may be :

(1) an auxiliary verb meaning 'right, proper, ought, should' (50).

(2) a relative pronoun which is used in the same way as **thi** or **thaw** but often carries with it an idea of indefiniteness and can be translated into English by a relative pronoun with 'may' (15).

(3) a subordinating conjunction meaning 'as, while or when' (73).

(4) a verbal noun formed with **ne-yā** 'place' or **a-yā** 'thing' [91 (*g*)].

(5) a noun clause [92 (*i*)].

Digitized by Google

The auxiliary verb is almost entirely used in the literary language, the noun clause is often followed by a preposition and the verbal noun generally immediately precedes a verb. The relative pronoun and the conjunction immediately follow a verb and it is these two forms and the noun clause which most commonly occur in modern Burmese and between which the student will have to distinguish.

Vocabulary.

ခြိမ်းခြောက်	**chein:-chauk**	to threaten.
စိတ်ပြေ	**seik-pye**	to be reconciled.
ဆဲဆို	**hsè:-hso**	to abuse.
ခြိတ်	**cheik**	to hook.
ပို့ထား	**po.-htā:**	to carry.
ကိုးကွယ်	**ko:-gwè**	to take refuge.
ကိုးကွယ်ရာ	**ko:-gwè-yā**	(place to take refuge in) protector.
ထဲဝင်	**thet-win**	to enter, be included in.
မှီ	**hmī**	to reach, catch.
ငိုက်	**paik**	to clasp.
ရေတွင်း	**ye-dwin:**	well (water-hole).
လဘက်ရည်	**lă-hpet-ye**	tea (liquid).
ကရား	**kă-yā:**	pot, pitcher.
မန်ကျည်းပင်	**mă-gyi:-bin**	tamarind.
ဇေးခွန်တော်	**ze:-gun-daw**	royal bazaar revenue
မှန်ရာ	**hman-yā**	true thing (justice).
စာရင်း	**să-yin:**	list.
ဝိတ်	**peik**	cotton cloth, piece goods.
အလောင်း	**a-laung:**	dead body.

NOTE.—လဘက်ဆက် is spelt in the Dictionary လက်ဖက် but is pronounced **lă-hpet**. Notice that အရည် means 'liquid' မှင်ရည် **min-ye** 'ink.'

Digitized by Google

(၁) ဘုရားကျွန်တော်ကချိန်းချောက်ပြောဆိုရာ၊ ၎င်းလင်မယားတို့သည်စိတ်ပြေ၍နေကြသည်။ (၂)ကျွန်တော်မသည်ရေတွင်းသို့ ရေခပ်သွားရာ၊ တရားခံမ ဆဲဆိုပါသည်။ (၃) ကျွန်တော်မ လတက်ရေကရား မနဲကျည်းပင် ၌တွင် ချိတ်ထားရာမှ ပျောက်သွားပါသည်။ (၄) ကျွန်တော်သည် ပွဲစားပို့ထားရောကမည်သူခေါ်ယူသွားသည်ကိုမပြောမဆိုနိုင်ပါ။ (၅) ကိုးကွယ်ရာ အရှင်သာဖြစ်ပါသော့ကြောင့် ကျွန်တော်မျိုးလျှောက်ထားပါသည်။ (၆) ဈေး၏ အနိုးရောင်းချသက်ဝင်ရာပါ ရှိပါသော့ကြောင့် ကျွန်တော်မျိုး တို့သည် ဈေးခွန်တော်ငွေကို ထမ်းဆောင်ရပါသည်။ (၇) တရားခံနှင့်မှန်ရာ ဖြစ်ပါရမည့်အကြောင်း ကျွန်တော်မျိုး အစီရင်တော်ခံပါသည်။ (၀) ခင်ဗျားအလိုရှိရာကုန်စာရင်းကိုကျွန်တော်ထံပေးပို့လိုက်ပါ။ (၉) ပိတ်သေတ္တာ နှစ်ထုံးကိုမှီရာ မိုးသော်ဘနှင့် တင်ပို့ပါ။ (၁၀) တရား သူကြီးသမိုးသည် သတော်သူကြီးရှိရာသို့ သွားလေသည်။ (၁၁) အမေသည် သားအလောင်းကိုပိုက်လျက် ကြီးပျံ့ရာသို့ လိုက်လေသည်။ (၁၂) တရားသူကြီး တို့သည် စုံစမ်းဆင်ခြင်၍ ဆုံးဖြတ်ရာ၏။

(1) hpă-ya-kyun-daw-ga chein :-chauk pyaw-hso-yā lă-gaung :-lin-mă-yā :-do-*thī* seit-pye-yue ne-gya-bā-*thī* (2) kyun-daw-ma-*thī* ye-dwin :-*tho* ye-hkat thwā :-yā tă-yă-hkan-ma hsè :-hso-bā-*thī* (3) kyun-daw-ma-lă-hpet-ye-kă-yā : mă-gyi :-bin-she-dwin cheik-htā :-yā-hma pyauk-thwā :-bā-*thī* (4) kyun-daw-*thī* pwè :-zā :-go po-htā :-yā-ga myī-*thū*-hkaw-yū-thwā :-*thī*-go mă-pyaw-mă-hso-hnaing-bā (5) ko :-gwè-yā a-shin-*thā* hpyit-pā-*thaw*-gyaung kyun-daw-myo : shauk-htā :-bā-*thī* (6) ze :-ị-a-nī : yaung :-cha-thet-

Digitized by Google

win-yā pā-shi-bā-*th*aw-gyaung kyun-daw-myo :-dọ-*thī* ze :-gun-daw-ngwe-go htan :-hsaung-ya-bā-*thī* (7) tă-yă-hkan-hniṇ hman-yā hpyit-pā-ya-myi-a-kyaung : kyun-daw-myo : a-si-yin-daw hkan-bā-*thī* (8) hkim-byā :-a-lo-shi-yā kon-să-yin-go kyun-daw-htan pe :-pọ-laik-pā (9) peik-tit-tā-hnă-lon :-go hmī-yā-mī :-thim :-baw-hniṇ tin-pọ-bā (10) tă-ya :-thă-gyi-thă-mī :-*thī* thim :-baw-thă-gyī :-shi-yā-*thọ* thwā :-le-*thī* (11) a-me-*thī* tha-a-laung-go paik-lyet kyī :-pyan-yā-*thọ* laik-le-*thī* (12) tă-ya :-thă-gyi :-dọ-*thī* sū :-zan : hsin-gyin-yue hson :-pyat-yā-i.

XLII.

(*a*) hpă-ya-kyun-daw hle-thă-gyī :-Ngă-Hpo shi-hko : (yue) a-si-yin-hkan-bā-*thī* hpă-yā :

(*b*) kyun-daw-myọ :-*thī* Pă-leik-yuā-ga să-ba-go hle-hniṇ-kè-yue (1) Man :-dă-le :-myọ-dwin yaung :-cha-yan lā-yā (2) Thein-gon :-yuā-*thọ* yauk-hlyin (3) lū-hnă-hsè-gaṇ-dọ-*thī* kan :-nā :-*thọ* hsin :-lā-byī :-hlyin (4) " hle-go hsaik-ya-myī-hu " (5) pyaw-bā-*thī* (*c*) kyun-daw-myo :-li : kyauk-yuṇ-*th*aw-gyaung (1) hle-go kan :-*thọ* hsaik-ya-bā-*thī* (*d*) hto-lū-hnă-hsè-a-net lū-hnă-yauk-thī dă-hlut-kaing-yue hle-baw-go tet-lā-byī :-hlyin (1) kyun-daw-myọ-yaung-go hswè :-yue (2) " ngwe-ngā :-yā pe :-ya-myī-hu " (3) taung :-bā-*thī* (*e*) kyun-daw-myo :-li : (1) " să-bā : wè-gè-yue (2) ngwe mă-shi-bā (3) a-wut-pă-hso :-*thā* shi-gyaung-go " (4) pyaw-*th*aw-a-hkā (1) a-wut-pă-hso : ngā :-zè-dan-go yū-thwā :-bā-gyaung : (5) thi-*thā*-daw-mū-yan shi-hko : (yue) a-si-yin-hkan-bā-*thī* hpă-yā :

(*a*) **hle-thă-gyī** : (88) (*a*).

NăpHgo- (2).

(*b*) **Pă-leik** name of a village.

kè to remove gradually (applied to trading with boats).

yue conj. = 'and' between sentences (71 and App. III).

Digitized by Google

(2) **yaung :-cha** (46).

yan (33).

yā (conj.) (73 and App. III).

(3) **Thein-gon :** name of village.

thọ (63).

hlyin (conj.) (72 and App. III).

(4) **lū-hnă-hsè** (28).

gaṇ phonetic change of **hkaṇ** (xxvi) = **lauk** 'about'

kan :-nā : = **kan :** + **a-nā :** (67).

hsin :-lā double verb, **hsin :** 'to descend' + **lā** 'to come' = to come down.

hlyin (conj.) (72 and App. III).

(5) The words in inverted commas are the actual words used by the dacoits.

ya (52).

hu (78).

(*c*) **li :** 'also' often used in the literary language instead of the subject affix **thī.**

kyauk-yuṇ synonymous verbs.

thaw-**gyaung** (71 and App. III).

ya (52).

(*d*) **dă-hlut** (written **dă-lut**) drawn sword.

hle-baw = **hle** + **a-paw** (67).

tet-lā double verb, **tet** 'to climb' + **lā** 'to come' = 'to come up.'

(3) The words in inverted commas are the actual words of the dacoits and would not be required in English (79).

(*e*) **wè-gè** (37).

Digitized by Google

(4) **a-wut-pă-hso** : (1).

thā (59).

gyaung : noun clause, with **gyaung** : used instead of **hu** (78).

(1) ***th*aw-a-hkā** (74 and App. III).

(5) **ngā- :-zè-dạn=ngwe-ngā :-zè-htan-*th*aw.**

gyaung : noun clause, direct object of **thi-*th*ā** (77).

thi-*th*ā (52).

daw-mū (55).

XLIII.

(*a*) Man :-dă-le :-myọ.

tă-yă-ma-thă-gyī :-miṇ (ị)-yon :-daw.

(*b*) tă-yă-lo Maung-Thin kon-*th*è.

(*c*) tă-yă-hkan Ma-So : lă-gaung :

(*d*) a-hmu-myī.

(*e*) a-hpa-baing ngwe-din :-gā : hkun-hnă-yā-a-net thon :-ya-ngă :-zè-ngwe-go a-mwe-gyaung :-a-lyauk ya-lo-hmu.

(*f*) hpă-ya-kyun-daw tă-yă-lo-Maung-Thin-ga a-hso-ye :-thā : hset-thwin :-bā-*th*ī hpă-yā :

(*g*) kyun-daw (ị)-a-hpa Maung-Hpe-hniṇ Ma-So :-dọ maung-hnă-ma hpyit-pā-*th*ī (*h*) bo :-bwā : mă-the-hmī (1) " ngwe-din :-gā : hkun-hnă-ya-go we-chan : ya-yū-gya-daw " (2) sa-gyok-să-dan :-htā :-byī :-hlyin (3) son-yā-lū-gyī :-dọ-shẹ pe :-at-hkẹ-bā-*th*ī.

(*i*) pe :-at-hkẹ-byī :-nauk (1) bo :-bwā :-dọ a-lyin the-hson :-gya-bā-*th*ī (*j*) the-zon :-byī :-nauk (1) tă-yă-hkan a-yī :-a-kyī :-Ma-So : kyun-daw (ị)-a-hpe Maung-Hpe-dọ a-tū-tă-gwa sā :-thauk ne-htaing-gya-bā-*th*ī.

Digitized by Google

(*k*) ne-htaing-pyī :-nauk kyun-daw-a-hpe Maung-Hpe htaung-hnă-ya-le :-zè-shit-hku-hnit the-zon :-*thi*-hniṇ (1) a-chā :-kye-yuā-*thọ* thwā :-yauk (yuẹ) (2) yă-hku htaung-hnă-ya-ngā :-zè-chauk-hku-hnit-hma lā-yauk (yuẹ) (3) a-hpa-zu-kya ngwe-dın :-gā : hkun-hnă-yā-a-net thon-ya-ngā :-zè-ngwe-go a-yī :-a-kyī :-Ma-So :-htan ya-lo-gyaung :-hniṇ (4) taung :-hkan-yā (5) mă-pe :-shi-ne-bā-*thı*.

(*l*) *thọ*-hpyit-yuẹ tă-yă-hkan-Ma-So :-htan a-hpa-a-su-dwet ngwe-thon :-ya-ngā :-zè-go kon-ză-yeik-hniṇ-tă-gwa ya-naing-ba-aung a-meiṇ-dī-kă-yī-sī-yin-gyet cha-pe :-daw-mū-bā hpă-yā :

(*a*) **tă-yă-ma-thă-gyī :** lit. the big man of the civil law = civil judge.

min : noble (10).

(*b*) **tă-yā-lo=tă-yā : lo-*thaw*-*thū*** he who asks for the law=plaintiff or complainant.

(*c*) **tă-yă-hkan=tă-yā : hkan-*thaw*-*thū*** he who bears the law=defendant or accused.

(*d*) **a-hmu-myī=a-hmu** (ị) **a-myī** name (description) of case.

(*e*) **a-hpa=a-hpe**

a-hpa-baing=a-hpa-paing-*th*aw.

ngwe-dın :-gā : (30).

a-mwe-gyaung :-a-lyauk (66) according to the way of inheritance, by way of inheritance.

ya-lo-hmu=ya-lo-*thi* (ị) **a-hmu** (91 (*h*))case of (he wishes to obtain)=case to recover.

(*f*) **ă-hso** (3) verbal noun of **hso,** to speak, say = statement.

ye :-thā : synonymous verbs.

hset-thwin : double verb.

Digitized by Google

(*h*) **bo :-bwā=a-hpo :** + **a-hpwā.**

mă.....hmī (conjunction (74 and App. III).

(*i*) The words in inverted commas are the actual words used in their will by the grandparents when they divided their property.

daw (31).

să-gyok-să-dan : a formal document or bond.

(3) **son-yā=son** 'to meet, to assemble' + **yā** (15).

shę (67).

pe :-at synonymous verbs.

hkę̀ (37).

(*i*) **nauk** (conjunction) (73 and App. III).

(*j*) **a-tu-tă-gwa** (66).

(*k*) **hnin** (71).

(2) **ă-chā :** literary form of **tă-chā :** (19).

(4) **ă-hpa-zu-kya=a-hpa-a-su-kya.**

htan=a-htan (67).

ya-lo-gyaung :-hnin=ya-lo-gyaung : (82).

(5) **yā** (conjunction) (73 and App. III).

shi redundant (80).

(*l*) *tho*-**hpyit-yuę** (lit. as it is so) therefore.

a-hpa-a-su-dwet=a-hpa-a-su-a-twet.

kon-ză-yeik=kon-*th*aw-ză-yeik.

hnin-tă-gwa (66).

naing (51).

aung (34).

dī-kă-yī corruption of English 'decree.'

Digitized by Google

XLIV.

(*a*) A-mă-ya-pū-ya-Myọ-ok-miṇ (ị)-yon :-daw-hnaik (*b*) hpă-yạ-kyun-daw A-mă-ya-pū-ya-myọ-ma-taik-thă-gyī : Maung-Tha-Shwin shi-hko : (yuẹ) a-si-yin-daw-hkan-bā-*thi* hpă-yā : (*c*) a-kyaung :-hmā (*d*) " kyun-daw-myọ (ị)-taik- " a-paing : (hmā) O :-daw-yuā-ne Ma-Cho-hmā htaung-hnă- " ya-ngā :-zè-hnă-hku-hnit-a-twet tha-thă-me-da-a-hkun- " daw-ngwe-tă-hsè chan :-*thā*-yan thiṇ-*thi* mă-thiṇ-*thi*-go " (1) maung-min :-ko-daing thwā :-yauk (yuẹ) kyị-shu (yuẹ) " a-si-yin-gan hset-thwin :-ya-myī " (2) a-meiṇ-nā-hkan-ya-*thị*-a-taing : (3) O :-daw-yuā-thă-gyī : Maung-Pon-hniṇ son-nyī (yuẹ) kyị-shu-yā (4) " Ma-Cho-*thī* Thein-gyī :-ze :-a-nī : " lă-gaung :-baing-ein-hmā a-hpo :-dan-ze :-zaing cha-htā :- " ya-*thū*-hpyit-yuẹ (5) htan :-hsaung-naing-yan-shi-bā- " gyaung : " (6) shi-hko : (yuẹ) a-si-yiṅ-daw-hkan-bā-*thī* (7) hpă-yā :

Note.—Sentence (*d*) consists of seven clauses of which six are subordinate. Two of the clauses contain words spoken which are shown in inverted commas. For purposes of translation begin at **a-taing:** (3) and take the clauses backwards, then clauses (4) (7) (6) (5) in the order indicated.

(*a*) **A-ma-ya-pū-ya.** Amarapura.

Myọ-ok Township officer (**myo** 'town' **ok** or **ok-so** : 'to rule, govern').

(*b*) **myo-ma-taik** headquarters circle **myo-ma** = principal town **taik** revenue circle.

Note.—**Ma** from **a-ma** 'mother' 'female' is added to nouns to form compounds meaning '*chief*' or '*principal*' **lan :-ma** 'main road' **tet-ma** 'chief oar' *i.e.*, 'rudder' **myo-ma** 'principal town' is used for the chief town of a district whereas **myo-daw** or **shwe-myo-daw** 'royal town' is used for the capital of a country. L. p. 216.

Digitized by Google

(*c*) **a-kyaung:-hmā** *see* previous petition.

(*d*) **O :-daw-yua-ne-O :-daw-yua-hmā ne-*th*aw.**

hnă-hku (24).

a-twet (66).

tha-thă-me-da kind of income-tax levied in Upper Burma said to be derived from **da-thă-ma** 'tenth' as it was supposed to represent one-tenth of income.

chan:-*th*ā *see* previous petition.

yan (33).

thin-*th*i mă-thin-*th*ī-go noun clause (80).

(2) **maung-min:** (8).

ko-daing (11).

thwā:-yauk synonymous verbs.

kyī-shu synonymous verbs;

a-si-yin-gan=a-si-yin-gan-zā.

hset-thwin: double verb, **hset** to offer respectfully as to a king or official (56) **thwin:** to put in

ya (52).

(3) **a-taing:** (conj.) (73 and App. III).

(3) **yā** (conj.) (73 and App. III).

(4) **a-nī:** (67).

lă-gaung:-baing = lă-gaung: paing-*th*aw

cha-htā :-ya-*th*ū compound noun=**cha-htā :-ya-*th*aw-*th*ū** a person who establishes. **ya** euphonic.

(5) **htan:-hsaung** (**htan:** to carry on shoulder **hsaung** to carry) **a-hmu-daw htan: hsaung** to serve Government; here to pay taxes.

naing (51).

Digitized by Google

XLV.

(*a*) Man :-dă :-le :-myọ.

ă-ye :-baing-min :-thă-hkin-hpă-ya a-hkun-yon :-daw-shauk.

(*b*) hpă-ya-kyun-daw A-mă-ya-pū-ya-Myo-ok Maung-Hpe shi-hko : (yuẹ) a-si-yin-daw-hkan-bā-*thi* hpă-yā :

(*c*) "A-mă-ya-pū-ya-myọ-ma (hmā) O :-daw-yat-ne "Ma-cho-ga htaung-hnă-ya-ngā:-zè-hnă-hku-hnit-twet tha-"thă-me-da-a-hkun-daw-ngwe tă-hsè-go kyun-daw-ma a-"thet-hkun-hnă-hsè kyaw-*thū* (hpyit-pā-yuẹ) (1) lok-kaing "(*th*aw) si :-bwā : (hpyit-thaw)-thā :-thā-mi : mă-shi (yuẹ) "(2) nyi-ma hswe-myo :-dọ-ga pe :-kan: kyue :-mwe :-*thi*-go "sā :-ya-bā-*thi* (3) myet-mă-myin (yuẹ) (4) dok-hki-ta "hman-*thị*-a-taing : (5) lut-nyein :-lo-gyaung :" (6) shauk-"-chet-a-ya chan :-*thā*-yan thiṇ-mă-thiṇ (7) kyị-shu (yuẹ) "sit-hse :-yuẹ (8) a-si-yin-hkan-ya-myi" a-meiṇ-go nă-"hkan-ya-*thị*-a-taing : (9) myo-ma-thă-gyi : Maung-Thā-"Shwiṇ-me :-yā (10) "Ma-Cho-*thi* Thein-gyi :-ze :-a-ni : "lă-gaung :-baing-ne-ein a-hpo :-dan-ze :-zaing cha-htā :-"*thū* hpyit-yuẹ (11) htan : hsaung-naing-yan shi-gyaung :" (12) a-si-yin-gan-zā tin-*thi* hpyit-pā-yuẹ (13) myọ-ma-thă-gyi : Maung-Thā-Shwin a-si-yin-gan-gyet-a-taing : kyun-daw-myo :-*thi* thi-myin-ya-*thi* hpyit-pā-yuẹ (14) a-shin-hpă-yā : a-meiṇ-pe :-daw-mū-yā (15) nā-hkan-bā-ya-aung (16) myo-ma-thă-gyi : Maung-Thā-Shwiṇ-a-si-yin-gan-gyet-hniṇ-tă-gwa pe :-at-taw-mū-yin : Ma-Chọ-shauk-hlwā-lă-gaung :-a-twet ngwe-daw-pye-zā-myā :-go pū :-twè : tin-pọ-bā-gyaung : (17) shauk-htā :-bā-*thi* hpă-yā : (18).

Maung-Hpe,

A-mă-ya-pū-ya-Myo-ok-min :

(*a*) **a-hkun-yon :-daw** revenue office

(*c*) This sentence contains 18 clauses. Begin translation from **a-taing :** (9) taking the clauses backwards and notice that all these clauses are the exact words used by the Deputy Commissioner in ordering the Myook to report on Ma Cho's petition. The words of Ma Cho's petition

Digitized by Google

are also quoted so that we have here words quoted within words quoted. Then translate clause (10) then (13), (12) and (11) in the order given, clauses (11) and (12) being a quotation from the Thugyi's report. Then take clause (14) then (18), (17), (16), (15).

O :-daw-yat-ne = O :-daw-(a-)yat-(hmā)-ne-*th*aw (15)

Kyaw-*th*ū = kyaw-*th*aw-*th*ū (15).

lok-kaing sī-bwa : = lok-kaing-*th*aw sī : bwa :— hpyit-thaw who work (for me) and are a source of profit to me.

(6) **thin-mă-thin = thin-thi ma-thin-*th*i-go** (81).

(8) **a-taing :** (conj.) (73 and App. III).

(9) **yā** (conj.) (73 and App. III).

(10) **lă-gaung :-baing ne-ein = lă-gaung : paing-*th*aw ne-ein.**

cha-htā :-*th*ū = cha-htā :-*th*aw-*th*ū.

(12) **hpyit** redundant (80).

(13) **hpyit** redundant (80).

(14) **yā** (conj.) (73).

(15) **aung** (conj.) (34).

hnin-tă-gwa (66).

pe :-at-taw-mū-yin : = a-yin : pe :-at-taw-mū-*th*aw. which (you) originally gave.

a-twet (66).

pū-twè : synonymous verbs, **pū** to put together **twè :** to connect together = to file (of papers.) **tin-po** to put above (to a superior) + **po** to send = to submit.

Translate into Burmese :

(1) Please send a man to the upper mill to receive the money due for paddy (2) When you have settled up the accounts, please oblige me by paying the amount due (3) After the paddy has been measured, please pay the money to bearer [the man who brings the letter] (4) The boat owner arrived at the mill before the paddy had been measured (5) (I) have sent you the goods you require by mail steamer and enclose invoice (6) If you do not ap-

Digitized by Google

prove the goods sent, please return (them) by next steamer (7) If the rice is not according to sample, (I) cannot accept (it) (8) The rice in some bags is mildewed and in others (it) is not white (9) Before (I) entered into a contract with you, (you) undertook to pay all expenses incurred, if the goods were not according to sample (10) I sent back the rice by first available steamer (11) The steamer left on the 3rd waning of Tabodwè 1240 (12) Please send all the goods so as to reach me for certain on Wednesday.

(1) Let the Thugyi report what the age of petitioner is and whether he is entitled to exemption from capitation tax under the Revenue Rules (2) As the petitioner is an old man over 60 years of age, let him be exempted from capitation tax (3) The villagers applied to hold a pwè according to Burmese custom for three nights in succession beginning from the 8th waxing of Pyatho (4). They erected a stage on their own fields and had a marionette pwè in the day time and a zat pwè at night (5) As my father died of old age on the 5th waning of Tazaungmon, I beg that (you) will grant me ten days' leave (6) The dacoits attacked our village at cock-crow on the 8th waxing of Thădingyut 1243, they fired two guns and entered by the east gate. They beat the inmates of Maung Hpo's house and took away clothes worth Rs. 500 (7) The price of all kinds of goods is firm in Mandalay and I give you below the prices of different kinds. If you want any more goods, please inform (me) and (I) will send (them) (8) As (I) am in particular want of money, please oblige (me) by paying the balance due for goods sent before (9) As I hear that (you) require a head broker in your mill I shall be very grateful if you will give me this appointment (10) I was going up to Mandalay with my boat and had arrived near Theingon village when about ten dacoits ran down the river bank and shouted to me to stop. As I was afraid, I came alongside. Three of the dacoits came on board, seized me by my topknot and demanded Rs. 600 from me. I told them that I had no money as I had been buying paddy and they then took clothes worth Rs. 100. I immediately reported the case to the nearest police station and one

Digitized by Google

man has been arrested on suspicion (11) My father Maung Hpyū and the defendant Ma Nī are brother and sister; before our grand-parents died, they divided Rs. 700 between them in presence of the elders of the quarter (12) Shortly after our grand-parents had thus divided their property, they died and our aunt kept house with our father

(1) Two years ago my father died whilst I was away trading and when I returned and demanded his share of the property, my aunt refused to give it to me (2) I therefore beg that the court will order my aunt Ma Nī to pay me the Rs. 350 together with the costs of the suit (3) Ma Cho who lives in my circle applied for exemption from *thathameda* because she was over 70 years of age, blind and infirm and had no children to support her (4) I went and inquired into the matter with the village Thugyi and as we found that she owns a valuable shop in Theingyi village, I beg to report that she should pay the *thathameda* tax (5) The Myook inquired into the matter and submitted to the Deputy Commissioner the report of the Thugyi together with Ma Cho's original petition and the tax tickets (6) Broker Ko Than writes to the Head clerk of the wonderful mill as follows: please pay bearer Rs. 2,102 money due for brokerage on the paddy measured last week (7) Younger brother Maung Nī writes to broker Ko Hpo Maung as follows: the younger brother and his family are well on account of the good wishes which his elder brother has sent In the same way the younger brother is praying daily and sending good wishes for the good health and prosperity and his elder brother and all his. As there is much sickness in Mandalay and there are few buyers, the price of piece goods must fall. Therefore please arrange to sell off all the piece goods you have in hand (8) Broker Maung Hpyū writes to Maung Gyī as follows: I received your letter by last mail steamer and am therefore very pleased. If you want any kind of goods, please let me know and I will get them for you at the lowest possible rate and send them to you by the date you want them.

Digitized by Google

Appendix I.

XVIII. (p. 56).

စာရေးကြီးကိုအုန်တန်။ကျုပ်ကိုဘေက၊ ယခုလွှတ်လိုက်သေးသောင်ဘိုးညံ့ကို၊ ရှင်း၍ဝပါးဘိုးငွေကိုပေးလိုက်ပါ။

မောင်ဘေ။

XIX. (p. 57).

ကိုသန့် စာရေးလိုက်ပါသည် စာရေးကြီး ကိုအုန်တန်။ မောင်ဘိုးညံ့မောင်စံဘေ၂ ယောက်တို့ကို၊ ကိုသန့် မလာခဲ့အတွင်းဝပါးခြင်ရသောအခါ၊ ငွေခံရန်လာလျှင်ပေးပါ။

မောင်သန့်။

XX. (p. 58).

ကြားရောက်အစိုရင်ခံလိုက်ပါသည်သူဌေးကြီးခင်ဗျား။

(a) အရင်လ ၁၃ ရက်နေ့က၊ ကျွန်တော်မှာလိုက်သည်အတိုင်း၊ ရောဝတီခေါ်သောမီးသင်္ဘောနှင့်သခင်တို့တင်ပို့လိုက်သောဆန်အိတ်၅၀၀ကိုကျွန်တော်ရရှိပါပြီ။

(b) တန်စာကိုလည်းရရှိပါပြီ။

(c) သို့သော်ဆန်အိတ်တချို့ကျွန်တော်သဘောမကျပါ။

(d) အိတ်၂၅အိတ်တွင်ရှိသောဆန်သည်မဖြူပါ။

(e) ၅ အိတ်မှာဝပါးလုံးများစွာပါပါသည်။

Digitized by Google

(f) ဂ၇ အိတ်မှာဆန်ဖြူနှင့်ဆန်နီတဝက်စီရောနေပါသည်။

(g) ၁၃အိတ်မှာဆန်သည်ဟောင်းလွန်း၍အောက်ပါသည်။

(h) ကျန်သောအိတ်များကောင်းပါသည်။

(i) သို့ဖြစ်သော့ကြောင့်၊ ကျွန်တော်မနှစ်သက်သောအိတ်၁ပါင်း ၁၃၀ ကိုကျွန်တော်နောက်သင်္ဘောနှင့်ပြန်ပေးလိုက်ပါလိမ့်မည်။

(j) ငှင်းတို့အတွက်၊ ကုန်ကျသော၁စရိတ်အားလုံးကိုသင်တို့ခံရပါလိမ့်မည်။

(k) ဤမကောင်းသောဆန်အိတ်များကိုကောင်းသောအိတ်များနှင့်လဲ၍ပဌမကြိုသောမီးသင်္ဘောနှင့်ကျွန်တော်ဆိုသို့ပေးဖြစ်အောင်ပေးပါ။

(l) နောက်ကျလျှင်အမြတ်မရမည်ကို ကျွန်တော်ဗိုးရိပ်ပါသည်။

(m) စာချုပ်သည်အ၁ါက၊ ကျွန်တော်ကိုတန်းပြပါသည်။

(n) ငှင်းထန်းနှင့်ဆန်သည်မတူလျှင်၊ ကျွန်တော်လက်မခံနိုင်ပါ။

Digitized by Google

(၀) စိတ်မဆိုပါနှင့်သခင်။

ဆန်သည်မောင်မောင်

ဟသ်ာတ်ခြို့။

ကြောဂုတ်သ ၉ ရက်။

XXVI. (*p. 70*).

မန္တလေးခြို့။

နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်မင်းရုံးတော်ဒိုက်။

ဘုရားကျွန်တော်မောင်ခင်ဂျိုခိုးအစိုရင်တော်မြတ်ခံပါ
သည်ဘုရား

ဘုရား ကျွန်တော်မျိုးသည် ဂျမ်းပြည်သို့ ကုန်များကိုယူ
ဆောင်သွားလာရောင်းချနေထိုင်သောသူဖြစ်ပါ၍၊ မိမိကိုယ်
ကိုက္ကယ်ကာရန် ထားလွယ်တစင်းနှင့် သေနတ်တလက်ကို
ကိုင်ဆောင်ပါရအောင်အမိန့်ပေးသနားတော်မူပါဘုရား။

XXVII. (*p. 72*).

ဘုရားကျွန်တော်တို့တေးအဝိုင်၊ ခရမ်းရွာနေမောင်ဘိုးဂျို
ခိုးအသနားတော်မြတ်ခံပါသည် ကျေးဇူးတော်ဂျင်သခင်ကြီး
ဘုရား။

အကြောင်းဂျာ၊ ကျွန်တော်မျိုးသည်လူအိုအသက် ၇၀
ကျော်၍ထုပ်ကိုင် မစားနိုင်သေ့ကြောင့်။ ရုံးတော်ကတောင်း
ဆိုသောလူခွန်တော်ကိုချမ်းသာပေးတော်မူပါဘုရား။

Digitized by Google

XXVIII. (*p. 74*).

ဘုရားကျွန်တော်သိရိဟောမာရဝ်နေမောင်ဘိုးက ရှိခိုးအစီ
ရင်တော်ခံပါသည်ဘုရား။

ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာလူမျိုးတို့ထုံးစံရှိရာ၊ လက်ထပ်မင်္ဂလာ
အခမ်းအနားတွင် ၁၀၉၆ ခု မေလ ၁၀ ရက်နေ့ညကစ၍
၁၂ ရက်နေ့ညတိုင်။ကိုယ်ပိုင်မြေပေါ်နှိုက်ရွာသေးဂင်ဆေဝံ
ယုဝပြီးလျှင်ဇာတ်ရွာစုံခင်းကျင်းပြသပါရအောင် အခွင့်ပေး
သနားတော်မူပါအရှင်ဘုရား။

XXXIII. (*p. 85*).

မန္တလေးမြို့။

၁၀၉၆ ခု နိုဝင်လာလ ၂ ရက်။

မန္တလေးအရေးပိုင်မင်းရုံးတော်နှိုက်လျှောက်ရန်။

ဘုရားကျွန်တော်ဒုတိယအခွန်စာရေးမောင်ဘ ရှိခိုးအစီ
ရင်ခံပါသည်ကျေးဇူးရှင်သခင်ကြီးဘုရား။

အကြောင်းမှာ။ ၁၀၉၆ ခု၊အောက်တိုဘာလ ၂၄ ရက်
နေ့ကျွန်တော်မျိုးအခိအသက် ၅၀ ရွယ်ရှိသူသေးဆုံးရှိ၍
ကျွန်တော်မျိုးကိုအခွင့် ၅ရက်ပေးပါမည်အကြောင်းရှိခိုးအ
စီရင်ခံပါသည်ဘုရား။

XXXIV. (*p. 87*).

ဘုရားကျွန်တော်ငဖြူရှိခိုးအစီရင်ခံပါသည် ကျေးဇူး ရှင်
သခင်ကြီးဘုရား။

Digitized by Google

အကြောင်းမှာ။ ၁၀၉၆ ခုနှစ်မေလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ထားပြလူဆိုး ၆ ယောက် ကျွန်တော်မျိုးအိမ်သို့ ငင်ရောက် သေနတ်တလက် ပြစ်တောက်၊ အိမ်သားများကို ရိုက်နှက်၊ အတိုးငွေ ၅၀၀ တန်ရွှေနှားတောင်းတရန်ကိုလည်းယူဆောင် သွားပါကြောင်းအရှင်ဘုရားသိသာတော်မူရန် လျှောက်ထား ပါသည်ဘုရား။

XXXV. (*p. 88*).

ပွဲစားကိုသက်စာပေးပါသည် ဦးအောင်ဘော်။ လဘက် ခြင်း ၁၁ ငင်းလဆန်း ၁၅ ရက်နေ့ထွက်စာပို့သဘော်တွင် တင်ပို့လိုက်ပါသည်။ငင်းစာရင်းဖြတ်ပိုင်းလည်းထည့်ပို့လိုက် ပါသည်။ လဘက် ဈေးများလည်းရတ်တန့် ရှိနေ သေး ကြောင်း။

XXXVI. (*p. 90*).

ကိုသက်စာပေးပါသည်ဦးအောင်ဘော်။မန္တလေးမြို့နှိုက် လဘက်ပေါက်ဈေးများကို အောက်ကရေးသား ထည့်ပေး လိုက်ပါသည်။ လဘက်များ အလိုရှိက မှာထားလိုက်ပါ။ တင်ပို့လိုက်ပါမည်။အထက်လက်ဘက်ဘိုးကျန့်ငွေများအထူး အဆုံးလိုသည်ဖြစ်ပါ၍ပေးပို့မစပါမည်အကြောင်း။

အတွင်းတောင်	၂ ဗိုက	ဂိ.၂ ထိ။
တောင်လထ်	၄ ဗိုက	၄ ဂိထိ။
ပြင်တောင်	၅ ဝိက	၅ ဂိထိ။

Digitized by Google

XXXVIII. (*p. 93*).

ဘုရားကျွန်တော်မောင်သက်ရှိရိုးအစိရင်ခံပါသည်ဘုရား။

အကြောင်းမှာ၊ အရှင်ဘုရားရုံးထောင်နှိုက် တသသျှင်လစာငွေ ၅၀ နှင့်စာရေးတယောက်အလိုရှိတော်မူကြောင်းကြားသိရ၍၊ ငှင်းအလုပ်အကိုင်ကို ကျွန်တော်မျိုးအားပေးသနားတော်မူပါလျှင် အလွန်ကျေးဇူးတင်ပါမည့်အကြောင်းရှိရိုးအစိရင်တော်ခံပါသည်ဘုရား။

XLII. (*p. 101*).

ဘုရားကျွန်တော်လျှောသူကြီးဒေါ်ဝိုး ရှိရိုးအစိရင်တော်ခံပါသည်ဘုရား။

ကျွန်တော်မျိုးဆည်၊ ပလိပ်ရွာကစပါးကိုလျှောနှင့်ကဲ့၍၊ မန္တလေးမြို့တွင်ရောင်းချရန်လာရာ၊ သိမ်ကုန်းရွာသို့ ရောက်လျှင်၊ လူ ၂၀ခန့်တို့သည်ကမ်းနားသို့ ဆင်းလာပြီးလျှင်၊ လှေကိုဆိုက်ရမည်ဟုပြောပါသည်။ ကျွန်တော်မျိုးလည်းကြောင့်ကြံသော့ကြောင့်၊ လှေကိုကမ်းသို့ဆိုက်ရပါသည်။ ထိုလူ ၂၀ အနက်လူ ၂ ယောက်သည်ထားလွှတ်ကိုင်ကြ၍လှေပေါ်ကိုတက်ပြီးလျှင်၊ ကျွန်တော်မျိုးယောင်ကိုဆွဲ၍၊ ငွေ ၅၀၀ ပေးရမည်ဟုတောင်းပါသည်။ ကျွန်တော်လည်းစပါး၀ယ်ခဲ့၍ငွေမရှိပါ၊ အ၀တ်ပုဆိုးသာရှိကြောင်းပြောသောအခါ၊ အ၀တ်ပုဆိုး ၅၀ တန်ကိုယူသွားပါကြောင်း သိသာတော်မူရန်အစိရင်ခံပါသည်ဘုရား။

Digitized by Google

XLIII. (*p. 103*).

မန္တလေးမြို့။

တရားမသူကြီးမင်းရုံးတော်။

တရားလို မောင်သင် ကုန်သည်။

တရားခံ မစိုး ၎င်း။

အမှုသည်။

အဘပိုင်ငွေဒင်္ဂါး ၇၀၀ အနက် ၃၅၀ ငွေကိုအမွေကြောင်း အလျော်ကဲ့ရလိုမှု။

ဘုရားကျွန်တော်တရားလိုမောင်သင်က အဆိုရေးသား၍၊ ဆက်သွင်းပါသည်ဘုရား။

(၁) ကျွန်တော့အဘမောင်ဘောနှင့် စိုးတို့မောင်နှမ ဖြစ်ပါသည်။ တိုးတွားမလေဒီးငွေ ၇၀၀ ကိုဝေခြမ်းရယူကြ တော့ဟုစာချုပ်စာတမ်းထားပြီးလျှင်၊ စုံရာလူကြီးတို့ရှေ့ပေး အပ်ခဲ့ပါသည်။

(၂) ပေးအပ်ခဲ့ပြီးနောက်၊ တိုးတွားတို့အလျှင်သေဆုံးပြီးနောက်၊ တရားခံအရှိအကြီးမစိုးကျွန်တော်အဘမောင်ဘော တို့အတူတကွစားသောက်နေထိုင်ကြပါသည်။

(၃) နေထိုင်ပြီးနောက်။ ကျွန်တော် အဘမောင်ဘော ၁၂၄၇ ခုနှစ်သေဆုံးသည်နှင့် အခြားကျေးရွာသို့ သွားရောက်။ယ ခု ၁၂၅၆ ခုနှစ်မှလာရောက်၊ အဘစုကျငွေဒင်္ဂါး ၇၀၀ အနက် ၃၅၀ ငွေကို၊ အရှိး အကြီးမစိုးထံ ရလိုကြောင်းနှင့် တောင်းခံရာမပေးရှိနေပါသည်။

Digitized by Google

(၄) သို့ဖြစ်၍ တရားခံမဝိုးထံအဘာအစုတွက်ငွေ၃၅၀ဝ ကိုကုန်စရိတ်နှင့်တကွ၊ ရနိုင်ပါအောင်အမိန့်ဒီကရီစိစစ်ချက် ချပေးခဲ့ထော်မူပါတရား။

XLIV. (*p. 106*).

အာဇရပူရမြို့မြို့အုပ်မင်းရုံးတော်နှိုက်။

တရားကျွန်တော်အာမခံပူရမြို့မတိုက်သူကြီးမောင်သာရွှင် ရှိခိုးအစိရင်တော်ခံပါသည်တရား။

အကြောင်းမှာ။ ကျွန်တော်မျိုးတိုက်အပိုင် အိုးတော်ရွာ နေ၊မချိုက ၁၂၅၂ ခုနှစ်အတွက်သံသမေဗအခွန်တော်ငွေ ၁ဝ၀ ချမ်းသာရန်သင့်သည်မသင့်သည်ကို၊ မောင်မင်းကိုယ် တိုင်သွားရောက်ကြည့်ရှု အစိရင်ခံဆက်သွင်းရမည် အမိန့် နာခံရသည်အတိုင်း၊ အိုးတော်ရွာသူကြီးမောင်ပုံနှင့် စုံညီ ကြည့်ရှုရာ၊မချိုသည်သိမ်ကြီးဈေးအနီး ငင်ပိုင်အိမ်မှာ အ ဘိုးတန်ဈေးဆိုင်ချထားရသူဖြစ်၍ ထမ်းဆောင် နိုင်ရန်ရှိပါ ကြောင်း ရှိခိုးအစိရင်တော်ခံပါသည်တရား။

XLV. (*p. 108*).

မန္တလေးမြို့။

အရေပိုင်မင်းသခင်တရားအခွန်ရုံးတော်လျှောက်၊

တရားကျွန်တော်အမရပူရမြို့အုပ်မောင်ထော ရှိခိုးအစိရင် တော်ခံပါသည်တရား။

Digitized by Google

အမရပူရမြို့မ အိုးတော်ရပ်နေ မချို့က၊ ၁၂၅၂ခုနှစ်တွက် သဿမေဓ အခွန်တော်ငွေ ၁၀၀ ကိုကျွန်တော်မ အသက် ၇၀ ကျော်သူ၊ လုပ်ကိုင်စီးပွားသားသမီးမရှိ၊ ညီမဆွေမျိုးတို့က ပေးကမ်း ကျွေးမွေးသည်ကို စားသောက်နေရပါသည်၊ မျက်မ မြင်ဒုက္ခိတ မှန်သည်အတိုင်း လွတ်ငြိမ်းလို ကြောင်းလျှောက်ချက်အရ၊ ချမ်းသာရန်သင့်မသင့်ကြည့် ရှုစစ်ဆေး၍ အစိုးရင်ခံရမည်၊ အမိန့်ကို နာခံရသည်အတိုင်း၊ မြို့မသူကြီး မောင်သာရွှင်မေးရာမချို့သည်သိမ်ကြီးဈေးအနီး ၎င်းပိုင်နေအိမ်၊ အတိုးတန် ဈေးဆိုင်ထား သူဖြစ်၍၊ ထမ်းဆောင်နိုင်ရန် ရှိကြောင်း၊ အစီအရင်ခံစာတင်သည်ဖြစ်ပါ၍၊ မြို့မသူကြီး မောင်သာရွှင် အစိုးရင်ခံချက်အတိုင်းကျွန်တော် မျိုးလည်း သိမြင်ရသည်ဖြစ်ပါ၍၊ အခြင့်ဘုရား အမိန့်ပေးတော်မူရာနာခံပါရအောင်၊ မြို့မသူကြီးမောင်သာရွှင်အစိုးရင်ခံချက်နှင့်တကွပေးအပ်တော်မူရင်းမချို့လျှောက်လွှာ၊ ၎င်းအတွက်ငွေတော်ခြစာများကိုပူတွဲတင်ပို့ပါကြောင်း လျှောက်ထားပါသည်ဘုရား။

မောင်ဘော။

အမရပူရမြို့ဈေးရပ်မင်း။

Digitized by Google

Translation.

XVIII. (*pages 56 and 112*).

To Head Clerk Ko On Dan, please settle up (accounts) and give (having settled up please give) the price (money price) of the paddy to Maung Hpo: Nyan whom I, Ko Hpe, now send.

MAUNG HPE.

XIX. (*pages 57 and 112*).

Ko Than writes (this) letter, Head Clerk Ko On Dan.

If Maung Hpo: Nyan and Maung San Hpe come to receive the money when the paddy has been measured (when they have measured) before I come (before Ko Than comes) please give (it to them).

MAUNG THAN.

XX. (*pages 58 and 112*).

(Maung Maung) begs to address (you), sir merchant.

(*a*) I have received (and I have) the 500 bags of rice which your firm (the masters) shipped by the steamer called 'Irrawaddy' according as I instructed you (on) the thirteenth day of last month.

(*b*) (I) have also received (and I have) the invoice;

(*c*) but I do not approve of (my mind does not fall) some of the bags of rice;

(*d*) the rice which is in twenty-five bags in not white;

(*e*) in five bags there is much unhusked rice (whole paddy grains) are included;

(*f*) in 87 bags red rice and with rice are mixed in equal quantities (in halves each);

Digitized by Google

(*g*) in 13 bags the rice is too old and is mildewed (being too old is mildewed);

(*h*) the remaining bags are good;

(*i*) therefore (I) will send back by next steamer the 130 bags which I do not like;

(*j*) you (masters) will have to bear all the expenses which are incurred (expended and fall) on account of the said bags;

(*k*) having exchanged for (with) good bags these bags which are not good please send (give them) without fail by the first available steamer, (the steamer which you may meet first);

(*l*) (I) am afraid that if (they) are late (fall behind) (I) shall not get profit;

(*m*) when the contract was made (they made the contract) (you) showed me a sample;

(*n*) if the rice is not like (with) the said sample, I cannot accept (it).

(*o*) Please do not be angry (master).

Rice trader, MAUNG MAUNG.

Henzada, 9th August.

XXVI. (*pages 70 and 114*).

IN THE COURT OF THE SUBIDVISIONAL OFFICER, MANDALAY.

Your petitioner Maung Hkin, begs humbly to petition your Honour.

As your petitioner is a person who constantly travels (*lit.* remains travelling) about (*lit.* comes and goes) trading

Digitized by Google

(*lit.* carrying and selling off goods) to the Shan country, please grant (him) a permit in order that (he may) carry one gun and one dă-lwè (sword) for self protection (*lit.* in order to protect his body).

XXVII. (*pages 72 and 114*).

Your petitioner, Moung Hpo, residing in Hkă yan village of Twante towonhip, begs humbly to petition your Honour (*lit.* bows to you and applies for (your) eminent pity, lord and benefactor).

The facts are as follows:—As your petitioner (being) an old man (whose) age is over 70, is unable to work (*lit.* to eat by working) please grant (him) remission of the capitation-tax which the Court is demanding.

XXVIII. (*pages 74 and 115*).

Your petitioner Maung Hpo: Hka who lives in the Thi-yi-he-ma quarter begs humbly to address your Honour.

Please grant (your petitioner) an order so that when (he) has erected a marionette stage on his own land he may hold (*lit.* spread out and show) a complete dramatic performance (zat and yok-the complete) beginning from the night of the 10th May 1896 to the night of the 12th May during the ceremonies of marriage festivities as the custom of the Burmese race and the Buddhist religion is.

XXXIII. (*pages 85 and 115*).

Mandalay, 2nd November 1896.

PETITION IN THE COURT OF THE DEPUTY COMMISSIONER, MANDALAY.

Your petitioner, 2nd Revenue Clerk Maung Ba, begs humbly to petition, lord and benefactor.

The facts are as follows:—As your petitioner's mother, aged 50, happened to die on the 24th October

Digitized by Google

1896, your petitioner begs that your Honour will grant him five days' leave.

XXXIV. (*pages 87 and 115*).

Your petitioner, Ngă Hpyu, begs humbly to petition, lord and benefactor.

The facts are as follows:—I beg to inform your Honour that (*lit.* I beg to petition so that your Honour may have the opportunity of knowing that) on the 10th May 1896 six dacoits entered my house, fired a gun, beat the inmates of the house and carried away a pair of gold earrings worth Rs. 500.

XXXV. (*pages 88 and 116*).

Broker Ko Thet sends (this) letter, U Aung Baw.

(I) have shipped eleven baskets of green tea by the mail steamer which left on the 15th waxing of this month (I) enclose (put in and send) counterfoil receipt (*lit.* portion cut from register) for the same; the market rate for green tea is firm.

XXXVI. (*pages 90 and 116*).

Ko Thet sends this letter, U Aung Baw.

(I) write below and enclose the current rates of green tea in Mandalay; if (you) require green tea, please inform (me) (I) will send (it); as (I) particularly want the balance (remaining money) due for the former tea (price of former tea) please oblige (me) and send (it).

a-twin-daung (tea) Rs. 75 to 78.

taung-lat (tea) „ 65 to 68.

pyin-daung (tea) „ 50 to 58.

Digitized by Google

XXXVIII. (*pages 93 and 117*).

Your petitioner, Maung Thet, begs humbly to petition your Honour.

The facts are as follows:—As I have heard that your Honour requires a clerk on Rs. 50 a month, I beg to report that I should be very grateful if your Honour would give me the said appointment.

XLII. (*pages 101 and 117*).

Your petitioner, boat owner Ngă Hpo, begs humbly to report to your Honour.

Whilst I was on my way to Mandalay to sell the paddy which I was carrying in my boat from Păleik, when I reached Theingon village, about 20 men came down the river bank and ordered me to come alongside (*lit.* spoke saying (you) must come alongside). Because I was frightened (I) brought (my) boat alongside; out of the 20 men, 2 men carrying drawn swords came on board and having pulled (my) topknot, demanded Rs. 500 from me (*lit.* demanded saying 'you must give Rs. 500'). When I told them that as I had bought paddy, I had no money and only had clothes, they took away clothes worth Rs. 50. I beg humbly to report these facts for your Honour's information.

XLIII. (*pages 103 and 118*).

IN THE COURT OF THE CIVIL JUDGE, MANDALAY.

Plaintiff ... Maung Thin, Trader.
Defendant ... Ma So, do.

Nature of case—Suit to recover by way of inheritance Rs. 350 out of Rs. 700 owned by Plaintiff's father.

Your petitioner, Plaintiff Maung Thin, begs to present this plaint.

Digitized by Google

(1) My father Maung Pé and Ma So were brother and sister. My grand parents before their death made out a deed saying take and divide Rs. 700 and made over the money (to them) in presence of the assembled elders.

(2) My grandparents died shortly (quickly) after they had made over the money. After their death, the defendant my aunt Ma So and my father Maung Pé lived and shared expenses together (*lit.* ate together).

(3) Whilst they thus lived together, my father Maung Pé died in 1248 B.E. and I had gone away into the country. I came back this year 1256 B.E and demanded from my aunt Ma So Rs. 350, being my father's share of the Rs. 700 but she refuses to give me the amount.

(4) Please therefore grant a decree, so that I may recover from the defendant Ma So Rs. 350 together with the costs of this suit on account of my father's share.

XLIV. (*pages 106 and 119*).

IN THE COURT OF THE MYOOK, AMARAPURA.

Your petitioner, the Headquarters Thugyi of Amarapura, Maung Tha Shwin, begs humbly to report to your Honour.

The facts are as follows:—In accordance with your Honour's order that I myself should go and inquire and report whether Ma Cho living in Odaw village in my jurisdiction was or was not entitled to remission of Rs. 10 thathameda tax for the year 1252 B.E.; after having inquired in conjunction with the Odaw village thugyi Maung Pon, I beg humbly to report to your Honour that as Ma Cho has established a valuable bazaar shop in the house which she owns near the Theingyi bazaar, that she is able to pay the tax.

Digitized by Google

XLV. (*pages 108 and 119*).

REPORT IN THE REVENUE COURT OF THE DEPUTY COMMISSIONER, MANDALAY.

Your petitioner, the Amarapura Myook Maung Pé, begs humbly to report to your Honour.

After I had questioned the Headquarters Thugyi Maung Tha Shwin in obedience to your Honour's order that I should report after inquiring and considering whether Ma Cho of Odaw village, Amarapura township, was or was not entitled to remission according to her petition that she should be exempted from payment of Rs. 10 thathameda tax for the year 1252 B.E., as she was over 70 years of age, had no children to support her, lived on what her sisters and relatives gave her, was blind and in indigent circumstances; as the thugyi has submitted a report that Ma Cho has established a valuable bazaar shop in her house near the Theingyi bazaar and that she is able to pay the tax; as I am myself aware of the facts as stated in the thugyi's report, I beg to submit attached to this report for such orders as you may pass (*lit.* that I may obey such orders as you may pass) the thugyi Maung Tha Shwin's report, the petition of Ma Cho which your Honour originally sent me and the tax ticket of Ma Cho.

MAUNG PE,
Amarapura Myook.

Digitized by Google